DE

By-na-Christen Ontdekt;

OF, DE

VALSE BELYDER

BEPROEFT en VERWORPEN.

Sijnde de Inhout van Seven

PREDIKATIEN,

Eerst Gepredikt tot *Sepulchres Binnen Londen*,

En op het aanhouden van enige, door den Druk gemeen gemaakt.

DOOR

MATTHEUS MEADE;

Bedienaar des H. Evangeliums aldaar.

Uyt het Engels vertaalt.

t' AMSTERDAM,

By Joannes Boekholt, Boekverkooper/ in de Gaper-steeg / by de Beurs 1687.

Vera Effigies
MATTHÆI MEAD
1683

Woord vooraf

Matthew Mead (of Meade) werd rond 1630 in Leighton geboren als tweede zoon van Richard Mead en zijn vrouw Johanna. Na vanaf 1649 aan het King's College te Cambridge gestudeerd te hebben, werd hij godsdienstonderwijzer. In deze functie is hij achtereenvolgens aan verschillende plaatsen verbonden geweest als spreker. In 1658 bijvoorbeeld werd hem door Cromwell Shadwell aangewezen.
Door zijn puriteinse opvattingen en zijn bevindelijke prediking, kwam ook Mead door de zogenaamde Restauration in problemen. Er bleek in de Engelse kerk steeds minder ruimte over te blijven voor predikers die zich verzetten tegen het toenemende Rooms-katholicisme en haar gebruiken in de kerk. Ze stelden zich daarmee bloot aan vervolgingen en tenslotte aan de ontheffing van hun ambten en posten. In deze tijd heeft Mead de preken gehouden die later in *De bijna Christen ontdekt* werden uitgegeven.
In 1662 kwam de grote breuk met het verschijnen van de zogenaamde nieuwe Uniformiteitsacte. Deze wet verplichtte alle geestelijken een opgesteld gebedenboek en ordeningsformulier te ondertekenen. Verder moesten ze onder ede beloven geen verandering in de staat en de kerk in te voeren. Tenslotte zou het geestelijk ambt alleen bekleed mogen worden na de priesterwijding. Onder de circa 2000 predikanten die als gevolg van het niet gehoorzamen aan deze wet afgezet werden, behoorde ook Matthew Mead.
De vervolgingen waren hiermee nog niet afgelopen. Mead heeft dat ondervonden en wel zodanig dat hij zich een paar keer genoodzaakt zag om Engeland te verlaten. Hij reisde dan naar Nederland waar hij enige malen geweest is.
In 1669 werd hij in Stepney, in Engeland, hulpprediker bij W. Greenhill. Toen deze overleed werd Mead door onder andere John Owen en Joseph Caryl als Greenhills opvolger bevestigd.
De gemeenteleden bouwden een huis waarin ze samen konden

komen. Steeds meer hoorders bezochten Meads prediking ondanks de tegenstand van de overheid, ondanks de vervolgingen, zoals in december 1682 toen soldaten grote verwoestingen in het kerkgebouw aanrichtten.
In september 1683 volgde Mead John Owen op als een zogenaamde dinsdagmorgen lecturer. Drie jaar later was hij opnieuw in Holland. Hij preekte een tijdlang in Utrecht. In 1687 vertrok hij weer naar Engeland waar koning Jacobus zijn zogenaamde Verklaring van Inschikkelijkheid had uitgevaardigd. In deze wet was bepaald dat iedereen vrijgelaten zou worden om naar eigen gebruik erediensten te beleggen. Het verzwegen doel van koning Jacobus was hierbij om het Rooms-katholicisme geheel in haar oude staat te herstellen. Dit ging velen toch te ver en het luidde de Glorious Revolution in van 1688 toen stadhouder Willem III naar Engeland overvoer en daar koning werd. Het betekende het einde van de verdrukkingen van de puriteinen. Mead en zijn gemeente zijn daarna niet meer vervolgd.
Matthew Mead overleed op 16 oktober 1699. Hij werd begraven op het kerkhof van Stepney.

Mead heeft een aantal geschriften gepubliceerd. Zijn *The almost Christian discovered,* uit 1662 werd het bekendst. In 1682 kwam het in Utrecht tot een Nederlandse uitgave. Hoewel Mead de stof van *De bijna christen ontdekt* in zeven preken behandeld had, is het geen prekenbundel geworden. Vier vragen besprak Mead rond het thema van de bijna christen. Een uitvoerige toepassing besloot het geheel.
Het werk is ook in Nederland geliefd geworden; verschillende herdrukken tonen dat aan. In 1687 verscheen een herdruk bij J. Boekholt te Amsterdam. Van 1690 tot 1905 zagen minstens veertien edities het licht. Tenslotte werden in 1918, 1966, 1970 en 1975 heruitgaven bezorgd door Den Hertog te Utrecht.

Scherpenzeel, augustus 1988 drs. H. Florijn

Heil den Lezer!

De gansche weg der bekeering is een overtuigingsweg. Ik zal werken, spreekt de Heere, wie zal het keeren? Elk waarlijk bekeerd zondaar, vreest niets zoo zeer als het zelfbedrog der zonde, hij weet door de genade Gods hem geschonken, dat hij van nature, door satan misleid, er niet te goed toe is, om God, de menschen en zichzelven te misleiden.

De Heilige Geest, die hem van zonde, gerechtigheid en oordeel heeft overtuigd, dringt hem tot het gebed: doorgrond mij, o God! en ken mijn hart. Zie, of bij mij een schadelijke weg zij.

De geschriften van mannen, door den Heere geleerd, die hem er op wijzen, hoe hoog een natuurlijk en geveinsd mensch kan klimmen in de *belijdenis*, en waarlijk geen *genade* hebben, zijn hem daarom zoo welkom; hij weet toch uit de Heilige Schriften, dat niet *verre* van het Koninkrijk der Hemelen te zijn en *bijna* Christen te wezen, ongenoegzaam is, om éénmaal uit den mond van Jezus te hooren: „Komt, gezegenden des Vaders, gaat in, in de eeuwige vreugde." Hij weet, dat er staat geschreven, men kan den *naam* hebben, dat men *leeft*, en nochtans *dood* zijn, de *gedaante* der Godzaligheid bezitten, en nochtans een vreemdeling zijn omtrent hare *kracht*.

Welnu, onder die geschriften bekleedt het werkje van *M. Meade*: „*De Bijna-christen ontdekt*", eene eerste plaats. Allen, die van God zijn bekeerd, stellen er hoogen prijs op, en de verspreiding er van, omdat het helaas! te weinig bekend is, is altijd en vooral in onze dagen noodzakelijk, nu velen het op zich hebben genomen het *ambt der geloovigen tot reformatie der kerken* te bekleeden. Het kan zulken bepalen bij die hoogst ernstige en gewichtige vraag: behoor ik zelve wel tot de levende leden der gemeente, uitverkoren in Christus, gekocht met Zijn bloed? Ben ik zelve een waar dienaar van Jezus, die de belofte, door genade, mij mag toeëigenen: „Waar Ik ben, zal ook Mijn dienaar zijn."

De uitgever, overtuigd dat dit kostelijk werkje te weinig in de gemeenten is bekend, heeft het besluit genomen, het te laten herdrukken en de verspreiding ervan te bevorderen, door den verkoopprijs zoo zuinig mogelijk te stellen.

Eene aanprijzing van mij heeft het boekje niet noodig, het prijst zich zelf aan. Moge de Heilige Geest het lezen en bepeinzen van de waarheden, daarin voorgesteld, aan de zielen van velen zegenen, is mijne bede.

BEDUM. A. P. A. DU CLOUX,
Em. Pred.

Aan den Lezer.

Het is ons niet onbekend, hoe de mensch gewoon is, zich op een algemeene schouwplaats te stellen, met vooruitgezonden verdediging over de kleinheid en geringheid van zijn arbeid; hetwelk een bewijs is, dat onze begeerte — of om het voordeel van een ander, of om ons eigen crediet of om beide — zich wijder uitstrekt dan onze bekwaamheden; en dat wij begeeren onderworpen te zijn aan de berisping der wereld, onder een betere gedaante dan gewone zwakheid zoude toelaten. Wat mij aangaat, ik mag in waarheid met *Gideon* zeggen: „*ziet mijn duizend is het armst* (mijn talent is het kleinste) *en ik ben de minste in mijns Vaders huis.*" Inmiddels is deze beschouwing geenszins de vrucht van mijn eigen keuze, die veeleer in een ander subject gebleken zoude zijn, waarin ik mij eenigermate aan de wereld verschuldigd rekende, of in iets, dat beter dan dit verduwd kon worden, dat beter was om door ieder te worden aangenomen; doch dit is niets anders dan intrest van zijn eigen naam uit te voeren, hetwelk in zaken van gewicht niets beter is, dan in het *vleesch* te zaaien; want de Maaitijd van zulk een Zaaitijd zal in *verderfenis* wezen.

Wij beschrijven u hier een van de droevigste aanmerkingen welke gij bedenken kunt, en wel: hoe ver iemand kan gaan in de belijdenis van den Godsdienst en nochtans van de zaligheid verstoken blijven; hoe ver hij kan loopen, maar toch niet zoover, dat hij ze *verkrijgt.* Dit, zeg ik, is droevig: maar toch niet zoo droevig als waarachtig; want de Heere Christus getuigt wel uitdrukkelijk in Luk. 13 : 24, *dat velen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen.*

Mijn oogmerk hierin is, om den uiterlijken en tragen belijder te doen ontwaken, en den waren hypocriet te ontdekken; doch ik vrees, dat den zwakken geloovige hierdoor de moed zal ontvallen; want gelijk het zwaar valt te zeggen, hoe laag een kind van God kan zinken, en toch ware genade kan hebben, en dat de zondaar de gelegenheid waarneemt, om des te stouter te worden, zoo kan men ook bezwaarlijk toonen, hoe hoog een geveinsde klimmen kan in de Belijdenis en toch geen ware genade heeft, zonder dat de geloovige daaruit eene gelegenheid kan nemen, om zich te wantrouwen. Om dit te voorkomen, heb ik zorgvuldig alle moeite aangewend, met aan te toonen, dat hoewel iemand ver gaan kan, en toch een *bijna christen* kan zijn, een mensch hierin te kort schieten kan, en toch een *waar Christen* is. Beoordeel daarom uwen staat niet naar een *kenteeken,* waardoor een valsche belijder ontdekt wordt, maar leest ze alle en neemt dan een besluit. Want gelijk ik gezorgd heb, dat het brood der *kinderen* den *honden* niet

gegeven werd, zoo heb ik mij niet van haar geesel willen bedienen, om de kinderen te straffen; zoo wensch ik, dat dit boek in zulke handen mag komen, welke het bijzonder betreffen; die den naam hebben, dat ze *leven* en nochtans *dood* zijn, Openb. 3 : 11, zich ophoudende met de *gedaante der Godzaligheid*, maar vreemdelingen omtrent de *kracht* derzelve, 2 Tim. 3 : 5. Dit nu zijn de onderwerpen van dat werkje. De Heere zegene het met Zijnen onmisbaren zegen, overal waar het komt, opdat het een woord van ontnuchtering mag zijn voor al dezulken, en bijzonder voor dat geslacht van belijders, (hetwelk deze tijd overvloedig oplevert) die, zoo zij zich houden aan de kerk, de knieën buigen, eenige weinige gebeden spreken, op een gelegen tijd de Sacramenten ontvangen, oordeelen dat zij genoeg voor den hemel doen, dat hun staat en behoudenis zeker is; ofschoon er een hel in hun hart is, een vergift der slangen onder hunne lippen, hun gemoed nog vleeschelijk en onveranderd, en hun wandel onrein en onheilig is. Indien het eeuwige leven zoo licht te bekomen, en zoo goedkoop te verkrijgen was, waarom zegt dan de Heere Christus in Matth. 7 : 14: „*Eng is de poort, en nauw is de weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dezelve vinden.*" En waarom zou de Apostel ons met zulk een noodeloos bevel bekommeren, dat men alle *naarstigheid zal toebrengen om zijn roeping en verkiezing vast te maken?* 2 Petr. 1 : 10. Zalig te worden, is dan zeker zulk een lichte zaak niet, als menigeen er van maakt, hetgeen men in de volgende verhandeling duidelijk zal zien. Ik ben een weinig kort geweest in de toepassing, doch laat mij u hier herinneren vijf voorname plichten.

Eerst, *wacht u te rusten in een schijn van Godzaligheid*, even alsof de plichten, *ex opera operato*, genaden kunnen zijn eene doode uitwendigheid, stijgt in de wereld tot eene zeer hooge waarde, gelijk in den honger van *Samaria*, een *kop duivenmest* verkocht werd voor een hoogen prijs. Och! de belijdenis der Godzaligheid, is maar een zandig fundament, om er de hoop van eene onsterfelijke ziel op te bouwen; weet gij niet, dat de Heere Jezus Christus hem een dwazen bouwer noemt, *die zijn huis op zand bouwt*, gelijk het einde ook uitwijst, want *het viel, en zijn val was groot.* O leg dan uw fundament door het geloof op den Rotssteen Christus Jezus; ziet op Christus door alles, en rust op Hem in alles. 1 Cor. 3 : 12.

Ten tweede, *tracht eene uitnemendheid te zien in de Godzaligheid*; en eene schoonheid in het leven van Christus. Indien de middelen der genade eenige beminnelijkheid in zich hebben, zoo heeft de genade zelf ontwijfelbaar veel meer; want *finis dat amabilitatem medis*, de deugd van de middelen ligt in de bekwaamheid en dienstbaarheid, tot het einde, de gedaante der Godzaligheid heeft geen goedheid in zich, te weten niet verder dan het voor de ziel gebruikt wordt, in de kracht en practijk er van. Het leven van Heiligheid,

is het eenige heerlijke leven, het is het leven der Heiligen en Engelen in den hemel; ja het is het leven Gods in zichzelven te hebben. Is het een groot bewijs van de kwaadheid en onreinheid der zonde, dat de zondaars die zoeken te bedekken; zoo toont het krachtig de uitnemendheid der Godzaligheid, dat zoo menigeen voorgeeft Godzalig te wezen. De belijdenis van een schijnheilige kan de zaak der Religie verdedigen, hoewel hij dan waarlijk de slimste is, als hij de beste schijnt.

Ten derde, *ziet op de toekomende dingen*, als de grootste waarheden; want *non entis et non apparentis idem est affectus*, dingen die niet geloofd worden, werken niet meer op de affecten, dan of zij geen wezen hadden. Dit is de voorname oorzaak, waarom de grootste hoop der menschen, hunne genegenheden als dienaars achter de wereld doen gaan, stellende het schepsel in Gods plaats in hunne harten.

De meeste lieden oordeelen de waarheid der zaken naar hun gezicht, en te zamengetrokken zinnen; daarom is hun wensch gelijk de keuze was van dien ellendigen Kardinaal, die zijn deel in *Parijs* niet wilde verlaten voor zijn deel in 't *Paradijs*, maar wat ook zijn belang mocht wezen in het eerste, hij had weinig genoegen in het laatste. Wel mag de gierigheid afgodendienst genoemd worden, als ze daarom de wereld liever hebben dan God.

Denkt toch dat de eeuwigheid geen droom is: de hel en de worm die nooit sterft, zijn geen zwaarmoedige verbeeldingen; de hemel is geen verdicht *Elysium*. De allerzekerste zaken zijn in deze dingen, die gij u kunt voorstellen; ofschoon zij geestelijk zijn, en de zinnen daarvan geen bevatting hebben, nochtans zijn ze waarachtig, en binnen 't gezicht des geloofs. „*Laat ons dan niet aanmerken de dingen, die wij zien, maar de dingen, die wij niet zien; want de dingen, die wij zien, zijn tijdelijk; maar de dingen, die wij niet zien, zijn eeuwig.*" 2 Cor. 4 : 18.

Ten vierde *schat uwe ziel zeer hoog*; hetgeen wij niet hoog waardeeren, laten wij licht varen; menigeen verkoopt zijn ziel (gelijk het geboorterecht van den onheiligen *Ezau*) voor een bete broods, ja volgens de meening van den Heiligen Geest hetwelk *geen brood is*. O bedenk toch, dat uwe ziel het allerkostelijkst en onwaardeerlijkst juweel in de wereld is. 't Is het kostelijkste stuk onder Gods werken, van de geheele schepping. 't Is dat hetwelk het beeld Gods draagt, en hetgeen gekocht is met het bloed van den Zone Gods: en zullen wij dat niet groot en dierbaar achten?

De Apostel *Petrus* spreekt van drie dierbare zaken:

Van een dierbaren Christus.

Van dierbare beloften.

En van een dierbaar geloof.

De dierbaarheid van al deze dingen bestaat in het gebruik voor

de ziel. Christus is dierbaar, als Verlosser van dierbare zielen. De beloften zijn dierbaar, als die den dierbaren Christus aan dierbare zielen overdragen. 't Geloof is dierbaar, brengende eene dierbare ziel tot de vereeniging met Christus, zooals hij in die dierbare beloften wordt voorgehouden. Och! wacht u, dat gij niet gevonden wordt in hoogachting van andere dingen, en in minachting voor uwe ziel. Zal uw vleesch bemind en uwe ziel versmaad worden? Zult gij uw lichaam kleeden en koesteren, en voor uwe ziel geen zorg dragen? 't Is alsof iemand zijn hond voedsel gaf en zijn kind van honger liet sterven. De spijze is voor den buik, en de buik is voor de spijze, maar God zal ze beide vernietigen. O laat uw zwak en verderfelijk lichaam u niet te veel zorg en tijd hebben, alsof het leven en de zaligheid uwer ziel zulks niet waardig was.

Ten laatste. *Denk veel aan de strengheid en haastigheid van het oordeel, 't welk wij allen moeten doorgaan naar de eeuwigheid*; waar God, de onpartijdige Rechter, rekénschap zal eischen van uwe handen, van uwe talenten, en alles, wat u is toevertrouwd, als: van uw tijd, hoe gij dien hebt doorgebracht; van uw stand, hoe gij u daarin hebt gedragen; van uwe macht, hoe gij die hebt gebruikt; van uw liefde en medelijden, hoe gij dat hebt getoond; van uw stand, waarin gij gesteld waart, hoe gij u daarin hebt gekweten; en van de tijden en bediening der genade over u, hoe gij die hebt waargenomen: en weet, *dat wat de mensch zaait, hij hiernamaals zal maaien*, Gal. 6 : 7.

Lezer, dit zijn dingen, die onder alle andere het meeste verdienen, en het luidst roepen om onze uiterste zorg en naarstigheid, hoewel ze bij de meeste menschen 't minst geacht worden. Bedenk eens, wat een Atheïstische geest (indien wij den boom naar zijne vruchten mogen oordeelen, en den grond naar zijne opbrengst) de harten der meeste menschen vervuld heeft, welke leven, alsof er geen God was, geen Christus noodzakelijk, geen lust te dooden, geen zelfverloochening, geen Heilige Schrift te gelooven, de dag des oordeels niet te achten, geen hel te vreezen, op geen hemel te hopen, geen ziel te bezorgen was, zichzelven overgevende tot eene meer dan beestachtige vleeschelijkheid, om alle onreinheid te bedrijven, levende zonder God: datgene is bekwaam genoeg om ons hart te breken, indien wij *Davids* heilige gestalte hadden; hij, die de overtreders aanschouwde, en verdriet van hen had, zoodat vele tranen uit zijne oogen vloeiden, omdat zij Gods wetten niet onderhielden. De voorkoming en verbetering van deze zielsverderfelijke gestalte, is vooralsnog, het minste voornemen van dit boekje niet. Doch hoewel het dient tot vermurwing en genezing der waterzucht van hypocrisie; nochtans kan het onder Gods zegen ook dienen tot pleister voor de pestgezwellen van onheiligheid,

zoo het door ernstige overdenking, in tijds geappliceerd wordt en zorgvuldig onderhouden door gedurige gebeden.

Lezer! verwacht hier geen optooiïngen en fraaiheden: want dan zou ik u bedriegen; maar wilt gij een toetssteen voor de beproeving van uwen staat hebben, zoo zal u dit wellicht te pas komen. Indien gij een vreemdeling van de belijdenis zijt, of een geveinsde onder de belijdenis zijt, leest dan en schrikt, want gij zijt degene die hier bedoeld wordt.

— Mutato nomine de te
Fabula Narratur — Horat.

Maar, indien het Koninkrijk Gods met kracht in uwe ziele gekomen is, indien Christus eene gestalte in u heeft gekregen, indien uw hart oprecht voor God is, dan leeft en verblijdt u.

Ik vrees, dat ik de palen van een Zendbrief al overtreden heb: de Almachtige God, wiens voorrecht het is met vrucht te leeren, hetzij door den mond of door de pen, met spreken of met schrijven, zegene dit werkje, dat het u mag zijn als een regen op het droge, vettigheid op uwe ziele druppende, opdat zoo uw vlies nat gemaakt zijnde van den *dauw des Hemels* gij moogt *opwassen in de kennis en genade van onzen Heere en Zaligmaker Jesu Christi.* In welke ik ben

Uw vriend en Dienaar,
MATTH. MEADE.

LONDEN, 9 Oct. 1661.

EERSTE VRAAG:

HOE VER IEMAND KAN GAAN IN DEN WEG TEN HEMEL EN NOCHTANS MAAR BIJNA EEN CHRISTEN KAN ZIJN?

„Gij beweegt mij bijna een Christen te worden." Hand. 26 : 28.

In dit hoofdstuk hebt ge des Apostels Paulus verantwoording en rechtsgeding, hetwelk hij voor zichzelven maakt, tegen de blinde *Joden*, die hem zoo boosaardig vervolgden door *Agrippa*, *Festus*, *Bernice* en den *Raad*; in welke verdediging hij voornamelijk staat op drie zaken.

Op de wijze van zijn leven *voor* zijne bekeering.

Op de wijze van *zijne bekeering.*

Op de manier en wijze van zijn leven *na* de bekeering.

Hoe hij leefde voor zijne bekeering, verhaalt hij in de verzen 4 tot 13.

Hoe God hem wrocht tot bekeering, verhaalt hij in de verzen 13 tot 18.

Hoe hij leefde na zijne bekeering, verhaalt hij in de verzen 18 tot 23.

Voor zijne bekeering was hij zeer Farizeesch.

De wijze van zijne bekeering was zeer wonderlijk.

De vrucht van zijne bekeering was zeer opmerkelijk.

Voor zijne bekeering vervolgde hij het Evangelie, hetwelk anderen predikten; na zijne bekeering predikte hij het Evangelie, hetwelk hij zelf had vervolgd.

Zoolang hij een vervolger van het Evangelie was, werd hij door de *Joden* bemind; nu hij door de genade Gods een prediker van hetzelve was geworden, nu werd hij door hen gehaat en zochten ze hem te dooden, vs. 21.

Eens was hij *tegen* Christus, toen waren er velen *voor hem*;

maar nu hij *voor* Christus was, waren ze allen *tegen hem*, vs. 9. Door een vijand van Jezus te wezen, maakte hij anderen tot zijne vrienden, doch toen hij Jezus aannam, werden zij zijne vijanden.

En dit was het groote bezwaar dat zij tegen hem hadden, dat hij van een geweldig *tegenstander* een groot *belijder* was geworden.

Omdat God hem veranderd had, waren zij verwoed: alsof zij te slimmer wilden wezen, omdat God hem beter had gemaakt. God had in hem gewerkt door de genade, en zij schenen hem de genade Gods te benijden. Hij predikte geen verraderij en zaaide geen oproer; hij predikte alleen geloof en boetvaardigheid in Christus en de opstanding, en daarom werd hij voor het gerecht geroepen.

Dit is het kort begrip en de inhoud van *Paulus'* verdediging, die op de rechters geen gelijke uitwerking had, zooals in 't vervolg van dit hoofdstuk te zien is.

Festus schijnt hem te bestraffen, vs. 24.

Agrippa schijnt door hem overtuigd te wezen, vs. 28.

De geheele *rechtbank* schijnt hem vrij te verklaren, vs. 30 en 31.

Festus meent, dat *Paulus* buiten zijn zinnen is.

Agrippa is bijna bewogen om zoo een te wezen als hij was.

Festus houdt hem voor razend, dewijl hij de leer van Christus en de opstanding niet verstond: „Uwe groote geleerdheid brengt u tot razernij."

Agrippa is zóó bewogen door zijn verantwoording, dat hij tot zijne gronden bijna overgaat; *Paulus* spreekt zóó krachtig voor zijne Religie, dat *Agrippa* op het punt van zijn Belijdenis schijnt te wezen.

Hierop zegt hij tot Paulus: „Gij beweegt mij bijna een Christen te worden."

Bijna, die woorden geven eenigen strijd onder de geleerden. Ik zal u niet lastig vallen met de verscheidene verklaringen, welke hierover gedaan worden door *Valla Simplicius*, *Beza*, *Erasmus* en anderen; maar de woorden opnemen zooals wij die lezen, en u toonen wat werking Paulus' leer op Agrippa's consciëntie had. Ofschoon hij niet bekeerd wilde worden

nochtans kon hij niet anders of hij moest overtuigd wezen. Zijn consciëntie was geraakt, hoewel zijn hart niet vernieuwd was.

Merkt goed op: Daar is iets in de Religie, hetwelk haar eigen bewijs met zich draagt, zelfs in de consciëntie der goddeloozen.

God beweegt mij. Het komt van een *Hebreeuwsch* woord, en het beteekent zoowel *Suadeeren* als *Persuadeeren*, of argumenten tot overreding gebruiken, of overreden door de argumenten, die gebruikt worden.

Hier moet het genomen worden in de laatste beteekenis, om te toonen de kracht van *Paulus'* bewijsredenen op *Agrippa*, hetwelk hem bijna een nieuw aankomeling had doen worden in de belijdenis van het Christendom.

„Gij beweegt mij bijna een Christen te worden."

Een Christen. Ik hoop, dat ik u niet behoef te zeggen wat een Christen is, schoon ik wel wil gelooven, dat velen die Christen genoemd worden, niet weten wat het beteekent; of meenen zij het te weten, nochtans weten zij niet wat het is een Christen *te zijn.*

Een *Christen* is een discipel van Jezus Christus, een die gelooft in Christus en Hem navolgt. Gelijk een die de leer der *Arminianen* omhelst, een *Arminiaan* genoemd wordt; en hij die 't gevoelen en den weg van *Luther* houdt, een *Lutheraan* genoemd wordt, zoo wordt hij die de leer van Jezus Christus omhelst, en houdt, en volgt, een Christen genoemd.

Het woord wordt genomen in een *ruime* en in een *nauwe* beteekenis; in een *ruime* beteekenis worden allen die belijden dat Christus in het vleesch gekomen is, Christenen genoemd, in tegenstelling van de *Heidenen*, die Christus niet kennen en de arme verblinde *Joden*, die Christus niet willen aannemen en de *Turken*, die *Mahomed* boven Christus achten.

Maar in de Schriftuur wordt het woord strikter en nauwer genomen. Het wordt alleen gebruikt om de echte discipelen en navolgers van Christus van anderen af te zonderen. De „discipelen werden te Antiochië eerst Christenen genoemd." Hand. 11 : 26. „Indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet", 1 Petr. 4 : 16, dat is, als een ledemaat en discipel van Christus; en zoo hier in den tekst: „gij beweegt mij bijna een Christen te worden."

Ik bevind, dat het woord in het geheele Nieuwe Testament maar in deze drie plaatsen gebruikt wordt; en in ieder van dezelve heeft het de gemelde beteekenis.

De *Italianen* maken er onder elkander een naam van verachting van en misbruiken gemeenlijk het woord om er een dwaas mede uit te drukken.

Maar indien, gelijk de Apostel zegt, *de prediking Christi* der wereld eene *dwaasheid* is, dan is het niet vreemd dat de discipelen van Christus dwazen voor de wereld zijn. 1 Cor. 1 : 18.

In een goeden zin nochtans is het waar. Want de gansche Godzaligheid is een verborgenheid. 1 Tim. 3 : 16.

Een mensch moet sterven, zal hij leven; hij moet ledig zijn, zal hij vol worden; hij moet verloren zijn, zal hij gevonden worden; hij moet niets hebben, die alle dingen deelachtig wil wezen; hij moet blind zijn, die verlichting wil hebben; hij moet gevonnist wezen, zal hij pardon verkrijgen; en zoo moet hij ook een dwaas zijn, die een Christen wil wezen. „Indien iemand onder u wijs schijnt te zijn, dat hij dwaas worde, opdat hij wijs mag wezen." 1 Cor. 4 : 10. Hij is een waar Christen, die der werelds dwaas is, maar wijs tot zaligheid.

Dus hebt gij den zin en de meening dier woorden kortelijk verklaard. De tekst behoeft niet verdeeld te worden, nochtans is het jammer, dat het *bijna* niet gescheiden mag worden van den *Christen.*

De woorden te verdeelen, daar zij in den tekst aaneengeschakeld zijn, kan weinig voordeel doen, zoo ik ze niet kan scheiden, als zij vereenigd zijn in uwe harten. Dit zou een geduchte scheiding zijn, zoo het *bijna* genomen mocht worden van den *Christen*; opdat gij zoo niet alleen *propemodum, bijna*, maar *admodum, geheellijk*, Christenen mocht wezen.

Dit te doen is Gods werk, maar het is onze plicht u daartoe te bewegen. O dat God mij wilde helpen om deze zaken zoo te verhandelen, dat gij ten einde daarvan moogt zeggen: „Gij beweegt mij om *niet bijna*, maar *geheel* een Christen te zijn."

De leer, die ik zal voorstellen, is deze:

„Er zijn zeer velen in de wereld die bijna, en niet meer dan

bijna Christenen zijn; velen, die na aan den hemel zijn en nochtans niet nader; velen, die dicht bij de zaligheid zijn, en echter nooit de minste zaligheid genieten zullen; zij hebben den hemel in 't gezicht, en nochtans zullen zij nooit een gezicht van God hebben."

Er zijn twee droevige uitdrukkingen in de Heilige Schrift, die ik niet voorbij kan of ik moet ze hier ter neder stellen.

De eene raakt den *waren rechtvaardige.* De andere den *schijn-rechtvaardige.*

Van den waren rechtvaardige wordt gezegd, dat hij *nauwelijks zalig wordt*, en van den andere, dat hij *bijna zalig wordt.* „Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods." Mark. 12 : 34, 1 Petr. 4 : 18.

De rechtvaardige kan *nauwelijks* zalig worden, dat is door vele smarten, hij zal naar den hemel gaan door vele droevige helleangsten.

De geveinsde zal met een *bijna* zalig worden, dat is: hij zal naar de hel gaan door veel schoone hoop van den hemel.

Twee dingen van gansch ernstige overdenking ontstaan hieruit. Het eene is: hoe dikwijls een geloovige zich kan misgrijpen, hoe laag hij kan vallen en nochtans ware genade hebben. Het andere is: hoe ver een geveinsde kan gaan in den weg naar den hemel, hoe hoog hij kan raken en nochtans geen genade hebben.

Een heilige kan dicht aan de hel komen en evenwel niet er in; de geveinsde kan opgetrokken worden langs den hemel en nooit daar een plaats krijgen.

De heilige kan bijna verloren gaan, en nochtans eeuwig zalig worden; de geveinsde kan bijna zalig worden, en nochtans absoluut verloren gaan.

Want een heilige op zijn slechtst, is werkelijk een geloovige; en de huichelaar op zijn best, is een loutere zondaar.

Eer ik kom tot eene verhandeling van de leer, moet ik drie dingen vooraf laten gaan, welke van groot nut zijn tot bevestiging voor de zwakgeloovigen, opdat zij door deze leer niet geschud, kleinmoedig gemaakt worden.

Ten eerste. Er is niets in de leer, dat voor zwakke Christenen tot aanstoot of ontmoediging dient. Het Evangelie spreekt

deze dingen niet tot gewonde zielen, maar tot de ontwaakte zondaars en bloote belijders.

Gelijk er niemand trager is dan zwakke geloovigen, om de beloften en vertroostingen des Evangelies op zichzelve toe te passen, voor wie zij eigenlijk gesteld zijn; zoo is er niemand gereeder dan zij, om zich toe te passen de bedreigingen en strengheden des Woords, voor wie zij nooit gegeven zijn.

Zwakke Christenen zijn als de discipelen, toen Christus hun zeide: „*Een van u zal Mij verraden,*" degenen die onschuldig waren, zij verdachten zichzelven het meest, en daarom riepen zij: „*Meester, ben ik het?*" zoo ook zij, hoorende de zondaars bestraffen, of de geveinsden ontdekken, roepen terstond uit: „*Ben ik het?*"

Het is het gebrek van den huichelaar, onder de toets en ontdekking des Woords te zitten, en geen acht er op te slaan. En 't is het gebrek van teere zielen, droevige besluiten over hun eigen staat te trekken uit dingen, die hen niet met al raken.

Maar er is nochtans een groote nuttigheid in de leer voor alle ware geloovigen.

1. Om hen de standplaats te doen kennen, op wat grond zij zijn; en wel te letten, of het fundament van hunne hoop wel goed is, opdat zij niet op het zand, maar op een steenrots bouwen.

2 't Verwekt in ons een grootere verwondering, over de liefde Gods, die meer omtrent ons, dan over anderen is, door ons te brengen op den eeuwigen weg, terwijl zoo menigeen den weg naar 't verderf gaat; en met onze ziel over te brengen in een ware bekeering, daar zoo menig opgenomen is met een genadelooze belijdenis.

3. 't Wekt zeer op tot dien kostelijken plicht van hartdoorzoeking, opdat wij onszelven aan God oprecht vertoonen.

4. 't Verbindt de ziel tot een dubbele naarstigheid, opdat zij gevonden mag worden niet alleen geloovig, maar volstandig in het geloof tot het einde toe.

Deze plichten, en zulke als deze zijn, maken deze leer tot een goed gebruik voor alle geloovigen; maar zij behoorden ze niet op te nemen als een struikelblok in den weg van hun vrede en troost.

Mijn oogmerk, te prediken over dit onderwerp, is niet, om de ziel dergenen te bedroeven, die Christus niet bedroefd wil hebben; 'k zal water brengen, niet om een rookende vlaswiek uit te blusschen, maar om dat valsche vuur uit te dooven, dat zondaars zelf ontstoken hebben, opdat hij niet met zijne consciëntie gestadig daarop aan te zetten, ten laatste in smarte nederligt.

Hetgeen ik voor heb, is, de hoogte, waar de zondaar zich op verlaat, te slechten, en niet om de hand van des geloovigen geloofs en aankleven te verzwakken: 't is om losse zondaars te wekken en in zekerheid te brengen, doch niet om zwakgeloovigen slaphartig te maken.

Ten tweede. Schoon velen ver, en zeer ver gaan, in den weg ten hemel, en nochtans te kort schieten; zoo zal die ziel, welke de minste ware genade heeft, nooit te kort komen. „De rechtvaardige zal zijn weg vasthouden." Job 17 : 9. Al is 't, dat menigeen zeer verre gaat in den weg van plichten, (hetgeen ik hierna zal aantoonen) en echter misvalt, die ziel nochtans, die haar plicht waarneemt met de minste oprechtheid, zal 't nooit kwalijk gelukken. Want „Hij behoudt de oprechten van harte." Ps. 7 : 11.

De minste mate van ware genade is evenzoo zaligmakende als de grootste; ze behoudt even zeker, hoewel niet zoo troostelijk. De minste genade geeft een volkomen intrest in het bloed Christi, waardoor wij ten volle gereinigd zijn, ook geeft zij een volkomen intrest in de sterkte en kracht Christi, waardoor wij zeker bewaard zullen worden. Christus bewaart het geloof in de ziel; en zoo worden wij „door de kracht Gods in het geloof bewaard tot de zaligheid." 1 Petr. 1 : 5.

Ten derde. Die zoodanige waarheden, als dit zijn, kunnen hooren, zonder ernstige aandacht daaraan te schenken en onderzoek te doen, zijn in de oprechtheid van staat voor verdacht te houden.

Gij zult oordeelen, dat iemand haast bankroet zal moeten, die nooit zijn winkel eens opneemt, noch zijn boeken overziet; zoo houd ik zeker iemand voor een geveinsde, die nooit vierschaar houdt, noch handelt met zijn eigen hart.

Die in een stroom van plichten zich kan houden, zonder

stoot of twijfel van zijn staat, ik twijfel aan niemands staat meer dan aan den zijne. Wanneer een zieke van zijne ziekte ongevoelig is, wij besluiten dat hij doodelijke teekens vertoont.

Zoo ook, als zondaars geen gevoel hebben van geestelijken staat, 't is klaar, dat zij dood in zonden zijn, de teekenen van den eeuwigen dood vertoonen zij al.

Deze dingen vooropgesteld zijnde (die ik verzoek, dat gij doorgaans in uw zin wilt houden, terwijl gij met dit onderwerp uwen weg vordert), zoo kom ik nu te spreken van de leer, op eene particuliere en bijzondere wijze: „Dat er velen in de wereld zijn, die bijna, en niet meer dan bijna Christenen zijn."

Ik zal de waarheid van deze voorstelling wat nader aantoonen door Schriftuurlijke blijken, die van deze zaak klaar en duidelijk spreken; en dan doorgaan tot een duidelijker vervolg.

I. De jongeling in het Evangelie, dient tot een voornaam bewijs van deze waarheid, Matth. 19 : 16 tot 23. Gij leest daar van een, die tot Christus kwam, om van Hem den weg des hemels te leeren; „Goede Meester" (zegt hij) „wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe?" Onze Heere Christus zegt tot hem: „Zoo gij in het leven wilt ingaan, bewaart de geboden;" en als Hij hem daarop verhaalt welke, zoo antwoordt hij: „Heere, al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af; wat ontbreekt mij nog?" Let nu maar, hoe het dezen mensch ging.

1. *Hij gehoorzaamde*; hij hoorde niet alleen de geboden Gods, maar hij deed ze; nu, de Schriftuur zegt: „Zalig is hij, die het Woord Gods hoort en hetzelve doet." Luk. 11 : 28.

2. *Hij gehoorzaamde ze alle*; niet dit of dat gebod, maar beide, èn dit èn dat; hij paste en deelde niet met God; of hij knipte en koos, die 't gemakkelijkst te doen waren, niet uit, en liet de rest blijven; neen, hij hield ze alle; „al deze heb ik onderhouden."

3. *Hij gehoorzaamde altoos*; niet slechts uit sleur, maar met een gezetten ernst: zijne *weldadigheid* was niet als „Ephariums, gelijk een morgenwolke, die henen gaat; al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af."

4. Hij beleed zijne begeerte, om meer te weten en te doen;

opdat hij vervullen mocht, hetgeen aan zijne gehoorzaamheid ontbrak, daarom ging hij tot Christus, die hem in zijn plicht onderwijzen zou: „*Meester wat ontbreekt mij nog?*" Zoudt gij niet denken, dat dit een goed man was? En hoe weinig komen er zoo ver.

En nochtans hoe ver hij ging, hij ging niet ver genoeg; hij was maar *bijna*, en niet meer dan bijna een Christen; want hij was een oprechte huichelaar; hij verliet Christus ten laatste, en hing zijne lusten aan.

Dit is dan een klaar bewijs van de waarheid van deze leer.

II. Een tweede bewijs, is de gelijkenis van de *Maagden*, Matth. 25 : 1.

Ziet eens, wat een voortgang zij maakten, en hoe ver zij gingen in de belijdenis van Christus.

1. Zij worden genoemd *Maagden*, deze naam nu wordt in de Schrift, zoowel in 't Oude, als in het Nieuwe Testament, aan de heiligen Christi gegeven, Hoogl. 1 : 3. „Daarom hebben u de Maagden lief": insgelijks Apoc. 14 : 4. De honderdvier-en-twintig duizend, die voor het Lam stonden, op den berg Sion, worden *Maagden* genaamd! *Maagden*, omdat zij zich niet besmet hadden, met de *verdorvenheden, die in de wereld zijn, door de begeerlijkheden*, 2 Petr. 1 : 4. Deze nu schenen van die soort te zijn, want zij worden *Maagden* genoemd.

2. *Zij namen hare lampen*, dat is, zij deden de belijdenis van Christus.

3. Zij hadden een zeker soort *olie in hare lampen*, zooals blijkt in vs. 8. Zij hadden eenige overtuigingen, ook hadden zij iets van 't geloof (hoewel niet 't geloof der uitverkorenen Gods) om hare belijdenis levendig te houden, en hare *lampen* brandende.

4. *Zij gingen*; haar belijdenis was niet ijdel, zij deden de plichten, gebruikten de ordonnantiën, en kwamen vele geboden na; zij vorderden zeer, zij gingen.

5. *Zij gingen voort*; zij gingen, en gingen uit, zij lieten nog velen achter, dit toont haar scheiding van de wereld.

6. *Zij gingen met de wijze maagden*, zij voegden zich bij hen, die zich gevoegd hadden bij den Heere; zij waren

metgezellen van hen, die metgezellen van Christus waren.

7. *Zij gingen uit, den Bruidegom te gemoet*: dit geeft te kennen haar zoeken en hoogachting van Christus.

8. Als zij de stem des Bruidegoms hoorden, *stonden zij op en bereidden haar lampen*, zij beleden Christus nog al hooger, en hoopten nu met den Bruidegom in te gaan.

9. Zij zochten naar ware genade. En zeggen wij niet, dat begeerte naar genade ook genade is? En 't is ook zoo, zoo ze waar en tijdig, oprecht en gepast is; ziet hier eene begeerte naar genade in deze maagden, *geeft ons van uwe olie.*

't Was een *begeerte* naar ware genade, maar 't was geen *ware* begeerte naar genade; ze was niet waar, omdat ze niet tijdig was; niet oprecht, omdat ze niet op haar pas kwam; het was te laat.

Hare dwaasheid bestond daarin, dat ze zich niet van olie voorzagen, als zij haar lampen namen; haar tijd van genade te zoeken moest zijn geweest wanneer *zij* tot Christus kwamen; het was te laat om die te zoeken, als Christus kwam tot *haar.* Zij moesten ze gezocht hebben, toen zij haar bezit opnamen; 't was te laat om dezelve te zoeken op de komst van den Bruidegom.

Daarom werden zij buitengesloten; en alhoewel zij riepen om binnen te komen: „Heere, Heere, doet ons open"; de Heere nochtans antwoordde haar: „Ik ken u niet."

Gij ziet hoe ver deze maagden gingen, in Jezus Christus te belijden, en hoe lang zij daarin voortgingen, totdat de Bruidegom kwam; zij komen tot voor de deur des hemels, en daar (*gelijk de Sodomieten*) met hare handen op den drempel der heerlijkheid zelfs, gaan ze verloren.

Zij waren *bijna Christenen*, en niet meer dan bijna; bijna zalig, en nochtans verloren.

Gij, die belijders van het Evangelie zijt, aanschouwt en beeft; indien zij, die ons te boven zijn gegaan, den hemel niet binnen gaan, wat zal van ons worden, die zooveel bij haar te kort schieten?

Indien diegenen, die maagden zijn, die Christus belijden, die iets van 't geloof in haar belijdenis hebben (het is dan zoo het is) die eenige vrucht in haar geloof vertoonen, die

anderen overtreffen, die Christus zoeken, die haar belijdenis laten blijken en zich voegen naar haar belijdenis, ja die genade zoeken; zoo zulken maar bijna Christenen zijn, Heere, wat zijn wij dan?

Zoo deze twee getuigenissen niet genoegzaam zijn om deze waarheid goed te maken, ziet daar eene

III. En dat zal zijn uit 't Oude Testament, Jes. 58 : 2. Let eens op wat God van dat volk zegt, Hij geeft het een zeer hoog karakter; men zou denken, dat het een uitverkoren volk was.

„Zij zoeken Mij dagelijks en hebben een lust aan de kennis Mijner wegen, als een volk, dat gerechtigheid doet, en het recht zijns Gods niet verlaat; zij vragen Mij naar de rechten Mijner gerechtigheid, zij hebben een lust tot Mij te naderen."

Ziet eens, hoe ver dezen gingen; zoo God niet gezegd had, dat zij verrot en ongezond waren, wij zouden haar als *bokken voor de kudde* geacht hebben, Jer. 50 : 8, en geplaatst onder de allerwaardigsten: Gij merkt wat nader.

1. „Zij zochten God": Dit nu is het eigen karakter van een waren heilige, God te zoeken. Ware heiligen worden *zoekers Gods* genoemd, Ps. 24 : 6. „Dit is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die uw aangezicht zoeken, dat is Jakob." Ziet hier een geslacht dergenen, die God zoeken, en zijn deze niet de heiligen Gods? Er is meer.

2. „Zij zochten Hem dagelijks": hier wordt de naarstigheid ondersteund door geduurzaamheid. In 't *Hebreeuwsch* staat *dag bij dag*; dat is iederen dag, van dag tot dag. Zij zochten Hem niet bijwijlen en tijden, noch in een tijd van zwarigheid en onderdrukking alleen, als menigeen doet. „Heere, in benauwdheid hebben zij U bezocht, zij hebben hun stil gebed tot U uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was," Jes. 26 : 16. Velen, als God hen bezocht, dan bezoeken zij Hem, maar niet eerder; als God Zijn oordeelen uitgiet, dan storten zij hunne smeekingen. Zoo is de vroomheid der zeelieden; als door den storm hunne „wijsheid als verslonden wordt, dan roepen zij tot den Heere in hunne benauwdheid," Ps. 107 : 27, 28. Velen roepen nooit tot God, voor zij ten einde raad zijn; nooit komen zij tot God om geholpen te worden; zoolang zij zichzelven kunnen helpen.

Maar deze nu, daar God van spreekt, zijn ijverigen in hun plichtplegingen; de anderen maken een deugd van noodzakelijkheid, maar dezen schijnen consciëntie te maken van de plichten, want God zegt: *zij zoeken Mij dagelijks*. Men zou zekerlijk denken, dat dit een merkteeken van oprechtheid was.

Job zegt van geveinsden: „God aanroepen te aller tijd," Job 27 : 10 gewisselijk neen: maar dit volk riep God aan te aller tijd, zij zochten Hem *dagelijks*: Dit zijn immers geen geveinsden.

3. God zegt: „Zij hebben een lust aan de kennis Mijner wegen." Dit, zou men zeggen, bevrijdt hen van de verdenking der geveinsdheid; want die zeggen tot God: „Wijkt van ons, aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust." Job 21 : 14.

4. „Zij zijn als een volk, dat gerechtigheid doet." Niet alleen als een volk, dat *gerechtigheid spreekt*, of ook *belijdt*, maar als een volk dat gerechtigheid *doet*, dat niet anders practiceert, dan wat recht en billijk is. Zij schenen naar het oordeel der wereld zoo goed als de besten.

5. „Zij verlaten het recht huns Gods niet." Zij schenen oprecht in hun gronden, standvastig in hunne belijdenis, beter dan velen onder ons, die de plichten verwerpen en de ordonnantiën Gods verlaten; zij volhardden in hunne belijdenis, en verlieten de rechten van God niet.

6. „Zij vragen Mij," zegt God, „naar de rechten Mijner gerechtigheid." Zij willen hun eigen wil, den regel van recht en krom niet maken, maar de wet en wil van God; dies zij in al haar doen onder de menschen, geleid begeeren en beraden te worden door God. „Zij vragen Mij naar de rechten Mijner gerechtigheid."

7. „Zij hebben een lust tot God te naderen." Dit kan immers de wijze van een geveinsde niet wezen; „zal hij zich verlustigen in den Almachtige?" zegt Job. Neen, hij zal niet, Job 27 : 10. Hoewel God het opperste vermaak van den mensch is, hebbende alles in zich om liefde te bewijzen, zooals gezegd wordt van *Titus Vespasianus*, de geveinsde nochtans wil zich niet in God verheugen.

Voordat deze genegenheden geestelijk gemaakt zijn, is er geen begeerte tot de dingen, die geestelijk zijn. God is een

geestelijk Goed, en daarom kan de huichelaar zich niet in God verlustigen. Maar dezen zijn een volk, die „lust hebben te naderen."

8. Zij waren lieden, die met *vasten* zich dikwijls bezig hielden, als te zien is in Jes. 58:3. „Waarom vasten wij en Gij ziet het niet aan" (zeggen zij). Dit nu is een plicht, welke niet alleen stelt en vordert ware genade in het hart, maar kracht van genade.

„Niemand" (zegt onze Zaligmaker, Matth. 9 : 17) „doet nieuwen wijn in oude lederzakken, anders bersten de lederzakken en de wijn wordt uitgestort."

Nieuwe wijn is sterk en oude lederzakken zwak; en de sterke wijn breekt de zwakke vaten; deze reden geeft Christus, waarom Zijn discipelen, die nieuw bekeerden waren, (en nog maar zwak), niet geoefend waren in deze strenge tucht.

Maar dit volk, waarvan hier gewaagd wordt, waren lieden die dikwijls vastten, en hunne zielen zeer *kwelden*, ja zichzelven uitmergelden door gedurige oefeningen van nederigheid.

Dit was dan gewis nieuwe wijn *in nieuwe lederen zakken*, dit moest noodzakelijk een volk sterk in genade zijn; hier schijnt genade te wezen niet alleen in waarheid, maar ook in kracht. En niettegenstaande dit alles, waren zij niet beter dan een geslacht der huichelaars. Zij maakten een Goddelijken spoed en voortgang, en kwamen zeer ver; maar zij gingen niet ver genoeg; zij werden, nadat ze 't al gedaan hadden, door God verworpen. Ik hoop, dat hiermee de waarheid van dit stuk genoegzaam verzekerd en bevestigd is, dat *iemand kan zijn* (ja dat zeer velen zijn) *bijna, en nochtans niet meer dan bijna Christenen.*

Tot een nader vervolg nu van deze zaak, zal ik

1°. „Stap bij stap u toonen, hoe ver iemand kan gaan, tot wat hoogte hij kan geraken, wat een netten en bijzonderen loop hij kan doen in den godsdienst, en echter maar bijna een Christen zijn, als alles gedaan is."

2°. „Hoe en waar vandaan het komt, dat een mensch zoo ver gaat, dat hij bijna een Christen wordt."

3°. „Waarom zij maar bijna Christenen zijn, wanneer zij al zoo ver gegaan zijn."

4°. „Wat de reden is, waarom iemand die zoo ver gaat, dat hij bijna een Christen wordt, nochtans niet verder gaat dan tot een bijna Christen te wezen."

„*Hoe ver iemand kan gaan in den weg ten hemel, en nochtans maar bijna een Christen kan zijn.*"

Dat zal ik u toonen in *twintig* bijzonderheden.

1. „Iemand kan groote kennis hebben; hij kan veel weten van God en Zijn wil, en veel van Christus en Zijne wegen, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Want schoon er geen genade kan zijn zonder kennis, nochtans kan er groote kennis zijn, waar geen genade is. Verlichting gaat dikwijls voor, waar bekeering nooit volgt. 't Onderwerp van de kennis is het verstand, 't onderwerp van de heiligheid is de wil. Een mensch nu kan zijn verstand verlicht hebben, en echter zijn wil niemendal geheiligd. Hij kan een verstand hebben om God te kennen, en nochtans mag hem een wil ontbreken om God te gehoorzamen. De *Apostel* verhaalt ons van sommigen, „die wanneer zij God kenden, Hem nochtans als God niet verheerlijkten," Rom. 1 : 21.

Om een mensch geheel een Christen te maken, moet er *licht* in het *hoofd*, en *hitte* in het *hart* wezen, kennis in het verstand, en ijver in de genegenheden. Sommigen hebben ijver en geen kennis, dat is een blinde vroomheid, sommigen hebben kennis en geen ijver, dat is een vruchtelooze onderneming, maar waar kennis met ijver te zamen gevoegd is, dat maakt een waar Christen.

T e g e n w e r p i n g. „Maar wordt er niet gezegd: dit is het eeuwige leven dat zij U kennen, den eenigen waren God en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt?" Joh. 17 : 3.

A n t w o o r d. Alle kennis van God en Christus geeft de ziele geen recht tot het eeuwige leven. Want hoe zouden anders de duivelen verloren gaan, die meer kennis van God hebben dan alle menschen op deze wereld; want, schoon zij door hun val hunne heiligheid verloren, hunne kennis hebben zij behouden.

Zij worden genoemd *Daimones*, wegens hunne kennis, en echter zijn ze *Diaboloi*, wegens hunne boosheid nog duivelen blijvende.

Kennis mag het hoofd vervullen, maar ze zal het hart niet verbeteren, zoo er niet iets anders is. De *Farizeën* hadden veel kennis. „Ziet gij wordt een Jood genoemd, en rust op de wet, en roemt op God; en gij weet Zijn wil enz.," nochtans waren zij een geslacht der geveinsden. Och, hoevelen zijn, beladen met kennis, naar de hel gevaren. Rom. 2 : 17, 18.

Schoon het waar is, dat 't het eeuwige leven is God te kennen en Jezus Christus, niettemin is het alzoo waar, dat menigeen God kent en Jezus Christus, die nooit het eeuwige leven zal zien.

Gij moet weten, dat er tweeërlei kennis is; de eene is gemeen, maar niet zaligmakende; de andere is niet gemeen, maar zaligmakende; gemeene kennis is die, welke slechts zweeft in de hersenen, maar die geen invloeiïng of beweging heeft op het hart. Deze kennis kunnen de verworpenen hebben. „Bileam zag Christus van de hoogte der steenrotsen, en van de heuvelen aanschouwde hij Hem," Num. 23 : 9. De *naturalisten* zeggen, dat er een parel in het hoofd van een *pad* is; haar buik nochtans is vol vergift. In *Frankrijk* zijn *bessen*, die zij noemen *uve d'épine*, de druif van een doorn. De gemeene kennis, de parel in het hoofd van een pad, de druif, die op de doornen wast, kan gevonden worden in een onheilig mensch.

Dan is er ook eene zaligmakende kennis van God en Christus; dezelve sluit in de toestemming van het hart en 't consent van den wil; dit is een kennis, die 't geloof in zich bevat. „Door zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken." Jes. 53 : 11. Deze kennis is die, welke leidt tot het eeuwige leven. Nu, wat mate van kennis 't ook wezen mag, die iemand heeft van God en Jezus Christus, indien het niet is deze zaligmakende kennis, kennis gevoegd met gewilligheid en toeëigening, hij is maar een bijna Christen.

Die alleen kent God recht, die weet hoe hij Hem moet gehoorzamen, en die Hem gehoorzaamt naar de kennis, die hij van Hem heeft; „Allen, die Zijne bevelen doen, hebben goed verstand." Ps. 111 : 10. Alle kennis zonder deze maakt een mensch het beeld van *Nebucadnezar* maar gelijk, hetwelk een „hoofd had van goud en voeten van leem."

Sommigen weten, om maar te weten.
Sommigen weten, om maar geweten, of gekend te worden.
Sommigen weten, om te denken 't geen zij weten.
Nu te weten, om maar te weten, is nieuwsgierigheid.
Te kennen, om gekend te worden, is ijdele eer.
Maar te weten, om te denken hetgeen wij weten, is een Evangelische plicht.

Dit maakt een mensch een volkomen Christen; het ander zonder dit maakt een mensch bijna en niet meer dan *bijna* een Christen.

2. „Iemand kan groote en bijzonder groote, ja geestelijke gaven hebben, en nochtans maar bijna Christen zijn." De gave des gebeds is een geestelijke gave; deze nu kan iemand hebben en nochtans bijna een Christen zijn; want wat anders is de gave des gebeds en wat anders de genade des gebeds. De gave van prediken en profeteeren is een geestelijke gave, 1 Cor. 12 : 10; deze kan iemand hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn. *Judas* was een groot leeraar, en zoo ook degenen, welke eens tot Christus zullen komen en zeggen: „Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam geprofeteerd en in Uwen Naam duivelen uitgeworpen" enz., Matth. 7 : 22. Gij moet weten dat niet de gaven, maar de genade iemand tot een Christen maken, want

a. Gaven zijn een gemeen werk des Geestes; iemand kan al de gaven des Geestes deelachtig zijn, en nochtans een verworpene wezen; want daarom worden zij *gemeen* genoemd, omdat ze zonder onderscheid aan goeden en kwaden door den Geest worden uitgedeeld, zoowel aan ongeloovigen als aan geloovigen. Die genade hebben, hebben ook gaven; en die geen genade hebben, kunnen dezelfde gaven hebben, want de Geest werkt in beide, wat meer is, in dezen zin genomen kan 't zijn, dat een die geen genade heeft, onder een grooter werk des Geestes is, dan een die veel genade heeft. Een genadeloos *belijder* kan grooter gaven hebben dan de heiligste *geloovige*. Hij kan in bidden en prediken *hen* verre overtreffen, maar in oprechtheid en eenvoudigheid kunnen *zij hem* te boven gaan.

b. Gaven zijn ten nutte en gebruik van anderen; zij zijn

in ordine ad alium, gelijk men in de scholen spreekt tot voordeel en stichting van anderen, zoo zegt de Apostel: 1 Cor. 12 : 7: „Zij zijn gegeven tot hetgeen oorbaar is."

Iemand nu kan een ander stichten met zijne gaven en nochtans zelve onstichtelijk zijn; hij kan profijtelijk zijn voor anderen, en nochtans onprofijtelijk voor zichzelven.

De raaf was een onreine vogel, God gebruikte ze evenwel om Elia te spijzigen; hoewel zij niet goed tot spijze was, was ze goed om de spijze te brengen; een lam man mag met zijn kruk u den rechten weg wijzen, en toch geen kracht hebben om zelf daarin te wandelen. Een scheeve kleermaker kan wel een goed kleed maken voor een lichaam, ofschoon het hem niet past die het maakte, wegens zijn scheefheid. De kerk (Christus' besloten hof) kan bewaterd worden door een houten goot; de zon kan haar stralen schieten door een vuil glas en het veld kan wel bezaaid worden door een bemorste hand.

De krachtdadigheid van het Woord hangt niet aan het gezag van hem, die het spreekt, maar aan het gezag van God, die het zegent. Zulks dat een ander bekeerd kan worden door mijn prediken, desniettegenstaande kan ik een *verworpene* wezen. *Bileam* deed een klare en bewonderenswaardige profetie van Christus, nochtans trok hij er geen voordeel van. „Daar zal eene ster voortgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israël opkomen"; maar *Bileam* nochtans en zal er niet bij opdoen; „Ik zal hem zien, maar nu niet, ik zal hem aanschouwen, maar niet nabij." Num. 24 : 17.

God kan iemands gaven gebruiken, om een ander tot Christus te brengen, hoewel hij, wiens gaven God gebruikt, vreemd aan Christus kan wezen; iemand kan een ander in 't geloof versterken, en hij zelf nochtans mag in het geloof een vreemdeling zijn. *Pendleton*, ten tijde van *Koningin Maria*, sterkte en bemoedigde een *Sanders* en te staan in de Waarheid, die hij gepredikt had om derzelve met zijn bloed te verzegelen, en naderhand werd hij zelf een afvallige. *Sculletus* verhaalt van een *Johannes Spicerus*, een vermaard prediker te *Augsburg* in *Duitschland*, in het jaar 1523, welke het Evangelie zoo krachtig predikte, dat vele groote *hoeren*

bekeerd en goede Christenen werden, toch ging hij daarna zelf over tot de Roomschen, en had een deerlijk einde. Eene kaars kan helder schijnen, om anderen te lichten bij hun werk, toch gaat zij eindelijk uit in een vuilen stank.

c. 't Is boven de macht van de grootste gaven, het *hart te veranderen.* Iemand zou kunnen prediken als een Apostel, bidden als een Engel, en toch een hart van een duivel hebben. De genade alleen kan het hart veranderen; de *grootste* gave kan het *niet* doen, maar de minste genade is daar bekwaam toe; gaven mogen iemand geleerd maken, maar genade maakt den mensch een geloovige. Zoo dan de gaven het *hart niet kunnen veranderen,* dan kan iemand wel de *grootste* gaven hebben, en toch maar *bijna* een Christen zijn.

d. Velen zijn beladen met gaven *naar de hel gegaan*; ongetwijfeld had *Judas* groote gaven, want hij was een leeraar des Evangelies, en onze Heere Jezus Christus zou hem anders niet tot dat werk verkoren hebben, noch hem daartoe bekwaam geacht hebben, *Judas* toch, is *gegaan naar zijne eigene plaats*; de *Schriftgeleerden* en *Farizeën* waren lieden van bijzondere gaven, en toch *waar is de wijze, waar is de Schriftgeleerde?*

Het woord des Kruises is dengenen, die verloren gaan, dwaasheid. 1 Cor. 1 : 18.

Die *verloren gaan,* wie zijn die? Wie? De wijzen en geleerden beiden onder Joden en Grieken; dezen worden genoemd, degenen die *verloren* gaan. „Surgent indocti et rapiunt cœlum dum nos cum doctrina nostra in Gebennam detrudimur," zeide een groot Bisschop, als hij een arm schaapherder zag weenen over een pad; de slechte ongeleerde wereld neemt den hemel in, terwijl wij met al onze geleerdheid in de hel storten.

Drie dingen zijn er voor ons te betrachten, zoo wij ooit het verderf willen ontgaan: 1. Wij moeten ten volle overtuigd wezen van zonden. 2. Wij moeten waarlijk vereenigd zijn met Christus. 3. Wij moeten aangenomen zijn onder 't Verbond der genade. Nu, de grootste gaven kunnen ons niet helpen aan een van alle. Zij kunnen geen volkomene overtuiging werken. Zij kunnen onze vereeniging niet opwerken. Zij kunnen ons niet brengen in de betrekking van het verbond.

En bijgevolg kunnen zij ons niet bewaren voor het eeuwige verderf; dit zoo zijnde, kan ook iemand de grootste gaven hebben, en toch maar bijna een Christen zijn.

e. Gaven kunnen versterven en afgaan; zij zijn het verderf niet boven 't hoofd; van de genade is het zeker, dat ze nooit zal bezwijken, maar van de gaven niet; de genade is onverderfelijk, schoon de gaven het verderf onderworpen zijn. Genade is een „springader, die geen wateren ontbreken," Jes. 58 : 11, maar de stroomen van gaven kunnen opdrogen. Indien de genade verderfelijk is in haar eigen natuur, als zijnde *maar een schepsel*; nochtans is zij onverderfelijk, ten opzichte van haar bewaarder, als zijnde het *nieuwe schepsel*; Hij, die het in ons schiep, zal het in ons bewaren; en die het in ons *begon*, zal het ook *volbrengen*, Hebr. 12 : 2. Gaven hebben hare wortels in de natuur, maar de genade heeft ze in Christus: en daarom, schoon de gaven kunnen versterven en verwelken, de genade zal eeuwig staan blijven.

Zoo dan de gaven vergankelijk zijn, dan kan hij, die de *grootste gaven* heeft (hoewel degene, die de *minste genade* heeft, een Christen is), toch maar bijna een Christen zijn.

T e g e n w e r p i n g. Maar beveelt ons de Apostel niet: „ijvert naar de beste gaven?" 1 Cor. 12 : 31.

„Waarom moeten wij er naar trachten, en met ijver naar trachten, zoo zij tot de zaligheid niets doen?"

A n t w o o r d. Gaven zijn goed, maar zij zijn het beste goed niet; zij zijn kostelijk, maar nog is er wat kostelijkers; zoo vervolgt het in hetzelfde vers; „en ik wijs u een weg, die nog uitnemender is." Een mijtje genade is meer waard dan een talent gaven; gaven mogen ons *rijk* maken *bij de menschen*, maar de genade, die maakt ons *rijk bij God*. Onze gaven zijn ten nutte van anderen, maar de genaden zijn tot profijt van ons zelven; dat, waarmee ik een ander voordeel doe, is goed, maar waarmee ik mij zelve voordeel doe, is beter, Luk. 12 : 21.

Omdat dan de gaven goed zijn, daarom behoorden we er naar te trachten, maar omdat ze het beste goed niet zijn, daarom behoorden we er niet in te rusten; wij moeten naar gaven staan, om anderen goed te kunnen doen, opdat ze

gesticht worden, en wij moeten naar genade trachten, ter wille onzer eigen ziel, opdat ze mag behouden worden; want wie ook verbeterd mocht wezen door onze gaven, wij nochtans zullen onvruchtbaar zijn zonder genade.

3. „Iemand kan breed voordoen in zijn godsdienst, veel wezen in uiterlijke plichten van Godzaligheid, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Let daartoe op hetgeen Christus zegt, Matth. 7 : 21: „Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der Hemelen"; dat is, niet iedereen, die belijdenis doet van Christus, zal daarom voor een waar discipel van Christus gehouden worden; „zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn," Rom. 9 : 6. Noch zijn zij niet allen Christenen, die belijdenis doen van den godsdienst.

Wat een deftige belijdenis had *Judas*; hij volgde Christus, hij verliet alles voor Christus, hij predikte het Evangelie van Christus, hij wierp duivelen uit in Christus' Naam, hij at en dronk aan Christus' tafel; en nochtans *Judas* was maar een geveinsde. De meeste belijders zijn als de leliën, schoon in het oog, maar vuil in het handelen; of als peper, heet in den mond, maar koud in de maag. De fijnste boord kan wel gelegd worden op het grofste laken.

't Is een groot bedrog, het wezen van onzen godsdienst af te meten naar de breedte onzer belijdenis; en te oordeelen van de sterkte van onze genaden, naar de lengte van onze plichten. De *Schriftuur* spreekt van sommigen, welke „hebben eene gedaante van Godzaligheid, en de kracht daarvan verloochend." 2 Tim. 3 : 5. De kracht verloochend, dat is, zij leven niet in de oefening van die genaden, welke zij in hunne plichten voorgeven. Die een gelaat van vroomheid vertoont door een bijzondere belijdenis en nochtans geen Godzaligheid oefent door een heiligen wandel, die heeft de gedaante, maar de kracht daarvan verloochend. *Hugo* vergelijkt dezulken bij den *struisvogel, qui alas habet, sed non volat,* die vleugels heeft, maar niet vliegt; velen hebben de vleugels van een goede belijdenis; maar ze gebruiken ze niet om te vliegen in geestelijke bewegingen en heiligen wandel.

Om de waarheid hiervan te ontdekken, dat iemand een

hooge belijdenis van godsdienst kan hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn, zoo merkt op deze vier blijken:

a. Zoo iemand den godsdienst kan belijden, en nochtans nooit een veranderd hart hebben, noch zijn staat verbetert, dan kan hij een groot belijder zijn, en nochtans maar bijna een Christen.

Nu men kan den godsdienst belijden, en nochtans nooit zijn hart veranderd hebben, noch zijn staat vernieuwd. Hij kan een volstandig hoorder van het Woord zijn, en nochtans een zondaar blijven; hij kan dikwijls komen aan de Tafel des Heeren, en echter als een zondaar weggaan, gelijk hij kwam; wij moeten niet meenen, dat juist de plichten, *ex opere operato*, en de genaden samen gaan. Menige ziel is bekeerd geworden onder eene ordonnantie door Christus, maar nooit is er een ziel bekeerd door eene ordonnantie zonder Christus. Worden nu al degenen, die zich onder de ordonnantiën houden van Christus, tot bekeering gebracht? Gewisselijk neen; want „sommigen is het Woord een reuke des doods ten doode." 2 Cor. 2 : 16. Dit zoo zijnde is het klaar en duidelijk, dat iemand den godsdienst belijden en nochtans maar bijna een Christen zijn kan.

b. De mensch kan den godsdienst belijden, en leven onder den schijn van Godvruchtigheid, in huichelarij en geveinsdheid. Jes. 48 : 1. „Hoort dit, gij huis Jakobs, die genoemd wordt met name Israëls en uit de wateren van Juda voortgekomen zijt; die daar zweren bij den Naam des Heeren en vermelden den God Israëls, maar niet in waarheid noch in gerechtigheid." Wat dunkt u hiervan? „Zij vermeldden den God Israëls," daar is haar belijdenis, „maar niet in waarheid noch in gerechtigheid," daar is het bedrog; en 't is zeker, daar kon geen geveinsdheid wezen ten opzichte van den godsdienst, zoo het niet was onder een vertooning van godsdienst; want die Godloos, vleeschelijk en onrein inwendig is, en zich zoo uitwendig vertoont, die is geen geveinsde, maar hij schijnt wat hij is; maar hij, die 't eene schijnt te meenen, en in het andere zich tegenovergesteld vertoont, zijnde vleeschelijk en onheilig, en zich voordoet als goed en heilig, zoo een is een geveinsde.

Dus bepalen de Casuïsten de geveinsdheid te zijn, eene

nagemaakte heiligheid; dit komt zeer wel overeen met het Grieksche woord *hypocrites*, hetwelk van *hypocrinomai* is af te leiden, of iets uit te beelden.

En ten einde hebben de *Hebreën* twee woorden om de huichelaars te noemen: *Panim*, hetwelk beteekent gedaante, en *Chanepim*, hetwelk nabootsen beteekent van *Chanaf*, veinzen, zoodat deze een geveinsde is, die den godsdienst vertoont, en draagt de gedaante van heiligheid; en echter is hij zonder de genade van heiligheid; hij vertoont in 't nabootsen iets te zijn, hetgeen hij niet inderdaad is; hij draagt een vorm van Godvruchtigheid van buiten, alleen als een deksel van een goddeloos hart van binnen. Hij heeft eene *belijdenis*, opdat men hem niet van goddeloosheid zou verdenken, doch het is *maar* een belijdenis en daarom is hij godloos.

Hij is een *godsdienstige* huichelaar; *godsdienstig* omdat hij het voorgeeft te wezen, en nochtans een huichelaar, omdat hij het *maar* voorgeeft; hij is als veel lieden, die de tering hebben, welke nog redelijk welgedaan schijnen en echter een verrotte long hebben; of als sommige appelen, die een schoone schil, maar een bedorven klokhuis hebben; menigeen schijnt rechtvaardig, die alleen in schijn rechtvaardig is.

Dit zoo zijnde, dan kan iemand den godsdienst belijden en toch maar bijna een Christen zijn.

c. Manier en gewoonte kan iemand een belijder maken; gelijk er velen zijn, die dit of dat kleed dragen, niet omdat ze er warmer in zijn, of dat het meer heeft boven een ander, maar slechts maniershalve.

Menigeen draagt gepoederd haar, besmeerde aangezichten, strikken en veeren op het hoofd etc. tot geen ander doeleinde, dan om modieuse gekken te wezen.

Zoo belijden velen den Christelijken godsdienst, niet omdat de middelen der genade het hart verwarmen, of dat zij eenige uitnemendheid zien in de wegen Gods boven die der wereld, maar enkel om den sleur te volgen; ik wilde, dat ik niet mocht zeggen, dat het waar was van onze dagen, dat, omdat de godsdienst zoo verheven is geweest, dien velen hebben aangenomen; het is een voordeelige nering geweest, daarom wil iedereen daarvan zijn.

Godsdienst op crediet maakt veel belijders, maar weinig Godvruchtigen; maar wanneer de godsdienst lijdt, dan zijn de aanhangers niet talrijker dan de bekeerden; want gewoonte maakt het eerste en consciëntie het laatste. Die een belijder van den godsdienst is enkel uit sleur, als het wel gaat, zal nooit om Christus' wille een martelaar zijn, als de godsdienst lijdt. Die zich houdt aan de Waarheid, om er wel bij te varen, zal ze verlaten als hij zich aan Christus alleen zou moeten houden.

Men zegt, dat wanneer een huis wil vallen, de ratten en muizen het verlaten; zoo lang het huis nog sterk is, dat ze onder het dak zich mogen verbergen, houden zij zich daar op, maar langer niet, opdat het huis bezwijkende, de val hen niet zou treffen, en daar ze vernachten in den top, niet liggen zouden op den grond.

Broeders, mag ik niet zeggen, dat wij een geheelen hoop ongedierte, ratten en muizen in de kerk hebben, die onder haar dak het zoo lang houden, als ze zich daaronder verschuilen mogen; maar die ze verlaten, wanneer zij met lijden bedrukt wordt, opdat zij vallende, de val niet op hen kome. Ik zou oordeelen, dat dit de minste reden niet is, waarom God het wagenrad over de belijdenis van den godsdienst gebracht heeft, namelijk om het ongedierte uit te roeien. Hij schudt de fundamenten van het huis, opdat deze ratten en muizen het dak zouden verlaten; niet om het omver te stooten; maar om hen daarvandaan te drijven: gelijk de *landman* zijn *tarwe*, om die van *kaf* te zuiveren. Rustige dagen des Evangelies verwerpen geveinsdheid; maar het lijden om den godsdienst toont de oprechtheid.

Zoo dan manier en gewoonte vele belijders maakt, zoo kan iemand den godsdienst belijden „en toch maar bijna een Christen zijn."

d. Indien er velen onder eene belijdenis van Godzaligheid *verloren* gaan, dan kan iemand den godsdienst belijden, en toch maar „bijna een Christen zijn."

Dit nu toont de Schriftuur klaar, dat men onder de heerlijkste belijdenis kan verloren gaan. Christus vloekte den *vijgeboom*, die bladeren en geen vruchten had. Er wordt

gezegd in Matth. 8 : 12, dat de „kinderen des Koninkrijks zullen buitengeworpen worden in de uiterste duisternis." Wie waren dit anders, dan degenen die het eenige volk Gods waren door de belijdenis, die zijn „verbond maakten met offeranden," Ps. 50 : 5, dezen toch zouden buitengeworpen worden. Gij leest in Matth. 7 : 22: van sommigen, die zeer roemden op hunne Christelijke belijdenis, op hoop, dat deze hen zou behouden; „Heere" (zeggen zij) „hebben wij niet in Uwen Naam duivelen uitgeworpen, geprofeteerd en vele krachten gedaan?" Maar wat antwoordt nu de Heere Christus daarop? vs. 23: „Dan zal Ik hun aanzeggen: Gaat weg van Mij, Ik heb u nooit gekend."

Let wel, hier zijn er die profeteeren in Zijn Naam en nochtans verloren zouden gaan in Zijn toorn, die in Zijn Naam duivelen uitwierpen, en daarna zichzelf zouden buitenwerpen; in Zijn Naam vele groote wonderen deden, nochtans gaan zij verloren om hunne goddelooze daden.

De belijdenis van den godsdienst zal den mensch niet beter voor het verderf bewaren, dan een schip bevrijd zal wezen van schipbreuk, omdat het den naam draagt van *geluk*, en *behouden reis*.

Gelijk velen ten hemel gaan, met de vreeze der hel in hunne harten, zoo gaan er velen naar de hel met den Naam van Christus in hunne monden. Indien dan menigeen onder de belijdenis der Godzaligheid verloren gaat, zoo kan iémand wezen onder eene hooge belijdenis van godsdienst, en echter maar *bijna* een Christen zijn.

T e g e n w e r p i n g. Maar zegt niet de Heere Christus zelve, Matth. 10 : 32: „Die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, die in den hemel is." Dat nu Christus zegt, dat Hij ons belijden zal voor den Vader, is evenveel of Hij ons toezegging doet van het eeuwige leven; want zoo Christus Jezus ons belijdt, God de Vader zal ons nooit verstooten.

A n t w o o r d. 't Is zoo, die Christus belijdt, zal Hij ook belijden; en 't is immers waar, dat deze belijdenis staat op een belofte van zaligheid. Maar gij moet weten, dat elke belijdenis niet van dien aard is. 't Is wat anders, eene simpele

belijdenis te doen van Christus, en dezelve te vertoonen in kracht. Hier wordt zulk eene belijdenis gemeend, die een levende getuigenis geeft van Christus, in een tijd, wanneer de kerk verdrukt wordt, en niet slechts een doode uiterlijkheid in een tijd, wanneer de godsdienst bloeit. Het eene is, zijn wegen te kiezen en zich daaraan te houden; het andere is, voor dezelve pleiten, en op het wèl leven niet veel te letten. Vertoog te doen van de Waarheid, kan zijn uit geveinsde liefde tot de wegen van Christus; maar zich daaraan over te geven, komt uit eene gewortelde liefde tot den Persoon Christus.

Christus slechts te belijden is: Hem aan te nemen als niemand hem verzaakt; Christus in kracht te vertoonen, is: voor Hem te spreken, en voor Hem te lijden, als Hij van anderen wordt tegengestaan. Geveinsden doen het eerste, maar martelaars ook het laatste. Het eene is, met den stroom af te zwemmen; het andere, tegen den stroom op te zwemmen. Velen nu zwemmen met den stroom als doode visschen, die niet tegen den stroom kunnen zwemmen met de levende visschen. Er zijn er, die Christus belijden, en Hem niet willen erkennen; en derhalve, niettegenstaande hunne belijdenis, nochtans *maar bijna Christen zijn.*

4. Om nog wat nader te komen. „Iemand kan ver gaan in den strijd tegen zijn zonden, en echter maar bijna een Christen zijn." Hoe ver dit zich uitstrekt, zal ik u toonen in zeven gewichtige bewijsredenen.

Ten eerste. Een mensch kan „overtuigd wezen van zonde," en toch maar bijna een Christen zijn, want:

a. Overtuiging kan zoowel natuurlijk wezen, als geestelijk; 't kan voortkomen uit een natuurlijke consciëntie, verlicht door 't Woord, zonder het dadelijke werk des Geestes, de zonde op 't harte drukkende.

b. De overtuiging kan zonder uitwerking wezen; zij neemt veeltijds af, en eindigt niet in ware bekeering; het gaat in dezen, als de kerk van zichzelve getuigt, Jes. 26 : 18: „Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard." Dit zijn haar klachten ten opzichte der vruchteloosheid van hare verdrukking, en het mag der

meesten klacht zijn vanwege de vruchteloosheid hunner overtuiging.

c. Velen houden overtuiging van zonden voor ware bekeering van zonde, en daarop zitten zij neder en rusten in hunne overtuiging. Die droeve klacht doet God over Efraïm, Hos. 13 : 13: „Efraïm is een onwijs kind, want anders zou hij geen tijd in de kindergeboorte blijven staan." Zoo dan, indien de overtuiging alleen kan zijn uit een *natuurlijke consciëntie* zoo ze zonder uitwerking kan wezen, zoo men *misgrepen* daarin kan hebben, en in die als in ware bekeering rusten, zoo kan iemand overtuiging hebben, en maar *bijna* een Christen zijn.

Ten tweede. „Men kan treuren om de zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn"; zoo deed *Saul*, zoo deed *Ezau*, om 't verlies van zijn geboorterecht, hetwelk zonde was; daarom wordt hij van den Geest Gods een *onheilige* genoemd; nochtans zocht hij het zorgvuldig met tranen weder. Hebr. 12 : 16, 17.

T e g e n w e r p i n g. „Maar spreekt Christus zulken, die treuren niet zalig?" Matth. 5 : 4: „Zalig zijn ze die treuren"; die dan treurt over zijne zonden is in een goeden staat; gij ziet, zegt *Nazianzenus*, „dat de zaligheid gevoegd is met de droefheid."

A n t w o o r d. 't Is waar, dat degenen die treuren over hunne zonden, in dien zin als Christus daarvan spreekt, zalig zijn; maar daarom maakt ons al het treuren over de zonde niet zalig. Want:

Oprecht treuren over de zonden moet voortvloeien uit een geestelijke overtuiging van het kwaad, de snoodheid, en verdoemelijke natuur der zonde.

Allen nu, die treuren over hunne zonden, doen het niet uit eene rechte bewerking van geestelijke overtuiging op de ziel; zij hebben dat eigenlijke gevoel van het kwaad en de gruwelijkheid der zonde niet.

Oprecht treuren over de zonde is meer om het kwaad, dat er *in* de zonde is, dan om het kwaad, dat er *van* de zonde komt; meer, omdat zij God onteert, Christus wondt, den Geest bedroeft, en de ziel walgelijk maakt voor God, dan omdat ze de ziel verdoemt.

Nu, daar zijn velen die weenen over de zonde, niet zoozeer om het kwaad, dat er in is, maar wel om het kwaad, dat ze met zich sleept. In de hel is ook treuren over de zonde, gij leest in Matth. 8 : 12: „dat daar weening der oogen is." De verdoemde schepselen weenen eeuwiglijk; daar is niets dan droefheid en geen troost, gelijk er in den hemel vrede is zonder onrust, vreugde zonder droefheid, zoo is er in de hel onrust zonder vrede, droefheid zonder blijdschap, weenen en huppelen zonder einde; maar dit is alleen om het kwaad, dat zij voelen door de zonde, en niet om het kwaad, dat er is in de zonde. Zoodat een mensch kan *rouwklagen* over zijne zonden, en nochtans maar *bijna* een Christen zijn; 't kan hem smarten als hij denkt, dat hij om zijn zonden verloren zal gaan, daar 't hem niet ter harte gaat, dat hij door zijne zonden onrein en bevlekt is.

Ten derde. „Iemand kan eene breede belijdenis van zonden voor God en anderen maken, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Hoe volmondig beleed *Saul* zijne zonden aan David. 1 Sam. 24 : 17, en 26 : 21. „Ik heb gezondigd (zegt hij), gij zijt rechtvaardiger dan ik! Ziet, ik heb zottelijk gedaan, en heb zeer grootelijks gedwaald." *Judas evenzoo*, Matth. 27 : 4: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed." Nochtans waren *Saul* en *Judas* beiden van God verworpen; zoodat iemand zijne zonden kan belijden en nochtans maar bijna een Christen zijn.

T e g e n w e r p i n g. „Maar zijn zonden te belijden, is dat niet het merkteeken van een kind Gods?" Zegt de Apostel niet, indien wij onze „zonden belijden, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons dezelve vergeve." 1 Joh. 1 : 9. Niemand is ooit buiten den hemel gehouden, omdat hij zijn kwaad beleed, alhoewel aan velen de hemel geweigerd is om hun gemeend goed. *Juda* beteekent in 't Hebreeuwsch *belijdenis* en *Juda* kreeg het koninkrijk voor *Ruben*; belijdenis der zonden is de weg naar het Koninkrijk der hemelen.

A n t w o o r d. Daar zijn er, die hunne zonden belijden en behouden worden; daar zijn anderen, die hunne zonden belijden en verloren gaan.

a. Velen belijden hunne zonden alleen uit gewoonte en niet uit consciëntie; gij zult er vinden, die nooit bidden zullen of zij maken eene lange belijdenis van zonden, welke echter nooit 't gewicht en den last daarvan op hunne consciëntie voelen.

b. Velen zullen kleine zonden belijden en groote bedekken, gelijk die ellendige bij *Plutarchus*, welke klaagde over zijn vinger, terwijl zijn lever verrot was.

c. Velen belijden hunne zonden in 't algemeen, of zij bekennen, dat zij zondaars zijn; en zij zien en spreken nochtans weinig van hunne particuliere zonden; eene geteelde belijdenis (als iemand zegt) is schier even kwaad als een geteeld geloof.

Integendeel, waar de belijdenis goed is, daar zal ze nauwer zijn, en bijzonder gaan over die zonden, welke de voornaamste zijn. Zoo beleed David zijne bloedschulden en overspel, Psalm 51 : 4, 14; en Paulus zijne Godslasteringen, vervolgingen en verdrukkingen tegen de heiligen, 1 Tim. 1 : 13, 15. 't Is een kwade zaak, de menschen te hooren zeggen, dat ze groote zondaars zijn, en dat ze evenwel hunne zonden niet willen bekennen. Hoewel de minste zonde te kwaad is om ze te bedrijven, nochtans is er geen zonde te kwaad om ze te belijden.

d. Velen zullen hunne zonden belijden, maar niet eerder dan wanneer ze met zwarigheden gedrukt worden, 't welk niet vrijwillig en ongedwongen is; *Pharao* beleed zijne zonden, maar het was, wanneer het oordeel hem daartoe dwong. „Ik heb gezondigd" (zegt hij) „tegen den Heere," maar het was toen er acht plagen op hem lagen, Exod. 10 : 16.

Velen handelen omtrent hun zonden, als de schippers met hunne goederen, die ze in tijd van nood uitwerpen, en als het weer bedaart, wenschen, dat zij ze weder hadden. Belijdenis moet komen als water uit een fontein, dat een vrijen loop heeft, en niet als water, dat door distilleeren door vuur wordt uitgetrokken.

e. Velen belijden wel hunne zonden, maar met geen voornemen om ze te verlaten; zij *belijden* de zonden, die zij hebben bedreven, maar zij *verlaten* de zonden, welke zij beleden, niet

Menigeen gebruikt dezelve als Lodewijk de Elfde van *Frankrijk* zijn kruis; welke een eed kon zweren, en het dan

kuste, en straks weder zwoer, en het nogmaals kuste. Zoo zondigen velen en dan bekennen zij, dat ze niet welgedaan hebben, maar zij trachten er niet naar, om beter te doen.

Mr. Torshel verhaalt eene historie van een zeker predikant, hem bekend, die zeer sterk dronk, en als hij op den preekstoel kwam, kon hij hetzelve met groot beklag belijden; doch zoodra hij weer van den preekstoel af was, dronk hij er weer op aan, en dit deed hij zoo gestadig, als iemand zijn ambacht doet.

Zoo dan, indien een mensch zijne zonden kan belijden alleen uit gewoonte; zoo hij kleine zonden belijdt en groote zonden verbergt; zoo hij zijn zonden alleen in het algemeen, of alleen in nood, of zoo hij zijn zonden belijdt zonder voornemen om ze te verlaten, zoo kan men gewisselijk zijne zonden belijden, en toch maar bijna een Christen zijn.

Ten vierde. „Een mensch kan zijn zonden verlaten, en nochtans maar bijna een Christen zijn." Hij mag zijn lusten en goddelooze wegen laten varen, waarin hij leefde, en naar het oordeel der wereld een nieuw mensch worden, en nochtans niet een nieuw schepsel zijn Als *Simon Magus* Philippus hoorde prediken aangaande het Koninkrijk Gods, hij liet zijne tooverijen en waarzeggingen na, en geloofde. Hand. 8:13.

T e g e n w e r p i n g. Maar gij zult zeggen, dit schijnt te strijden tegen de Schriftuur, want die zegt: „zoo wie zijn overtredingen bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen," Spr. 28 : 13. Maar ik beken mijne zonden, ja dat niet alleen, maar ik verlaat ze ook, derhalve is het zeker, dat Zijne genade voor mij is, en mij toebehoort.

A n t w o o r d. 't Is waar, dat zoo de ziel hare zonden verlaat uit een recht beginsel en op de rechte wijze en tot een recht einde; zoo ze de zonden verlaat als zonden, als strijdig zijnde tegen God en de zuiverheid van Zijne natuur; zoo blijkt, dat de ziele wel staat met God, en de belofte zal daarop goed gemaakt worden, zij zal barmhartigheid verkrijgen.

Maar ik bid u, let wel, er is een afstand van zonden, die niet goed is, maar ondeugend en wel

a. Grove zonden kunnen gelaten, en heimelijke zonden omhelsd worden; dit nu is geen recht verlaten; zoo een ziel

zal *nimmer barmhartigheid* verkrijgen. Iemand kan genezen worden van een kwetsuur in zijn vleesch, en toch kan hij sterven aan een gezwel in zijn ingewand.

b. Een mensch kan zijne zonden verlaten, maar niet als zonden; want die de zonden verlaat als zonden, verlaat ze alle. 't Is een mensch onmogelijk zijne zonden te verlâten als zonden, tenzij hij verlaat, al wat hij weet, dat zonde is.

c. Men kan de eene zonde laten om een andere te beter te behouden; die ter zee varen, willen gaarne al hun goed behouden; maar zoo er een storm opkomt en ze niet kunnen, zoo werpen zij wel een gedeelte over boord om het schip lichter te maken, opdat men de rest behouden kan; gelijk men van zoo een geval leest. Hand. 27 : 31. Zoo wil de zondaar liefst al zijn zonden behouden, maar zoo zich een storm in zijne consciëntie verheft, dan wil hij er wel een lust om over boord zetten, om het leven van een andere te sparen.

d. Een mensch kan alle zonden nalaten, en toch een zondaar blijven: want de wortel van alle zonde is in het hart, ofschoon de vrucht niet gezien wordt in het leven; een boom leeft, al zijn er de takken van afgekapt.

Gelijk de mensch een zondaar is, eer hij ooit zonde deed, zoo is hij een zondaar (tot de genade hem vernieuwt) schoon hij nalaat te zondigen; want daar is oorspronkelijk zonde genoeg in hem, om hem te verderven en te verdoemen, Ps 51 : 5.

e. De zonde kan gelaten en nochtans bemind worden; een mensch kan nalaten in de zonde te leven en nochtans de liefde tot dezelve behouden; schoon dan de zonde te laten hem bijna een Christen maakt, de zonde nochtans te beminnen, toont dat hij *niet meer* dan *bijna* een Christen is. Het is minder kwaad, de zonde te doen en niet te beminnen, dan de zonde te beminnen en niet te doen; want de zonde te doen wijst eene *zwakheid* van genade aan, maar de zonde te beminnen, bewijst eene kracht van *begeerlijkheden*. „'t Geen ik haat, dat doe ik," Rom. 7 : 15.

De zonde is kwaad, in wat deel van den mensch het ook zij, maar zonde, die haar zitplaats heeft in de genegenheid, is slimmer dan zonde in den omgang; want zonde in onzen omgang kan alleen zijn uit zwakheid, maar zonde in de

genegenheid is de vrucht van onzen aard en onwedergeboorte.

f. Alle zonde kan geketend en opgesloten wezen en het hart nochtans niet veranderd zijn en zoo is de natuur van den zondaar dezelfde als altijd.

Een hond aan een keten gesloten, is een hond, zoodra als hij losgelaten wordt om te verscheuren.

Daar kan een stilstand van wapenen wezen tusschen vijanden, en 't geschil kan evenwel blijven; men kan een vergelijk maken, schoon er geen vrede is. Een zondaar mag de wapenen der zonde uit zijn *handen* leggen, en de vijandschap tegen God kan nochtans blijven in het *hart*. Daar kan een stilstand zijn; 't mag wezen, dat hij niet tegen Hem zondigt, maar daar kan geen vrede wezen, tenzij hij met Hem vereenigd is. De *wederhoudende* genade bindt den zondaar in, maar 't is de *vernieuwende* genade, die de natuur verandert; en hoe menigeen wordt door dezelve weerhouden van een openbaar zondaar te wezen, die niet vernieuwd is door de genade, en een waar geloovige gemaakt.

Zoo dan, indien iemand grove zonden kan nalaten, en heimelijke zonden aanhouden; zoo hij de zonde kan nalaten, maar niet als zonde; zoo hij afstand kan doen van de eene zonde, om een andere te beter te behouden; zoo hij alle zonden kan laten varen en nochtans een zondaar blijven; zoo de zonde kan gelaten, en nochtans bemind worden; ten laatste, zoo alle zonde kan ingebonden, en nochtans het hart niet veranderd wezen, zoo kan iemand de zonden verlaten, en nochtans maar *bijna een Christen zijn.*

Ten vijfde. „Een mensch kan de zonden haten, en nochtans maar bijna een Christen zijn." *Absalom* haatte *Amnons* onkuischheid met zijne zuster *Tamar*; ja zijn haat was zóó groot, dat hij hem daarom doodde; en nochtans was *Absalom* maar een goddeloos mensch. 2 Sam. 13 : 22, 28.

T e g e n w e r p i n g. „Maar de Schriftuur stelt het tot een bewijs van een begenadigd hart de zonde te haten"; ja, hoewel een mensch door zwakheid in zonden mocht vallen, indien hij ze nochtans haat, zoo is zulks een teeken van genade. *Paulus* toont de oprechtheid van zijn hart en de waarheid zijner genade door dezen haat tot de zonde, schoon

hij ze nog deed. Rom. 7 : 15: „'t geen ik haat, dat doe ik."

Wat meer is, wat is de genade dan *conformitas cum archetypo*, eene gelijkvormigheid van de ziele met God, lief te hebben als God liefheeft, te haten als God haat: God nu haat de zonde: alle zonde te haten is een deel van Zijne heiligheid. Ik dan de zonde hatende ben Gode gelijk; en indien ik Gode gelijk ben, zoo ben ik een goed Christen.

A n t w o o r d. 't Is zoo, dat er een haat der zonde is, welke een bewijs van genade is, en welke voortkomt uit een beginsel van genade, dat waarlijk genade is; gelijk als daar is de zonde te haten, voor zooveel ze een beleediging van God is, een schennis van Zijne Majesteit; de zonde te haten voor zooveel ze is een verbreking van de geboden en alzoo een goddelooze wederspreking van Gods wil, welke de eenige regel van alle goed is; de zonde te haten, als zijnde een oneerlijke overtreding van de wet der liefde, bevestigd in het bloed en den dood van Christus, en zoo in zekeren zin eene kruisiging van Christus opnieuw. De zonde te haten, als zijnde een bedroeven en uitblusschen van Gods Geest, gelijk alle zonde in hare natuur zoo is. Dus de zonde te haten is genade; en dus haat ieder waar Christen de zonde.

Maar hoewel iedereen die genade heeft, de zonde haat, nochtans iedereen, die de zonde haat heeft geen genade, want men kan de zonde haten uit andere oorzaken, niet als eene beleediging van God en kwetsing van Christus, of een bedroeven van den Geest, van welken aard alle zonden zijn.

a. Een mensch kan de zonde haten uit schaamte voor de gevolgen, meer dan om het kwaad, dat ze in zich heeft. Er zijn zondaars, die hunne zonden vrij uit spreken als *Sodom* en zij verbergen ze niet. Zij „zitten in 't gestoelte der spotters en stellen eere in hunne schande," Psalm 1 : 1, Phil. 3 : 19. Maar er zijn ook anderen, welke zich *schamen* voor de zonde en daarom die haten; niet de zonde om der zonden wil, maar schaamtenshalve. Hierom haatte *Absalom Amnons* onkuischheid, omdat hij schande bracht over hem en over zijne zuster.

b. Een mensch kan de zonde meer haten in anderen dan in zichzelven; zoo doet een dronkaard: hij haat de dronkenschap in een ander en hij oefent ze zelf uit; een leugenaar

mishaagt de valschheid in een ander, maar verdraagt ze in zichzelven. Maar die de zonde haat uit een beginsel van genade, haat de zonde het meest in zichzelven; hij haat wel de zonden in anderen, maar hij heeft meer afkeer in de zonden van zijn eigen hart.

c. Een mensch kan de zonde haten, als strijdig tegen een ander. Er is een groote onvrede tusschen zonde en zonde, tusschen de eene begeerte en de andere; het strekt tot voortreffelijkheid van het leven der genade, dat het een vredig en ongedeeld leven is; de eene genade is niet strijdig tegen de andere; de genaden van Gods Geest zijn wel ongelijk, maar niet verscheiden; geloof, liefde en heiligheid zijn alle één; zij bestaan te zamen op denzelfden tijd en in hetzelfde onderwerp; neen, zij kunnen niet gedeeld worden; daar kan geen geloof zijn zonder liefde, geen liefde zonder geloof. Zulks, dat dit het leven der genade een licht en aangenaam leven maakt; maar het leven der zonde is een verbijsterd, ongemakkelijk leven; een mensch is daar dienstknecht van strijdige begeerlijkheden. Tit. 3 : 3. De begeerte van hoovaardij en verguizing is rechtstreeks tegen de begeerte van gierigheid.

Als dan deze of die begeerte meester wordt in de ziel, zoo werkt dat een haat tot de tegengestelde; waar gierigheid in het hart zit, wordt de hoovaardigheid gehaat; en waar hoovaardigheid heerscht, haat het hart de gierigheid. Zoodat iemand de zonde kan haten, niet uit een beginsel van genade, maar uit een strijdigheid van begeerlijkheden. Hij haat niet de zonde, omdat het zonde is, maar hij haat ze als zijnde tegen zijn beminde zondigen.

In zake, zoo een mensch de zonde kan haten, uit schaamte die ze meebrengt, zoo hij de zonde meer in anderen kan haten dan in zichzelven; zoo hij de eene zonde kan haten, als strijdig tegen eene andere, zoo kan hij de zonde haten en nochtans maar *bijna een Christen zijn.*

Ten zesde. „Een mensch kan groote beloften en toezegging doen; hij kan sterke voornemens en besluiten tegen de zonde hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Dit deed *Saul,* hij beloofde en had een voornemen tegen

zijn zonden. „Keert weder, mijn zoon David, want ik zal u geen kwaad doen," 1 Sam. 26 : 21. Wat toezeggingen en resolutiën maakte *Pharao* tegen de zonde van 't volk Gods op te houden? „Ik zal het volk," zegt hij, „laten gaan, dat ze den Heere offeren," Exod. 8 : 8, en nog eens Exod. 9 : 28: „Ik zal ulieden trekken laten en gij zult niet langer blijven." Nochtans stierven *Saul* en *Pharao* in hunne zonden: de grootste voornemens en beloften tegen de zonden, zullen niemand een Christen maken. Want:

1. Voornemens en beloften tegen de zonden, doen dezelve geen schade; 't spreekwoord zegt: „gedreigd volk leeft lang"; en zoo doen waarlijk bedreigde zonden. Niet een nieuw voornemen, maar een nieuwe natuur, moet ons helpen tegen de zonden; voornemens mogen tot aan de geboorte brengen, maar zonder eene nieuwe natuur, is er geen kracht om te baren. Het nieuwe schepsel is het beste land, waarin een heilig voornemen wassen wil; anders gaat het uit en versterft als een plant in een dorre aarde.

2. Tegenspoed en verdrukking kan ons opwekken tot breede voornemens en beloften tegen de zonde in 't toekomende: Wat is er gemeener, dan te beloven en niet te betalen; beloften te doen in dagen van tegenspoed, daar wij geen consciëntie maken, om ze te betalen in dagen van voorspoed? Menigeen maakt een verbond tegen de zonde, als de verdrukking op hem is: en zondigt daarna tegen zijn verbond, wanneer dezelve is weggenomen. Vele zijn onze ziekbedsbeloften, maar wij zijn zoodra niet weer beter, of wij worden ziek aan onze beloften.

't Was een flinke raad, die *Plinius* in een van zijne brieven gaf aan zijn vriend, waaraan hij zich zou houden: „Ut tales esse perseveremus quales nos futuros esse profitemur infirmi." Volhard zoodanig te zijn wanneer gij gezond zijt, als gij beloofdet te zullen wezen, toen gij ziek waart.

3. Besluiten en voornemens tegen de zonde in 't toekomende, kan maar een verzoeking wezen, om berouw en boetvaardigheid van de hand te wijzen; de Satan kan een mensch voeren tot een goed voornemen, om hem voor tegenwoordig af te houden van het aanvangen daarmee.

Hij weet, wat wij voor hebben, nochtans is de kracht van uitwerken niet bij onszelven.

Hij weet, dat een toekomend voornemen, God af te wijzen is voor tegenwoordig; 't is een heimelijk *niet willen*, om een tegenwoordige oorzaak. Gij hebt daartoe een zeldzame plaats. Luk. 9 : 59. „Volgt Mij," zegt Christus tot die twee personen; en let eens op wat antwoord zij Christus geven: „Laat mij toe," zegt de een, „dat ik eerst mijn vader begrave." Deze man nam voor Christus te volgen, hij wilde zoo lang wachten tot hij zijn vader begraven had. Een ander zegt: „Heere, ik zal U volgen, maar laat mij toe, dat ik eerst afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn," vs. 61. Ik zal U volgen, alleen maar, alleen dat ik eerst ga en neem afscheid van mijne vrienden, of stelle mijn huis in orde; toch lezen wij niet, dat zij Christus ooit gevolgd zijn, niettegenstaande zij 't zoo breed voor hadden.

4. De natuur ongeheiligd zijnde, kan zoo ver bewogen worden, dat ze groote beloften en besluiten tegen de zonde doet.

Want een natuurlijk mensch kan groote overtuigingen van zonde hebben door de werking eener verlichte consciëntie.

Hij kan de Wet Gods goedkeuren.

Hij kan begeérte hebben tot zaligheid.

Deze dingen nu te zamen: de werking van de consciëntie, een gezicht van de goedheid der Wet, eene begeerte om zalig te wezen, kunnen in een mensch groote voornemens tegen de zonde verwekken, en nochtans kan hij geen hart hebben om zijn eigen voornemen uit te voeren. Zoodanig was schier de staat dergenen van wie men leest in Deut. 5 : 27. Zij zeiden tot *Mozes*: „Nader gij, en hoor alles wat de Heere onze God zeggen zal, en spreek gij tot ons al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen het hooren en doén."

Dit is een belofte, en zoo neemt God het ook op, vs. 28. „Ik heb gehoord de stem der woorden dezes volks, die zij tot u gesproken hebben." Zoo gezegd, zoo gedaan, was goed geweest, maar dit was beter gezegd dan gedaan; want ofschoon zij een tong hadden om te beloven, nochtans hadden zij geen hart om het te volbrengen; God zag dit en zegt

daarom, vs. 29: „Och, dat zij zulk een hart hadden om Mij te vreezen en Mijne geboden alle dagen te onderhouden, opdat het hun en hunnen kinderen wel ging in eeuwigheid."

Zij beloofden God te vreezen en Zijne geboden te onderhouden, maar een nieuw hart ontbrak hun, om na te komen, hetgeen hun onheilig hart beloofd had. Het gaat in dezen met de menschen als het ging met den zoon in het Evangelie, Matth. 21 : 30, hij zeide: hij zou gaan in den wijngaard, doch hij ging niet.

Nu, zoo voornemens en beloften tegen de zonden geen leed doen, zoo aanliggende nooden en verdrukkingen breede voornemens en beloften kunnen uithalen, zoo zij de vrucht van verzoeking kunnen wezen, of zoo ze komen van de onheilige natuur, zoo kan gewis iemand veel beloven en voornemen tegen de zonde, en toch maar bijna een Christen zijn.

Ten zevende. „Een mensch kan strijd en oorlog voeren tegen de zonden in zichzelven, en toch maar bijna een Christen zijn." Zoo deed *Bileam*, toen hij ging om het volk Gods te vloeken, Num. 23. Hij had een grooten strijd met zichzelven. „Hoe zal ik vloeken (zegt hij) welken God niet vloekt, of wat zal ik schelden, welken de Heere niet scheldt?" Streed ook *Pilatus* niet tegen zijn zonden, wanneer hij zeide tot de *Joden*: „Zal ik uw Koning kruisigen? Wat kwaad heeft Hij dan gedaan? Ik ben onschuldig aan het bloed dezes rechtvaardigen." Matth. 27 : 23 en 24, Mark. 15 : 12, 14.

T e g e n w e r p i n g. Maar gij zult zeggen: „Is dit niet een bewijs van genade, een strijd in de ziel te hebben tegen de zonden?" Want wat zou zich in het hart tegen de zonden verwerven anders dan de genade? De Apostel stelt het begeeren van het „vleesch tegen den geest, en de geest tegen het vleesch," een bewijs te zijn van genade in het hart. Gal. 5 : 17. Dezen strijd nu vind ik in mijn hart; hoewel de overblijfselen der verdorvenheid somtijds wel uitbreken in dadelijke zonden, toch vind ik een wederstreven in mijn ziel tegen de zonden.

A n t w o o r d. Het is ook inderdaad zoo, er is een strijd tegen de zonde, die alleen uit de genade voortkomt, en welke den geloovige eigen is; er is een strijd tegen de zonde, die

niet van de genade is, en derhalve zijn kan in dengene, welke geen geloovige is.

Er is een strijd tegen de zonde, in een en dezelfde afdeeling, de wil tegen den wil, de genegenheid tegen de genegenheid; en dit is, hetwelk de Apostel noemt: „het begeeren van het vleesch tegen den geest"; dat is: het streven van het onwedergeboren deel, tegen het wedergeboren deel, en dit is altijd in die afdeeling, en alleen eigen aan den geloovige.

Een ongeloovige voelt nooit dezen strijd in zichzelven, hij kan ook niet in hem wezen, het is onmogelijk voorzoover hij aan deze zijde van den staat der genade is.

Maar daar is dan ook een strijd tegen de zonde in verscheidene afdeelingen, en deze zijn in hen, welke geen geloovigen zijn; de strijd is daar tusschen den wil en de consciëntie; de consciëntie, verlicht en bezet met de vreeze van hel en verdoemenis, is *tegen* de zonde, de wil en genegenheid (als niet vernieuwd) is *voor* de zonde. Dit veroorzaakt veeltijds grooten strijd en tweedracht in het hart van den zondaar.

Aldus was het met de *Schriftgeleerden* en *Farizeën.*

De consciëntie overtuigde hen van de Godheid van Christus, en van de waarheid, dat Hij de Zone Gods was, toch riep de verkeerde wil en vleeschelijke genegenheid uit: „Kruist Hem, kruist Hem."

De consciëntie trad voor hen binnen, zij hadden een getuigenis in hun boezem, toch was hun wil tegen hen geneigd en daarom wordt daar gezegd, dat zij *den Geest wederstonden*; namelijk de werkingen en overtuigingen des Geestes in hunne consciëntie. Hand. 7 : 51. Zoodanig is de staat van vele zondaren; is wil en genegenheid *voor* de zonde, en pleiten die voor dezelve, de consciëntie is *daartegen*, en schrikt de ziel van het kwaaddoen af.

Hierom houden de menschen, hetgeen de zonde in hen wederstaat voor genade, daar het maar is het werk eener natuurlijke consciëntie; zij besluiten, dat de strijd is tusschen genade en zonde, het wedergeboren en onwedergeboren deel; daar het helaas niet is, dan een wederstreven van een natuurlijke consciëntie tegen een verdorven wil en genegenheid.

Hetwelk zijnde, zoo kan iemand grooten strijd en onvrede

hebben met de zonde in zichzelven, en toch maar *bijna een Christen zijn.*

5. „Iemand kan de genade begeeren, en toch maar bijna een Christen zijn." Zoo deden die vijf dwaze maagden. Matth. 25 : 8: „Geeft ons (zeggen ze) van uwe olie"; wat was die, dan ware genade; het was die olie, welke de wijze maagden lichtte in de kamer van den bruidegom.

Zij begeeren niet alleen in te gaan, maar zij begeeren olie om haar in te lichten: een goddeloos mensch kan den hemel wenschen, hij kan tot zijn behoud een Christus begeeren; er is geen mensch op aarde zoo goddeloos, of hij wenscht zalig in den hemel te wezen. Maar hier hebt gij zulken, die de *genade* zoowel als de *heerlijkheid* begeeren, en toch zijn deze maar *bijna Christenen.*

T e g e n w e r p i n g. „Maar wordt niet gewoonlijk geleerd, dat begeerte naar genade, genade is?" Neen, zegt de Heere Christus het zelf niet, Matth. 5 : 6: „Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden."

A n t w o o r d. 't Is zeker, daar zijn sommige begeerten naar genade, die genade zijn, als:

a. Wanneer een mensch genade begeert uit een recht gevoel van zijn natuurlijken staat; wanneer hij den gruwel der zonde ziet, en den ijselijken, onreinen, walgelijken staat waarin hij uit oorzaak van de zonde is, en hij daarom de genade Christi begeert, opdat ze hem vernieuwe en verandere; dit is genade. Hierdoor hebben sommigen de kleinste maat van het zaligmakend geloof.

b. Als naar waarheid zijne betrachtingen gevoegd zijn naar zijne begeerten, wenschende niet alleen eene genade, maar arbeidende om genade; zoodanige begeerten zijn genade.

c. Als eens menschen begeerten gestadig en volstandig zijn, die niet ophouden dan in 't bereiken van haar doel; zulke begeerten zijn ware genade. Zij zijn een deel van het bijzondere werk des Geestes; een zuiver afzetsel van de natuur der genade, nu het is een bevestigde waarheid, 't geen behoort tot de *natuur* van 't geheel is ook een *deel* van 't geheel: het afvijlsel van het goud is ook goud; de kleinste

druppel is evengoed water als de gansche zee; een vonk is evengoed vuur als een geheele vlam, „want hetzelve behoort tot de natuur van 't geheel."

Maar schoon alle ware begeerten genaden zijn, nochtans zijn alle begeerten naar genade niet oprecht. Want:

a. Een mensch kan genade begeeren, niet om zijn zelfs wille, maar om iets anders; niet de genade genadeshalve, maar om den hemel te hebben; hij begeert de genade niet, dat zijn natuur mag veranderd, zijn hart vernieuwd, het beeld Gods op hem gedrukt en zijne lusten in hem ten onder gebracht worden. Dit zijn zalige begeerten, alleen gevonden in ware geloovigen. De ware Christen kan alleen de genade begeeren om der genade wille; maar de *bijna-Christen* kan de genade begeeren om des hemels wille.

b. Iemand kan de genade begeeren, zonder geëvenredigd streven naar de genade; velen zijn goed in 't wenschen, maar kwaad in 't werken: gelijk iemand op een zomerschen dag in het gras liggende, uitriep: „O! dat dit werken was!" Salomo zegt: „De begeerte des luiaards zal hem dooden": en waarom? „want zijne handen weigeren te werken." Spreuk. 21 : 25. Hij gaat in zijne begeerte verloren.

De geloovige voegt begeerten en betrachtingen tezamen: „Eén ding heb ik van den Heere begeerd, en dat zal ik zoeken." Psalm 27 : 4.

c. Iemands begeerten kunnen ontijdig zijn, zoo begeerden de dwaze maagden *olie*, toen het te laat was.

Eens geloovigen begeerten zijn tijdig, hij begeert genade in den tijd der genade, en zoekt in een tijd, wanneer zij gevonden kan worden. „Het hart eens wijzen zal tijd en wijze weten," Pred. 8 : 5. Hij weet zijn tijd, en heeft de wijsheid om zich daarvan te bedienen.

De redelooze zondaar doet al zijn werk buitentijds; hij verspilt den tijd der genade in zonden, en dan begeert hij genade, wanneer de tijd voorbij is; de zondaar doet alles te laat, gelijk *Ezau* den zegen begeerde, als het te laat was en daarom dien ook verloor; daar hij, zoo hij eerder gekomen was, dien verkregen zou hebben. De meesten zijn als *Epimetheus* te laat wijs. Zij komen, als de markt gedaan is.

Als God den winkel gesloten heeft, dan hebben zij nog hunne olie te halen. Als zij op hun doodbed liggen, dan begeeren zij een heilig hart.

d. Begeerten naar genade zijn in velen zeer licht en ongestadig; gelijk een *morgenwolk*, die haast henen gaat; of als *Jona's wonderboom*, die in één nacht opschoot en in één nacht verdorde. Hos. 6 : 4 en Jona 4 : 6. Zij hebben geen wortel in het hart, en daarom versterven zij straks. Zoo dan, indien iemand genade kan begeeren, maar niet om der genade wille; zoo er begeerten kunnen zijn zonder streven; zoo iemand genade kan begeeren, als het te laat is; zoo deze begeerten licht en ongestadig kunnen wezen, zoo kan iemand genade begeeren en nochtans maar *bijna een Christen zijn.*

6. „Iemand kan beven voor het Woord Gods, en nochtans maar bijna een Christen zijn," gelijk *Belsazar* op het handschrift aan den wand.

T e g e n w e r p i n g. Maar is het niet een teeken van oprechtheid en ware genade, te beven voor het Woord? Zegt God niet: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft," Jes. 66 : 2.

A n t w o o r d. Daar is een tweevoudig beven voor het Woord.

't Eerste is, wanneer het ontdekt de schuld der zonde, en den toorn Gods, die aan die schuld vast is; dit veroorzaakt schrik en ontsteltenis, daar de consciëntie ontwaakt is; aldus werd Felix bevreesd, toen hij Paulus hoorde prediken „van gerechtigheid en oordeel." Hand. 24 : 25.

Daar is een ander beven, 't welk voortkomt uit een heilige vrees en ontzag voor de majesteit Gods, sprekende in Zijn Woord. Dit wordt alleen gevonden in ware geloovigen, en dit is het, dat de ziel klein houdt in haar eigen oogen. Merkt dan, hoe die woorden vloeien. Jes. 66 : 2: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft."

Gods belofte is niet slechts voor degenen, die „beven voor Zijn Woord, want de duivelen gelooven ook, en zij sidderen," Jak. 2 : 19. Het Woord Gods kan den stoutsten en hoogmoedigsten zondaar in de wereld doen schudden en beven:

maar ze is voor den *arme* en „verslagene van geest, die beeft." Daar het beven de vrucht van een geest is, die verbrijzeld is over de zonde en klein is in zijn eigen oogen, daar wil God op nederzien.

Velen nu beven voor het Woord, maar niet uit armoede des geestes, noch uit een hart verbrijzeld over de zonde, en dat laag is in zijn eigen oogen; niet uit een gevoel van de majesteit en heiligheid Gods; en daarom niettegenstaande zij beven voor het Woord, nochtans zijn ze maar *bijna Christenen*.

7. „Iemand kan zich verheugen in het Woord en de instellingen Gods en nochtans maar bijna een Christen zijn," Jes. 58 : 2. „Zij hebben een lust tot God te naderen." En op dien grond wordt gezegd, Matth. 13 : 20, „dat ze het Woord met blijdschap ontvangen," nochtans was het maar een steenachtige aarde.

T e g e n w e r p i n g. Maar wordt er niet als het karakter van een Godzalige gesteld, zich te verheugen in het Woord Gods? Zegt David niet, Psalm 1 : 2: „Welgelukzalig is de man, diens lust is in des Heeren Wet!"

A n t w o o r d. Daar is een verheugen in het Woord, hetgeen voortkomt uit de genade en een bewijs is van gelukzaligheid. Als:

a. Die zich verheugt in het Woord, om deszelfs geestelijkheid, is een oprecht Christen.

Hoe geestelijker de voorschriften zijn, hoe meer een begenadigd hart er zich in verheugt.

b. Eveneens, als het Woord indringt in de consciëntie, het hart opent en de zonde ontdekt, en dat nochtans de ziel zich daarin verheugt; dit is een teeken van genade.

c. Als de vreugde ontstaat, die door gemeenschap met God te verkrijgen is; dit komt voort uit een beginsel van genade in de ziel.

Maar er kan eene blijdschap zijn in het Woord, en zonder dat er genade is.

a. Velen verheugen zich in het Woord, door de welsprekendheid van de leeraars. Zij verheugen zich niet zoo zeer in de ontdekte waarheden, als in den schoonen vorm en woordenkeus, waarin zij voorgedragen worden. Aldus wordt

gezegd van den profeet Ezechiël, Ezech. 33 : 32: Dat hij hen was als een, die schoon van stemme is en wel speelt.

b. Er zijn velen, die vermaak hebben in het Woord te hooren, maar niet in het betrachten er van. Zij hooren uwe woorden, maar doen ze niet, zegt God van dezulken. Ezech. 33 : 32.

Zoo dan, indien iemand zich verheugen kan, meer om de welsprekendheid van den leeraar dan om de geestelijkheid van de zaken; zoo hij zich verheugen kan het Woord te hooren en niet na te volgen, dan kan hij zich verheugen in het Woord en echter maar *bijna* een Christen zijn.

8. „Een mensch kan lid zijn van de kerk van Christus, hij kan zichzelven voegen onder Gods volk, deel daarmee hebben aan al de instellingen en voorrechten, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Zoo voegden de *vijf dwaze maagden* zich bij de *wijze* en gingen tezamen. Velen kunnen leden van de gemeente van Christus zijn, en nochtans geen leden van Christus, het Hoofd der gemeente. Er trok een gemengde hoop met het volk Israël op uit Egypte, zij voegden zich bij de Israëlieten, dienden hunnen God, en verlieten hun land, doch desniettegenstaande waren zij in hun hart *Egyptenaren*. Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn, Rom. 9 : 6. De gemeente heeft altijd ongezonde leden gehad; *Caïn* had gemeenschap met *Abel*, *Ismaël* woonde met *Isaäk* in hetzelfde huis, *Judas* was met een metgezel van de *Apostelen*, en zoo was *Demas* met de andere discipelen. In het fijnste meel is nog altijd zemel. Het treknet des Evangelies vangt zoowel kwade als goede visschen; het onkruid en de tarwe wast gelijk op, en het zal zoo blijven tot den dag des oogstes.

God heeft een gemeente, waar allen ware leden van Christus zijn, maar die is in den hemel, het is de „gemeente der eerstgeborenen," Hebr. 12 : 23. Daar zijn geen huichelaars, noch verdorven, onoprechte belijders, maar niet dan de „geesten der volmaakt rechtvaardigen". Matth. 3 : 12. Het is alles zuivere tarwe, dat God in die schuur oplegt: daar het kaf dan verwezen wordt tot het onuitblusschelijk vuur.

Maar in de gemeente op aarde ligt het tarwe en kaf onder

een hoop tezamen. De *Samaritanen* willen na-vrienden met de Joden wezen, als ze in voorspoed zijn; zoo willen velen zich bij de kerk voegen, als 't hun wel gaat in de wereld; zij willen *Joden schijnen*, schoon ze *Samaritanen zijn*, hoewel ze niet beter zijn dan bijna Christenen.

9. „Een mensch kan groote hoop op den hemel hebben, groote hoop van zalig te worden, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Daar is een hoop op den hemel, welke als een *anker* van de ziel is, zeker en vast, Hebr. 6 : 19, en dat ons nooit begeeft; hebbende deze eigenschappen.

Ten eerste. Het is eene hoop, die het hart reinigt en van zonde zuivert. 1 Joh. 3 : 3. Hij, die deze hope op Hem heeft, reinige zichzelven, gelijk Hij rein is. De ziel, die op Gods genietingen hoopt, moet trachten Gode gelijk te wezen.

Ten tweede. Het is eene hoop, die het hart vervult met blijdschap. Wij roemen in de hope der heerlijkheid Gods. Rom. 5 : 2, Ps. 130 : 5.

Ten derde. Het is eene hoop, die haren grond heeft op de belofte: gelijk er geen waar geloof kan zijn zonder een belofte, zoo ook geen ware hoop; het geloof past zich de belofte toe en de hoop verwacht de vervulling van die belofte; het geloof steunt op deszelfs waarheden, de hoop verwacht de goederen; het geloof geeft recht, de hoop verwacht de ontvangst en bezitting.

Ten vierde. Het is eene hoop, die door God zelf in de ziel gewrocht is, die daarom genoemd wordt: de God der hope, Rom. 15 : 13; als zijnde zoowel de Werkmeester als het Voorwerp der hope. Nu, hij die deze hope op Hem heeft, zal nooit beschaamd worden; het is een ware hoop, de hoop van een waar geloovige; Christus is in u de hope der heerlijkheid, Coll. 1 : 27.

Maar gelijk er eene goede hoop is, zoo is er ook een valsche en verdorven hoop; en dit is slechter dan valsche paarlen te dragen voor echte. Er is niets ongelukkiger dan den mensch zich te zien paaien met ongegronde hoop op den hemel, als:

Ten eerste. Iemand kan groote hoop hebben, die geen

genade heeft; gij leest van de hope der huichelarijen, Job 8 : 13, 14. Het volbrengen van hun plichten, is een bewijs hunner hoop: *dwaze maagden* zouden nooit gedaan hebben, hetgeen zij deden, hadden zij gedacht, dat zij na dat alles toch zouden worden buitengesloten. Vele belijders zouden zooveel werk niet maken van de plichten, indien zij niet hoopten op den hemel. Hoop is de groote beweegreden om aan het werk te gaan; wanhoop neemt den aandrang tot alle plichtsvervulling weg. Dat is onder anderen ook de reden, waarom de verdoemden in de hel niet de geringste verandering in hun staat kunnen teweegbrengen, omdat de wanhoop hen daarvan weerhoudt; zoo er eenige hoop in de hel ware, zij zouden zich haasten en al hunne kracht in het werk stellen. Zoodat er groote hoop kan zijn, waar geen genade is; de ervaring toont dit duidelijk; uitwendige belijders zijn geen lieden van genade; nochtans wel van groote hoop; wat zeg ik, men zal veeltijds zien, dat niemand meer beducht is omtrent zijn eeuwigen staat, dan die den meesten grond van hoop heeft, en niemand meer hoopt, dan die de meeste reden heeft tot vreeze. Evenals deel te hebben aan God, somtijds kan zijn zonder hoop; zoo kan hopen op God zijn, zonder deelgenootschap aan Hem.

Ten tweede. Een mensch kan hoop hebben op de barmhartigheid, goedheid en almacht Gods, zonder te letten op de belofte, en dit is de hoop van de meeste menschen. God — zeggen ze — is vol genade en goedertierenheid, en daarom gewillig om zalig te maken; waarom zou ik dan niet op Hem rusten?

Maar het is louter waan en daarom zonde, te hopen op de genade Gods, anders dan door het oog te hebben op de belofte; want de belofte is het kanaal van de genaden en de pijp, door welke ze geleid worden. Al de zegeningen, welke de heiligen in den hemel genieten, zijn geen andere, dan de vruchten van de belofte, waarop men hier op aarde gehoopt en gesteund heeft. Een mensch heeft geen vastigheid op God te hopen, dan uit kracht van de belofte.

Ten derde. Een mensch kan op den hemel hopen en nochtans zijn hart niet reinigen noch scheiden van zijn geheime

zonden. De hope der zaligheid, welke niet met zuivering des harten gepaard gaat, is een ijdele hoop.

Ten vierde. Een mensch kan op den hemel hopen en nochtans de werken der hel doen; hij kan de zaligheid verwachten en zijn eigen verdoemenis uitwerken en zoo in zijn vertrouwen verloren gaan. Dusdanig is de staat van velen, gelijk de roeiers, die een anderen weg zien en een anderen weg varen: velen hebben hunne oogen ten hemel, welker harten op aarde zijn; zij hopen op God, maar verkiezen Hem niet tot hun deel; zij hopen op God, maar zij beminnen Hem niet als het hoogste goed en daarom zijn zij niet in staat om deel te hebben in Hem, noch eenig goed te ontvangen van Hem, maar in staat om zonder Hem verloren te gaan, niettegenstaande al hun hoop, Job 27 : 8. Want wat is de verwachting des huichelaars, als hij zal gierig geweest zijn, wanneer God zijn ziel zal uittrekken?

Zoo dan, indien iemand groote hoop kan stellen op den hemel, die geen genade heeft; zoo hij kan hopen op de genade, zonder te zien op de belofte; zoo hij kan hopen, zonder reinheid des harten; zoo hij kan hopen op den hemel en nochtans doen het werk der hel; zoo kan dan zekerlijk een mensch groote hoop op den hemel hebben en toch maar bijna een Christen zijn.

10. Iemand kan onder groote en zichtbare verandering zijn, die gewerkt is door de bediening des Woords, en nochtans maar bijna een Christen zijn. Zoo iemand was Herodes; als hij Johannes den Dooper hoorde prediken, „hij deed vele dingen en hoorde hem gaarne," Markus 6 : 20. Saul was onder een groote verandering, als hij eens vele profeten ontmoette, hij werd ook een profeet, 1 Sam. 10 : 10.

Ja, in vers 9 wordt van hem gezegd: „God veranderde hem het harte in een ander." Wat dunkt u, was dit niet een werk der genade en was Saul niet een waar bekeerde? Men zou denken van ja; maar hij was het inderdaad niet. Want hoewel er gezegd wordt: God *veranderde* zijn hart, nochtans wordt er niet gezegd: God gaf hem een *nieuw hart.* Daar is een groot onderscheid tusschen een ander hart en tusschen een nieuw hart. God gaf hem een *ander hart*, om hem tot

regeeren te bekwamen; maar Hij gaf hem geen *nieuw hart*, om hem een geloovige te maken. Een ander hart kan een ander mensch maken, maar een nieuw hart moet een nieuw mensch maken.

Simon Magus is ook een groot bewijs van deze waarheid: hij onderging een groote en zichtbare verandering; van een toovenaar was hij een geloovige geworden; hij liet zijn tooverijen en zwarte kunsten na en omhelsde het Evangelie; was dit niet een groote verandering?

Als de dronkaard het drinken nalaat, de vloeker het zweren, de goddelooze zijne goddeloosheid, meenen ze al, dat dit een genadige verandering is, en dat hun staat nu goed mag heeten; maar ach! *Simon Magus* verliet niet alleen zijn zondigen weg, maar had een soort van bekeering; want hij geloofde en werd gedoopt, Hand. 8 : 13.

T e g e n w e r p i n g. Maar die veranderd is, is die geen waar Christen?

A n t w o o r d. Niet iedere verandering maakt een mensch tot een Christen; maar daar is ook een verandering, waardoor allen, die haar ondergaan, rechte Christenen mogen heeten. Als:

Wanneer des menschen hart veranderd en vernieuwd is; als het *oude voorbij* gegaan is en alles *nieuw is geworden*; als de ziel vernieuwd is, en de mensch bekeerd is van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God. Als 't gemoed verlicht is, de wil vernieuwd en de genegenheden hemelsch zijn, dan is een mensch inderdaad een Christen.

Maar gij moet niet denken, dat iedere verandering van die natuur is. Want:

Ten eerste. Daar is een burgerlijke of zedelijke verandering, zoowel als een geestelijke boven-natuurlijke verandering. Velen zijn burgerlijkerwijze veranderd en men mag zeggen, dat ze *nieuwe menschen* zijn geworden; maar in hart en natuur zijn ze dezelfde gebleven. Zij zijn niet veranderd op een geestelijke en boven-natuurlijke wijze, en derhalve kan niet gezegd worden, dat ze *nieuwe schepselen* zijn geworden. De wederhoudende genade mag een redelijke verandering teweegbrengen, maar het is de vernieuwende genade, die

een zaligmakende verandering moet werken. Velen nu zijn onder de wederhoudende genade redelijk veranderd, doch niet onder de macht der vernieuwende genade, en alzoo zaligmakend veranderd.

Ten tweede. Daar is een uitwendige verandering zoowel als een inwendige; de uitwendige verandering is dikwijls zonder de inwendige verandering, hoewel de inwendige verandering nooit is zonder de uitwendige. Iemands hart kan niet geheiligd wezen, of werking moet zijn op den wil, maar iemand kan van levenswijze veranderen, zonder ooit zijn hart bewogen of bewerkt te gevoelen.

Ten derde. Iemand kan bekeerd zijn van een goddeloozen wandel, tot een schijn van Godzaligheid; van een onreinen weg tot een goede belijdenis, en nochtans kan het hart hetzelfde gebleven zijn. Een stuk hout kan van buiten verguld wezen en van binnen vergaan zijn.

't Is verkeerd, de buitenzijde van den drinkbeker of schotel gereinigd te hebben en van binnen vol stof en onreinheid te laten, Matth. 23 : 25.

Zoo dan, indien iemand in 't burgerlijk leven veranderd kan wezen en niet inwendig; van een spottenden goddeloozen wandel tot eene gedaante van Godzaligheid; zoo kan iemand zijn onder groote en zichtbare veranderingen, en echter niet meer dan bijna een Christen zijn.

Ik zeg dit niet, om eenige verandering, die niet geestelijk is, geheel af te keuren, maar om u te doen ontwaken, opdat gij zoudt streven naar een verandering, die meer dan zedelijk is. Het is goed uitwendig verbeterd te zijn; maar beter is 't zaligmakend vernieuwd te wezen. Ik weet wel, hoe eigen het den mensch is, ingenomen te zijn met iets, dat het werk der bekeering gelijk is, schoon het geen werkelijke bekeering is, en daarin berustende, gaat hij naar het eeuwig verderf.

Geliefden, laat ik u dit zeggen: daar is geen verandering, noch bekeering, die in den dag des oordeels uwe ziel te stade zal komen, die minder dan dit zaligmakende werk is, hetgeen door den Geest van God in u is gewrocht, u geheel en al vernieuwende; een burgerlijk mensch zal zonder deze vernieuwing even zeker naar de hel gaan, als de verdwaasde

dronkaard. Zedigheid en burgerlijkheid mogen ons bevallig maken in de oogen der menschen, in Gods oog doen ze het echter niet. Zij zijn van geene waarde ter verkrijging der eeuwige zaligheid.

Een mensch kan ver gaan in een uitwendige verandering en nochtans geen stap nader aan den hemel zijn, dan iemand die nooit eenige verandering ondervond; neen, hij zal er in zekeren zin verder van verwijderd zijn, gelijk Christus van de Schriftgeleerden en Farizeën zeide (Matth. 21 : 31) dat zij met al hun vertoon van godsdienstigheid verder van den hemel waren dan hoeren en tollenaren in al hunne zonden en onreinheden; daar wij, berustende in een valsch werk, verzuimen te zoeken naar een ware en zaligmakende verandering. Daar is niets bedroevender dan misvatting te hebben van onzen staat en door vermetele gedachten over onzen toestand verkeerd te oordeelen, en zoo met onze eigen bedriegerijen verloren te gaan. De wereld is vol van deze slechte bouwlieden, die den grond hunner hoop op de eeuwige zaligheid vestigen op het zand, Matth. 7 : 26.

Nu, broeders, zoo gij in uw weg naar den hemel niet wilt mistasten, en in uw bedrog verloren gaan, zoo gij ten laatste geen dwazen wilt bevonden wezen; (want niemand is zoo dwaas als een, die geestelijk dwaas is, die een dwaas is in het groote werk zijner zaligheid). Zoo gij geen dwazen wilt wezen omtrent uwe ziel en de eeuwigheid, — o, arbeidt daarnaar en bidt dan om een volkomen werk der bekeering. Bedelt van God, dat Hij in uw ziel een zaligmakende verandering make, ten einde gij geheel een Christen moogt worden; alle andere veranderingen, buiten deze zaligmakende verandering, deze hartverandering, maken ons maar bijna-Christenen.

11. „Een mensch kan zeer ijverig zijn in zaken den godsdienst betreffende, en nog maar bijna een Christen zijn."

Jehu diende God en gehoorzaamde Zijne bevelen, niet alleen, maar hij was ook zeer ijverig, 2 Kon. 10 : 16: komt en ziet mijn ijver aan voor den Heere der heirscharen; en in allen dezen was *Jehu* maar een rechte huichelaar. *Joas* was een groot hervormer in *Jojada's* tijd; daar wordt gezegd:

hij deed, dat goed was in de oogen des Heeren, zoolang de priester Jojada leefde; maar als Jojada stierf, stierf Joas' ijver voor God met hem en hij verviel zeer, 2 Kron. 24.

T e g e n w e r p i n g. Maar de Apostel stelt het tot een vrucht van 't ware Christendom, Gal. 4 : 18: In het goede te ijveren is zeer goed: neen, indien het zoo niet is, zoo schijnt men niet bekwaam te wezen, om 't eeuwige leven te verkrijgen, Matth. 11 : 12. Het Koninkrijk der hemelen lijdt geweld, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld.

A n t w o o r d. 't Is waar, er is een ijver, die goed is en die de ziel voor God op 't hoogste bevallig maakt; een ijver, die den hemel en de zaligheid nooit ontgaat. Dit is een ijver, die als een hemelsch vuur is, de rechte hoedanigheid en hitte van al de genegenheden tot God en Christus. Het is een ijver, door den Geest Gods in de ziel gewerkt en ontstoken, die ze eerst werkt en dan te werk stelt. Het is een ijver, die het Woord Gods tot zijn geleide heeft bij het werken, zoowel ten opzichte van de voorwerpen als van de einden, zoowel in de manier als in de mate. Het is een ijver, die de zonden wederstaat en een hemelschen wandel hoog opzet. Het is een ijver, die de eere Gods tot zijn hoogste doel verheft, die alle bijeinden verslindt; de ijver van Uw huis heeft mij verteerd, Joh. 2 : 17.

Maar alle ijver is zulk een soort van ijver niet; daar is een valsche ijver zoowel als een ware, iedere genade heeft hare nabootsing: gelijk er vuur is, hetwelk echt hemelsch vuur is op het altaar, zoo is er ook vreemd vuur: Nadab en Abihu brachten vreemd vuur op den altaar, Lev. 10 : 1.

Daar is verschillende soort van ijver, van welke geen van allen zuiver en oprecht is, maar valsch en nagebootst. Ik zal dit aantoonen in acht bijzonderheden:

a. Er is een *blinde* ijver, een ijver zonder kennis, Rom. 10 : 2: Zij hebben een ijver tot God, maar niet met verstand. Nu, gelijk kennis zonder ijver vruchteloos is, zoo is ijver zonder kennis gevaarlijk; het is gelijk vuur in de hand van een dwaas, of gelijk de duivel in dien *bezeten mensch*, Matth. 17 : 15, die hem nu in 't vuur, en dan in 't water smeet. Het oog is het licht des lichaams, alzoo is het verstand het

licht van de ziel. Gelijk nu het lichaam zonder het licht der oogen niet kan gaan zonder stooten en struikelen, zoo kan de ziel zonder het licht des gemoeds niet werken zonder dwalen.

IJver zonder kennis is gelijk een dwaallicht in den duisteren nacht, dat den reiziger van den weg afbrengt in poelen en moerassen. Zoo was Paulus' ijver, toen hij een Farizeër was. Ik was, (zegt hij) een ijveraar Gods, gelijk gij allen heden zijt en ik heb dezen weg vervolgd tot den dood, Hand. 22 : 3, 4. En zoo ook Hand. 26 : 9: Ik meende waarlijk bij mijzelven, dat ik tegen den Naam van Jezus veel wederpartijdige dingen moest doen: en mijnen ijver aangaande, ik was een vervolger der gemeente, Phil. 3 : 6. Zulk een ijver was het, waar men van leest in Joh. 16 : 2: Zij zullen u uit de synagoge werpen, u doen zwijgen, en niet toelaten te prediken, ja de tijd komt, dat die u zal dooden, meenen zal Gode een dienst te doen. Dit is een groote ijver, nochtans is het maar een blinde ijver, dien God versmaadt.

b. Er is een *gedeelde* ijver; in het eene brandend heet en in het andere steenkoud; ijverig in het eene en zorgeloos in het andere; velen zijn eerste tafelchristenen, ijverig in de plichten van de eerste tafel, en verzuimende nochtans de laatste. Dus waren de Farizeën zeer ijverig in hun *Corban*, Matth. 23 : 23, en onnatuurlijk omtrent hunne ouders, gedoogende dat ze ongemak leden en vergingen. Anderen zijn tweede tafelchristenen, ijverig in de plichten van de tweede tafel, maar nalatig in de eerste; meer voor gerechtigheid onder de menschen, dan voor heiligheid omtrent God. Doch, wiens godsdienst eindigt met de eerste tafel, of begint met de tweede, toont, dat hij een dwaas is in zijn belijdenis; want hij is maar bijna een Christen.

De vrouw, die van het kind een gedeelte wilde hebben, was de rechte moeder niet; en die de gebeden gedeeld wil hebben, is geen waar geloovige.

Jehu was ijverig tegen *Achab's huis*, maar niet tegen *Jerobeam's kalveren*, 2 Kon. 10 : 16, 29. Velen zijn zeer vinnig tegen verschillende gevoelens, die nochtans geen ernst gebruiken tegen de zonden van hunnen wandel. Nu, wij weten dat het zweet van het gansche lichaam een teeken

van gezondheid is, maar het zweet van dit of dat deel alleen, wijst een ongesteldheid aan; zoodanige hitte wordt daarom door de geneesheeren voor een kwaadaardigheid gehouden. Evenzoo, waar gemelde ijver tot alle geboden Gods gelijkelijk uitgaat, is dit een teeken van een goede gestalte; maar waar zij gedeeld is, waar de mensch in het eene heet en in het andere koud is, is dit een kwaadaardigheid van een inwendige geestelijke ongesteldheid.

c. Daar is een *onregelige* ijver, die gesteld is op onbevoegelijke en ongelijke voorwerpen: velen zijn zeer ijverig in dingen, die geen nut doen, en beuzelen in dingen, die den meesten ijver vereischen; gelijk de Farizeën, die vlijtige vertienders waren van munte, dille en komijn, maar nalieten het zwaarste der Wet: oordeel, barmhartigheid en geloof, Matth. 23 : 23, zij hadden hiervoor geen ijver, hoewel zij in andere zaken als vol vuur waren. Velen zijn ijveriger voor een ceremonie, dan voor het wezen van den godsdienst; ijveriger om zich te buigen voor den Naam Jezus, dan om Zijn leven gelijkvormig te wezen, ijveriger voor een heilig kleed, dan voor een heilig leven; ijveriger voor de inzettingen der menschen dan voor de instellingen van Christus.

Dit is een ijver, die gewoonlijk gevonden wordt in onbekeerden, in wie de genade nooit gewerkt heeft. Wanneer was Paulus zoo ijverig voor de *vaderlijke wetten* (waarvan hij spreekt in Gal. 1 : 14, 15, 16)? als alleen, toen hij was in zijn ellendigen, onbekeerden staat, gelijk gij zien kunt in het volgende vers: *wanneer het God* behaagde mij te roepen door Zijne genade, zoo ben ik niet te rade gegaan met vleesch en bloed. Paulus had dus een ander slag van ijver, gewerkt door andere beginselen. De heidenen zullen tegen dezulken in 't oordeel opstaan.

d. Daar is een *zelfachtige ijver*, die 's menschen eigen einde tot zijn beweegmiddel heeft; *Jehu* was zeer ijverig, maar niet zoozeer voor God, als voor het koninkrijk; niet zoozeer in gehoorzaamheid aan het gebod, als met het voornemen om daardoor op den troon te komen; daarom dreigt God hem te straffen, om hetgeen Hij hem bevolen had te doen. Hos. 1 : 4: „Ik zal de bloedschulden Jizreëls bezoeken over het

huis van Jehu"; wijl hij bloed gestort had, alleen om zijn lust te boeten en niet om God te gehoorzamen. *Simeon* en *Levi* gaven grooten ijver in de besnijdenis voor en schenen veel op te hebben met de eer van Gods instellingen, daar inderdaad hun ijver maar was om gierigheid te plegen, en zich te wreken op de Sichemieten, Gen. 34 : 24—28.

e. Daar is een *uitwendige ijver*; zulk eene was die van de Schriftgeleerden en Farizeën, die niet wilden eten met ongewasschen handen, maar nochtans wilden leven in verborgen zonden; zij reinigden dikwijls den beker, maar zelden het hart; zij versierden het buitenste, maar verzuimden het binnenste. *Jehu* was een geweldig uiterlijk hervormer, 2 Kon. 10 : 16, maar hij verbeterde van binnen niets, want hij had onder dat alles een kwaad hart, vers 31: *Jehu* nam niet waar te wandelen in de Wet des Heeren, met al zijn hart. Schoon zijn huid goed was, zijn lever was verrot. De Heere Christus merkt dit van de Farizeën aan, Matth. 6 : 5, 16: Zij bidden om van de menschen gezien te worden; en vasten, opdat de menschen kunnen weten, dat ze vasten.

f. Daar is een *bedil-zuchtige ijver*, die al naar buiten gaat gelijk de kaars in een lantaarn, die al haar hitte boven uit geeft; of als die lichtekooi van welke Salomo gewaagt, Spr. 7 : 11, „wier voeten niet in huis bleven." Velen zijn heet en hooggaande tegen de zonde van anderen, en kunnen ze nochtans in zichzelven niet zien; gelijk de *Laminoe*, die hunne oogen voordeden, als ze uitgingen en wederom aflegden, als zij thuis waren. Het is licht om fouten te zien in anderen en zwaar om die te zien in zichzelven. *Jehu* was ijverig tegen *Baäl* en zijne *priesters*, omdat het *Achab's* zonde was; maar niet tegen de *kalveren van Bethel*, omdat dat zijn *eigen* zonde was. Deze ijver is het rechte merkteeken van een huichelaar; zijn eigen tuin is met onkruid bewassen, terwijl hij vast doende is met zijns naasten perk te doorzoeken.

g. „Daar is een zondige ijver"; al het voorgaande mag zondig genoemd worden om eenig gebrek; maar dit noem ik zondig in een meer bijzondere beteekenis, omdat het tegen het leven en het wezenlijke van den godsdienst is; het is een ijver tegen ijver; die niet tegen de goddeloosheid, maar

tegen de kracht der Godzaligheid zelve inloopt; niet tegen de dwaling maar tegen de waarheid, en die het hevigst is tegen de geestelijke en gewichtigste waarheden des tijds. Waar vandaan wordt er anders geleden, om de Waarheid, dan door dezen geest des ijvers tegen de Waarheid? Dit mag een duivelsche ijver genoemd worden; want gelijk er een geloof der duivelen is, zoo is er ook een ijver der duivelen; „hij heeft een grooten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft," Openb. 12 : 12; Jak. 2 : 19.

h. „Daar is een onschriftmatige ijver," die niet gegrond is op, noch afkomstig van het Woord, maar door eenige slechte en verachte doeleinden. Zulk een ijver was die van Saul, toen God hem beval Amalek te verdelgen en mensch noch dier te verschoonen, en hij, in strijd met dat bevel, de beste schapen en ossen verschoonde, onder voorwendsel van ijver voor de offeranden Gods. En nog eens, toen hij de Gibionieten sloeg, uit ijver voor de kinderen Israëls en Juda, toen God het hem niet geboden had. De ijver veler menschen is dan en daar het grootst, wanneer en waar het minste gebod van God is.

De rechte geest des ijvers is bepaald naar de Schriftuur; want ze is voor God en behoort tot Zijne eer; God heeft geen eer van dien ijver, die geen Schriftuurlijk beginsel heeft.

Zoo dan, indien de ijver van een mensch in de dingen Gods maar kan zijn een blinde ijver, een gedeelde ijver, een onregelige ijver, een zelfzuchtige ijver, een uitwendige ijver, een bedilzuchtige ijver, een zondige ijver of een onschriftmatige ijver, dan is het openbaar, dat een mensch ijverig kan zijn in godsdienstige zaken en nog maar bijna een Christen.

12. „Iemand kan veel in den gebede zijn, hij kan dikwijls bidden en veel bidden, en nochtans maar bijna een Christen wezen." Zoo deden de Farizeën, welke nochtans onze Heere Christus als huichelaars verwerpt.

T e g e n w e r p i n g. Maar is een biddende gestalte niet een bewijs van een oprecht hart? Worden de heiligen Gods niet genoemd: „een geslacht dergenen, die het aangezicht Gods zoeken?" Psalm 24 : 6.

A n t w o o r d. Iemand is geen Christen, omdat hij veel bid-

Ik stem dit toe, dat die gebeden, welke van de werkingen en zuchtingen van Gods Geest zijn, die uit een oprecht hart, hetwelk tot God verheven is, voortkomen; en een gevoel van onze nietigheid en Gods oneindige volheid met zich brengen; die gevoegd zijn naar Gods wil, de groote lippen des gebeds, die voor geestelijke dingen meer zijn dan voor tijdelijke; die vergezeld gaan met geloof en onafhankelijkheid: ik zeg, ik geef toe, dat zoodanige gebeden den mensch geheel een Christen maken. Niettemin kan iemand veel in den gebede zijn, en nochtans een vreemdeling omtrent zoodanige gebeden: Als

Ten eerste. De *natuur* kan een mensch doen bidden, want het is een deel van den natuurlijken godsdienst: ze kan een kind Gods aan het bidden brengen. Van Christus staat geschreven, Matth. 26 : 39—42: „En henen gegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan." Dit was een gebed van Christus, hetwelk voortvloeide uit het onzondige tegenstreven der natuur, zoekende haar eigene behoudenis.

Ten tweede. Iemand kan onder 't masker van bidden, vele zonden bedekken. Zoo deden die schijnvrome Farizeën, Matth. 23 : 14: „Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden, want gij slokt de huizen der weduwen op, onder den schijn van lang bidden, daarom zult gij te grooter oordeel ontvangen." Zoo schijnen de Roomschen zeer vroom te zijn om iemands ziel uit het vagevuur te redden, maar het is slechts om den erfgenamen hun goed te onttrekken, onder voorwendsel van te bidden voor hun vaders ziel.

Ten derde. Iemand kan bidden en nochtans de zonde liefhebben, gelijk Augustinus; voor mijne bekeering, (zegt hij) bad ik tegen de zonde, maar ik vreesde, dat God mij zou hooren en mij doen naar mijne woorden. God hoort zulke gebeden niet, Ps. 66:18: „Had ik naar ongerechtigheid met mijn harte gezien, de Heere zou niet gehoord hebben."

Ten vierde. Iemand kan ernstig bidden om tijdelijke zaken, en van zoodanigen aard zijn de gebeden der meeste menschen, roepende het meest om tijdelijke dingen. Meer om:

„Wie zal ons het goede doen zien?" dan om: „Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere!" David stelt de gebeden van dezulken tezamen in Ps. 144 : 12, 13: „Dat onze zonen zijn als planten, onze dochters als hoeksteenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis; dat onze winkelen vol zijnde, den eenen voorraad na den anderen uitgeven, enz. Welgelukzalig is het volk, dien het alzoo gaat." Aldus is het gebed van een vleeschelijk hart: David noemt dit leugen, vers 11: „Red mij van de vreemden, welker mond leugen spreekt."

Ten vijfde. Iemand kan bidden en evenwel ver van God zijn in 't gebed. „Dit volk nadert Mij met den mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij," Jes. 29 : 13, Matth. 15 : 8. Een mensch kan bidden, zonder zijn hart bij 't gebed te hebben, waar God evenwel het meest naar ziet, Spreuk. 23 : 26: „Mijn zoon, geef Mij uw hart."

De Joden hebben deze spreuk geschreven op de wanden van hunne Synagogen: „'t Gebed zonder voornemen des harten, is maar een lichaam zonder ziel."

't Is niet genoeg, wijs te zijn om 't gebed te gebruiken, maar wij moeten wijs zijn tot 't gebruik des gebeds. Velen zijn zoo nauw, dat zij niet anders kunnen of zij moeten bidden; en echter zóó ongodsdienstig, dat zij geen hart hebben in het bidden. Een gewoon werk Gods, mag een mensch verstandig maken tot de plichten; maar niets minder dan de zaligmakende genade in het hart, zal een mensch consciëntieus maken in het betrachten van dezelve.

Ten zesde. Iemands gebed kan een leugen zijn. Gelijk een belijdenis zonder heiligheid een leugen is voor de wereld, zoo is een onoprecht gebed een leugen voor God. Er wordt gezegd van Israël: „dat zij God vroeg zochten en naar Hem vraagden"; zij baden veel, doch God noemt het alles maar leugen. „Zij vleiden Hem met hun mond en logen Hem met hunne tong, want hun hart was niet recht met Hem," Psalm 78 : 36, 37. „Hoort mijn gebed, met onbedriegelijke lippen gesproken," zegt David in Psalm 17 : 1.

Ten zevende. Tegenspoeden en verdrukkingen in de wereld zullen iemand ernstig en veel doen bidden, Psalm 78 : 34:

„Als Hij hen doodde, zoo vraagden zij naar Hem en keerden weder en zochten God vroeg." De heidensche zeelieden riepen in het onweder, een *iegelijk tot zijn God*; toen zij vreesden te vergaan, vingen zij aan met bidden, Jona 1 : 5. De zeelieden zijn voor de grootste helft zeer ongodsdienstig en dus geen groote bidders; zij vloeken meer dan dat zij bidden, evenwel wordt er gezegd in Psalm 107 : 23—28: „Zij roepen tot God in hunne nooden." Daar vandaan het spreekwoord: „Die niet kan bidden, laat hem ter zee varen." „Zij hebben hun gebed uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was," Jes. 26 : 16.

Zoo dan, indien de natuur iemand doet bidden; indien iemand onder eenig voorwendsel of voornemen kan bidden; indien iemand kan bidden en evenwel de zonde liefhebben; indien iemand ernstig kan bidden om tijdelijke zaken; indien iemand kan bidden en echter ver van God zijn in 't gebed; indien 't gebed een leugen kan wezen; of indien 't alleen, het geroep van de ziel onder tegenspoed en verdrukking kan wezen; gewisselijk, dan kan iemand veel in 't gebed zijn, en nochtans maar bijna een Christen wezen.

T e g e n w e r p i n g. Maar neem eens, dat iemand bad en hij overwon met God in 't gebed, dat is immers een getuige van den hemel van iemands oprechtheid in 't gebed; nu ik bid en overwin, ik vraag en word geantwoord.

A n t w o o r d. Een mensch kan bidden, en geantwoord worden, want God beantwoordt veeltijds 't gebed in zijn oordeel: gelijk God somtijds zwijgt in genade, zoo spreekt Hij wel in toorn, en gelijk Hij veeltijds weigert in genade, zoo antwoordt Hij veeltijds in oordeel; wanneer een mensch zich in iets, waarop zijn zinnen overmatig gezet zijn, met geen neen wil laten vergenoegen, zoo geeft God 't hem dikwijls tot een oordeel, Ps. 78 : 29: „Hij gaf hun hunnen lust." Zij begeerden kwakkelen en God zond ze hun toe; maar let eens op het oordeel, vers 30, 31: „De spijze was nog in hunnen mond, als Gods toorn tegen hen opging en hen doodde."

T e g e n w e r p i n g. Maar neem eens, dat iemands genegenheden zeer bewogen waren in het gebed, hoe dan? Is dat niet

een recht merkteeken van een Christen? Mijne genegenheden nu zijn zeer bewogen onder het bidden.

A n t w o o r d. Zoo was Ezau, toen hij den zegen met *tranen zocht*, Hebr. 12 : 17. Iemand kan in een plicht door zijn eigen zaken maar alleen bewogen zijn, zoodat hem eenige goede bevattingen door het hoofd loopen en fraaie woorden van de lippen rollen; daardoor kunnen ook eenige goede bewegingen in het hart ontstaan; maar het zijn sprankelen, die uit een schoorsteen vliegen en dadelijk verdwijnen. Zoo is het mogelijk, dat iemand kan bidden en in gebed overwinnen; men kan dus bidden en bewogen zijn in het gebed, en nochtans maar bijna een Christen wezen.

13. „Iemand kan lijden voor Christus, in Zijn Naam, in Zijn persoon, en nochtans maar bijna een Christen zijn."

Al wie Christus' kruis op zijne schouders draagt, draagt daarom Christus' beeld niet in zijn ziel.

T e g e n w e r p i n g. Maar doet de Heere Christus geen groote beloften aan degenen, die lijden of die iets om Hem verliezen? Zegt Hij niet, Matth. 19 : 29: „Een ieder die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijns Naams wille, zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven"? En zeker, het zijn ware Christenen, wien Christus deze belofte doet.

A n t w o o r d. Daar is een lijden voor Christus, dat een bewijs van oprechtheid is, en zijn loon zal hebben, Matth. 5 : 10, 11, 12. Het is dan, als iemand lijdt om een goede zaak, op een wettige roeping en met een goede consciëntie, om Christus' wil en in Christus' kracht: wanneer zijn lijden is „eene vervulling van de overblijfselen van de verdrukking van Christus," Col. 1 : 24, wanneer een mensch lijdt als een Christen; gelijk de Apostel spreekt, 1 Petr. 4 : 16: „Indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet"; als een mensch zichzelven niet in het lijden werpt, maar op Gods roeping wacht; zulk een lijden is een bewijs van oprechtheid.

Maar al wat lijden voor *Christus* is, is juist geen lijden *als een Christen*; want:

Ten eerste. Iemand kan lijden voor Christus, om de be-

lijdenis van den godsdienst, dien hij heeft aangenomen; de wereld haat godsdienstigheid; de tijd kan komen, dat het ons even duur kan komen te staan, Christus' livrei te dragen, als Christus zelf. *Alexander* scheen zijn leven te willen verliezen, om des Evangelies wil, Hand. 19 : 33, nochtans was hij die *Alexander* (zooals gewoonlijk geoordeeld wordt) die later aan 't geloof *schipbreuk* leed en de bediening van Paulus zeer tegenstond.

Ten tweede. Iemand kan lijden voor Christus en evenwel geen ware liefde tot Christus hebben, gij hebt daarvan een betoog, 1 Cor. 13 : 3: „Schoon ik mijn lichaam overgaf om verbrand te worden, en de liefde niet had, zoo was ik niets." Liefde tot Christus is de eenige edele grond van lijden; maar een mensch kan veel lijden uit andere inzichten. Als:

a. Uit een gevoelen van verdienstelijkheid, door ons lijden, zooals de Roomschen; of

b. Uit edele eer, om een naam te hebben onder de belijders, sommigen zijn gestorven, opdat hun naam mocht leven; of

c. Uit een Romeinsche kloekmoedigheid en onversaagdheid van geest.

d. Uit hoop op voordeel; gelijk *Judas* alles om Christus' wil verliet, hopende een hooge markt te hebben, door het met Hem te houden; of

e. Eerder om een gevoelen voôr te staan, dan om de Waarheid uit te breiden: *Socrates* stierf, omdat hij staande hield, dat er maar één God was; maar dat hij stierf voor zijn eigen meening en niet voor Gods zaak, is dunkt mij licht te bepalen. Dus kan iemand lijden, omdat hij belijdenis doet van Christus en nochtans lijden op verkeerde gronden.

Indien dan iemand voor Christus kan lijden, omdat hij de belijdenis van Christus heeft aangenomen; of lijden voor Christus en nochtans Hem niet waarlijk liefhebben; dan kan iemand lijden voor Christus en nochtans maar bijna een Christen zijn.

14. „Iemand kan geroepen zijn van God, en deze roeping omhelzen, en nochtans maar bijna een Christen zijn." Judas is een duidelijk bewijs van deze waarheid. Hij was door

Christus zelf geroepen en kwam op die roeping, nochtans was Judas maar bijna een Christen.

T e g e n w e r p i n g. Maar te zijn onder de roeping Gods is toch een bewijs van ons deel in de voorverordineerde liefde Gods. Zegt de Apostel niet: „die Hij verordineerd heeft, die heeft Hij geroepen"? Rom. 8 : 30. Neen, want hij zegt in hetzelfde vers: „die Hij geroepen heeft, die heeft Hij gerechtvaardigd." Neen, roept God al degenen niet, die Hij voorgenomen heeft te behouden?

A n t w o o r d. Hoewel God al degenen roept, die zalig zullen worden, nochtans zullen ze allen niet zalig worden, die God roept; een ieder onder de bediening van het Evangelie wordt van God geroepen op de een of andere wijze; maar daarom zal niet ieder onder het Evangelie zalig worden. Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren, Matth. 20 : 16.

Er is een tweevoudige roeping Gods:

1. Inwendig.
2. Uitwendig.

Ten eerste. Daar is een inwendige roeping Gods: deze roeping is een bijzonder werk des Geestes, door de bediening des Woords, waardoor een mensch uit den staat der natuur gebracht is in den staat der genade, uit de duisternis in het licht, van vaten des toorns tot erfgenamen des levens, Hand. 26 : 18. Ik stem toe, dat iemand die onder deze roeping Gods is, krachtdadiglijk en zaliglijk geroepen is, geroepen om inderdaad en in waarheid een Christen te zijn. „Een iegelijk, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij," Joh. 6 : 45.

Ten tweede. Daar is een roeping Gods, welke iemand kan hebben, zonder dat het nochtans deze roeping is; daar is een uitwendige roeping Gods, welke door de bediening des Woords wordt teweeggebracht.

Iedereen nu, die onder de prediking van het Evangelie leeft, is op deze wijze geroepen; God roept een iegelijke ziel tot bekeering, en dat hij zich een vast fundament legge voor den hemel en de zaligheid door het Woord, dat hij dezen dag hoort.

Maar iedereen, die aldus geroepen is, is daarom nog geen waar Christen; want:

a. Velen onder de roeping Gods komen tot Christus, maar zijn niet bekeerd tot Christus, hebben niets van de genade en het leven van Christus; gelijk de gast, Matth. 22, die als Christus zijne dienstknechten uitzond, om zijne gasten ter bruiloft te doen komen, inkwam op de noodiging van Christus, schoon hij geen bruiloftskleed aan had, vers 11, dat is: niets van de genade en gerechtigheid van Jezus Christus.

b. Velen, die onder de noodiging van het Evangelie zijn, komen tot Christus en vallen naderhand nochtans van Christus af, gelijk Judas en Demas, 2 Tim. 4 : 10. Daar wordt gezegd, Joh. 6 : 66, dat, toen Christus een leer predikte, welke zijn discipelen niet beviel, vele van zijn discipelen Hem verlieten en niet meer met Hem wandelden.

Indien dan velen zijn onder de uiterlijke roeping Gods alleen, of indien velen, die tot Christus komen, niet bekeerd zijn tot Christus, maar van Hem afvallen, dan kan iemand van God geroepen en nochtans maar bijna een Christen zijn.

15. Iemand kan den Geest Gods hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn. Bileam had den Geest Gods, dien hij ontvangen had om Israël te zegenen, Num. 24 : 2. Bileam zag Israël, wonende in hunne tenten, en de Geest des Heeren kwam op hem. Judas eveneens, want hij wierp door den Geest de duivelen uit; hij was een van hen, die tot Christus kwamen en zeiden: „Heere, ook zijn de duivelen ons onderworpen." Zoo ook Saul, 1 Sam. 10 : 10. Ziet een hoop profeten ontmoetten hem, en de Geest Gods kwam op hem en hij profeteerde onder dezelve.

Maar gij zult zeggen: kan iemand den Geest Gods hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn? De Schrift zegt immers: „Zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt hem niet toe," Rom. 8 : 9. Hieruit volgt, dat wie dien heeft, de Zijne is.

Ik antwoord: Daar is een deelachtig zijn van den Geest, hetwelk een onfeilbaar bewijs is, dat wij heiligen zijn; te weten, waar de Geest een krachtdadig overwinnend beginsel van genade en heiligmaking is, vernieuwende het hart waar

de Geest een machtig werker is, der ziele in hare zwakheden te hulp komende, Rom. 8 : 26; waar de Geest zóó is, dat Hij er zijne woning heeft voor eeuwig, Joh. 14:26. Maar ieder die den Geest heeft, heeft dien immers niet op deze wijze, want:

a. Iemand kan den Geest voor een tijd hebben, doch niet voor *altijd*; de Geest kan in een mensch wezen en evenwel niet in hem wonen. De Geest is, waar Hij woont, maar Hij woont niet overal, waar Hij is; Hij is in allen, maar Hij woont alleen in de heiligen. Een geveinsde mag den Geest een tijd hebben, maar hij heeft Hem niet altoos.

b. Iemand „kan den Geest hebben, en evenwel niet geboren zijn uit den Geest": ieder waar Christen is geboren uit den Geest. Een geveinsde mag de gaven des Geestes hebben, maar niet de genaden. De Geest kan in hem wezen, bij wijze van verlichting, maar niet bij wijze van heiligmaking; tot overtuiging, maar niet tot bekeering. Schoon hij veel gewone genaden mag hebben ten bate van anderen, evenwel kan hij geen bijzondere genade hebben ten bate van zichzelven, hoewel zijne belijdenis geestelijk is, zijn toestand nochtans is vleeschelijk.

c. Iemand „kan den Geest slechts hebben, als een Geest der dienstbaarheid": op welke wijze de Geest in vele menschen werkt. De Geest der dienstbaarheid nu „is een werking van den Heiligen Geest door de Wet, overtuigende de consciëntie van zonde en van den vloek der Wet, en werkende in de ziel zulk een bevatting van den toorn Gods, dat de gedachten van God zijn ziel verbaasd maken."

Deze Geest kan zijn, en is dikwijls, zonder zaligmakende genade; de werking van dezen Geest was in *Kaïn* en *Judas*. Hoewel niemand den Geest der *aanneming* ontvangt, tenzij hij eerst ontvangt den Geest der *dienstbaarheid*, evenwel ontvangen velen den Geest der *dienstbaarheid*, die nooit ontvangen den Geest der *aanneming*.

d. Iemand „kan den Geest Gods werkende in zich hebben, en nochtans kan hij dien wederstaan." Daar wordt gezegd van de Joden, dat zij „wederspannig waren, en Zijn Heiligen Geest verzochten." Dezelfde zonde werd hun kinderen ten laste gelegd, Hand. 7 : 51: „Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en ooren, altijd wederstaat gij den Heiligen

Geest, gelijk uwe vaders, alzoo ook gij." Een huichelaar behoudt den Geest zoo lang niet, totdat hij doorbreekt tot wedergeboorte en aanneming, maar bluscht de bewegingen daarvan uit, waardoor hij eeuwiglijk misdraagt.

e. Iemand „kan den Geest hebben, en nochtans die onvergeeflijke erfzonde doen": hij kan den Heiligen Geest hebben en evenwel de zonde tegen den Heiligen Geest begaan: neen, niemand kan deze zonde zondigen, als die er eenigszins mede behept is.

Een waar geloovige heeft zooveel van de werking van dien Geest in zich, dat hij die zonde niet kan begaan: „Die uit God geboren is, zondigt niet," te weten de „zonde des doods"; want die wordt daarmede bedoeld, 1 Joh. 5 : 16—18. De vleeschelijke practicale zondaar kan die zonde niet doen; want hij is vleeschelijk en wellustig, den Geest niet hebbende. Die deze zonde doen zal, moet iets van den Geest hebben, welken de huichelaar heeft, gelijk gezegd wordt, Hebr. 6 : 4: „Dat hij den Heiligen Geest deelachtig is." En hij alleen is in staat om te zondigen tegen den Heiligen Geest.

Zoo dan, indien iemand den Geest kan hebben voor een tijd en niet altoos; indien iemand den Geest kan hebben en niet geboren zijn uit den Geest; indien hij den Geest kan hebben, alleen als een Geest der dienstbaarheid; indien iemand den Geest in zich werkende kan hebben en evenwel begaan die onvergeeflijke zonde, zoo kan iemand den Geest Gods hebben en nochtans maar „bijna een Christen zijn."

16. „Iemand kan geloof hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn." „De steenachtige aarde (dat zijn toehoorders, welke een steenachtige aarde gelijk zijn) geloofden voor een tijd," Luk. 8 : 13. Er wordt gezegd in Joh. 2 : 23: „Dat velen in den Naam van Christus geloofden," maar dat Christus zelve, hen „niet durfde vertrouwen." Hoewel zij in Christus vertrouwden, wilde Christus hen evenwel niet vertrouwen; en waarom? Omdat Hij „hen allen kende"; vs. 24. Hij wist, dat ze tot aan den wortel verdorven waren, niettegenstaande hun geloof; men kan al dat geloof hebben, zoodat „men bergen kan verzetten, en nochtans niets wezen," 1 Cor. 13 : 2.

T e g e n w e r p i n g. Maar hoe kan dit wezen, dat iemand het geloof zou hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn? Belooft de Heere Christus het leven en de zaligheid niet aan alle geloovigen? Staat er niet, dat het Evangelie gepredikt moet worden aan „alle creaturen, en die geloofd zal hebben, zalig zal worden," Mark. 16 : 16.

A n t w o o r d. Ofschoon het waar is, hetgeen de Heere Christus daar zegt, dat wie gelooft zalig zal worden, zoo is het ook waar, dat velen die gelooven nimmer de zaligheid zien zullen; want Simon de toovenaar geloofde, ja Jakobus zegt: „de duivelen gelooven ook en zij sidderen." Nu, niemand zal zeggen dat dezen zalig zullen worden.

Gelijk het waar is wat de Apostel zegt, 2 Thess. 3 : 2: „Het geloof is niet aller," alzoo is het ook waar, dat velen het geloof hebben, die er niet het minst beter om zijn.

Gij moet derhalve weten, dat er tweeërlei gelooven zijn:
Een bijzonder en zaligmakend geloof;
Een gewoon en niet zaligmakend geloof.

Ten eerste. Daar is een zaligmakend geloof, dat wordt genoemd: „het geloof der werkingen Gods," Col. 2 : 12. Het is een werk van Gods eigen Geest in de ziel. Het is een geloof, hetwelk zich geheel verlaat en nederwerpt op Christus, tot verkrijging van genade, heerlijkheid, vergeving en vrede, heiligmaking en heerlijkmaking.

Het is een vereenigde daad van de gansche ziel; verstand, wil en genegenheden, alles werkt samen om de ziel te vereenigen met een algenoegzamen Zaligmaker. Het is een geloof, dat het hart reinigt en zijne invloeiïng heeft in alle andere genaden, gevende die kracht en leven, Hand. 15 : 9.

Zoo wie nu dit geloof heeft, is inderdaad een Christen; dit is „het geloof der uitverkorenen Gods," Tit. 1 : 1. Maar:

Ten tweede. Er is ook een *gewoon geloof*, niet zaligmakende; een verwelkend en tijdgeloof; er is zoowel een geloof van *Simon den toovenaar*, als er een geloof van *Simon Petrus* is: de een geloofde en was evenwel „in de galle der bitterheid en samenknooping der ongerechtigheid," Hand. 8 : 10, vergeleken met vers 23, en had meer navolgers dan *Simon Petrus*: het geloof der meeste menschen zal ten laatste niet

beter gevonden worden dan dat van *Simon den toovenaar*. Want:

a. Het geloof van de meesten is maar een *tijdgeloof*; het duurt voor een tijd en dan versterft het en gaat te niet; het ware en zaligmakend geloof (hetwelk het geloof der uitverkorenen Gods is), kan niet sterven; het kan missen in de uitwerking, maar niet in de hebbelijkheid; het sap kan wel niet wezen in den tak, maar het is in den wortel. Iemand kan een vergankelijk geloof hebben, en verloren gaan.

b. Er is een geloof, dat algemeen gaat en niet bijzonder, gelijk er een algemeen en bijzonder *voorwerp* des geloofs is, zoo is er ook een algemeen en bijzonder *geloof*. Het algemeen voorwerp des geloofs is de gansche Schriftuur; het bijzonder voorwerp des geloofs is Christus in de belofte. Velen nu hebben een algemeen geloof, om alles aan te nemen wat in de Schrift geschreven is, die nochtans niet hebben een bijzonder geloof, om die bijzondere toepassing te maken van Jezus Christus in de belofte.

De duivelen en verworpelingen kunnen de waarheden der Schriftuur gelooven, en hetgeen beschreven is van Christus' lijden en sterven voor de zondaren; maar daar zijn weinigen, die zich verzegelen in de wonden van Christus, en door Zijne striemen genezing voor hunne ziel halen.

c. Er is een geloof, dat zetelt in het verstand, maar niet in den wil; dit is een zeer gewoon geloof; daar zijn velen, die de Waarheid toestemmen. Zij gelooven al de eigenschappen Gods, dat Hij is rechtvaardig, heilig, wijs, getrouw, goed, barmhartig, enz., maar niettegenstaande dit alles rusten zij er niet in. Zij gelooven, dat de geboden waar zijn, maar gehoorzamen ze niet; zij gelooven, dat de beloften waar zijn, maar zij omhelzen noch beoefenen die; zij gelooven, dat de bedreigingen waar zijn, maar zij zoeken ze niet te ontvlieden.

Dus ligt hun geloof in toestemming, maar niet in overgeving; zij hebben geloof om bekentenis te doen van een oordeel, maar geen geloof om de uitvoering aan te nemen: door bewilliging leggen zij een fundament, maar nooit bouwen ze er op door toepassing. Zij gelooven, dat Christus stierf, om

degenen die in Hem gelooven, zalig te maken, nochtans gelooven zij niet in Christus, om zalig te worden.

O mijn broeders! het is niet een *geloovig hoofd*, maar een *geloovig hart*, dat een Christen maakt; „met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid," zonder dit „is ons geloof ijdel en wij zijn nog in onze zonden," Rom. 10 : 10, 1 Cor. 15 : 17.

d. Er is een geloof zonder ondervinding; velen gelooven in het Woord, op hooren zeggen, dat het het Woord Gods is, maar zij voelden nimmer de kracht en werking daarvan in hun hart en consciëntie. Nu, wat nut is het, te gelooven de waarheden van het Woord, indien een mensch in zijne consciëntie nooit de kracht voelt van het Woord? Wat is het, te gelooven de waarheid der belofte, zoo wij nooit smaken de zoetigheid der belofte?

Wij zijn in dit opzicht, gelijk iemand, die eens anders beschrijving van vreemde gewesten gelooft, maar zelf die nooit heeft doorreisd, om er de waarheid van te weten; of als een patiënt, die alles gelooft wat de dokter zegt en nooit zijn dranken proeft. Wij gelooven 't Woord, omdat wij het niet kunnen tegenspreken; maar wij hebben geen ondervinding van eenig zaligmakend goed door het Woord teweeggebracht, en zoo zijn wij maar bijna Christenen.

e. Er is een geloof zonder verbrijzeling des harten, geen vermogen hebbende om het hart te vermurwen en te verzachten, en daarom is het geen waar geloof; want het minste ware geloof is altijd gevoegd met een gebogen wil en een gebroken hart.

f. Er is een geloof, dat het hart niet verandert; geloof zonder vrucht, brengt het nieuwe schepsel niet in de ziel, maar laat het in een staat der zonde en des doods. Dit is een geloof, dat iemand wel een goed belijder maakt, maar geen goed geloovige, hij gelooft de Waarheid, maar niet gelijk ze in Jezus is; want dan zou het hem transformeeren en veranderen in de gelijkheid van Jezus, Ef. 4 : 12. Hij gelooft, dat men veranderd moet zijn, om zalig te worden, nochtans is hij niet zaligmakend veranderd door het geloof. En dus, terwijl anderen gelooven tot zaligheid, gelooft hij tot verdoemenis; „want zijn web deugt niet tot kleeding en met

zijne werken zal hij zich niet bedekken," Jes. 59 : 6.

Zulks, indien iemands geloof maar kan zijn een tijdgeloof, of in het algemeen kan gaan over alles, of alleen zijn zetel in het verstand hebben, of zonder ondervinding zijn kan, of zonder verbreking des harten, of zonder een nieuw hart, zoo kan iemand zekerlijk 't geloof hebben, „hij kan de hemelsche gaven smaken" en nochtans maar „bijna een Christen zijn," Hebr. 6 : 4.

17. Iemand kan nog verder gaan; „hij kan een lichte liefde tot het volk Gods hebben, en nochtans maar bijna een Christen zijn." Iedere soort van liefde tot de heiligen is geen bewijs, dat wij heiligen zijn. *Farao* beminde *Jozef*, en stelde hem in de tweede plaats in het koninkrijk; nochtans was *Farao* maar een goddeloos mensch; *Achab* beminde *Josafat*, en maakte een verbond met hem, hij gaf zijn dochter *Athalia* uit aan *Joram*, zoon van *Josafat*, nochtans was *Achab* een goddeloos man.

Maar, gij zult zeggen, dit schijnt te strijden tegen het getuigenis van de Heilige Schrift; want die stelt de liefde tot de heiligen en het volk Gods, tot een onfeilbaar bewijs van onze wedergeboorte en recht tot het eeuwige leven, 1 Joh. 3 : 14: „Hieraan weten wij, dat wij uit den dood overgegaan zijn in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben." Neen, de Geest Gods stelt dit afzonderlijk karakter tusschen de heiligen en onheiligen, vers 10: „Hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar: een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft". Door broeders verstaan wij geen broeders, die onze *landgenooten* zijn, gelijk dezulken broeders genaamd worden, Rom. 9 : 3 en Hand. 7 : 23, 26. Of zij die onze broeders zijn door *maagschap*, afstammende van dezelfde ouders, als Jak. 1 : 2. Maar door broeders verstaan wij broeders in de *genade*, en bovennatuurlijk wedergeboren, Fil. 1 : 6, dewelke de kinderen Gods zijn; dezen zijn de broeders en deze te beminnen is een zeker teeken, dat wij kinderen Gods zijn.

Ik antwoord, dat er eene liefde tot de kinderen Gods is, welke een bewijs is, dat wij kinderen Gods zijn, te weten:

wanneer wij hen liefhebben, omdat zij kinderen Gods zijn; wanneer wij ze liefhebben om het beeld Gods, dat zich in hen vertoont; en om de genade en heiligheid, welke in hun wandel afstraalt; het is waarlijk prijzenswaardig om de Godzaligen te beminnen om hunner Godzaligheid wil, de heiligen om hunner heiligheid wil, dit is een vast getuigenis van ons Christendom. De liefde der genade in *anderen* is een goed bewijs van het leven der genade in *onszelven*: Er kan geen beter blijk van den *Geest van Christus* in *ons* wezen dan het *beeld van Christus* te beminnen in *anderen*. Want het is een zekere waarheid, dat een zondaar een heilige als zoodanig niet kan beminnen. Een *Israëliet* is den *Egyptenaren* een gruwel.

Er is een strijdigheid en een natuurlijke vijandschap tusschen de twee zaden (Gen. 3 : 15), tusschen de kinderen der wereld, en diegenen, die de Vader in Zijn eeuwige liefde uit de wereld heeft uitverkoren, Joh. 15 : 19.

De gelijkheid is de grootste grond der liefde: nu, daar is de grootste ongelijkheid tusschen een onwedergeboren zondaar en een kind Gods; derhalve kan een kind Gods een zondaar als zondaar niet beminnen, „in wiens oog de verworpene veracht is," Psalm 15 : 4. Hij mag hem liefhebben als een schepsel; hij mag zijn ziel genegen zijn, of hij mag hem liefhebben in eenig opzicht, daar hij met hem in betrokken is. Zoo bemint God de verdoemde geesten, voor zoover ze schepselen van Hem zijn, maar als gevallen engelen haat Hij ze met een oneindigen haat. Een zondaar te beminnen als zondaar kan een kind Gods niet doen; zoo kan een zondaar een kind Gods niet beminnen als kind Gods. Dat hij een kind Gods beminnen kan, sta ik toe, maar het is om andere redenen; hij kan een persoon liefhebben, die heilig is, maar niet den persoon om zijne heiligheid, maar om iets anders. Als:

Ten eerste. Iemand kan een kind Gods beminnen om zijne lieftalligheid, vredelievendheid of vriendelijk gedrag jegens allen waarmee hij omgaat. Godvruchtigheid versiert den wandel van een mensch en brengt hem in aanzien voor het oog der wereld: de genade Gods is geen vriend van stuursch

en ongemanierd te wezen onder de menschen; zij verwekt integendeel een gemeenzaam gedrag en zoetigheid bij allen; en waar dit gevonden wordt, kan liefde en hoogachting verkregen worden.

Ten tweede. Iemand kan een heilige beminnen om zijn uitwendigen luister en grootheid in de wereld: de mensch is zeer geneigd om wereldsche hoogheid te eeren, Jak. 2 : 3. Daarom zal een *rijke* vrome bemind en geëerd worden, terwijl een *arme* vrome gehaat en veracht wordt. Dit is evenzoo, alsof iemand de deugd van zijn zwaard wou schatten naar zijn geborduurden draagband; of zijn paard naar de kostelijke optooiselen, liever dan naar zijne sterkte en gezwindheid. *Ware* liefde tot de kinderen Gods, breidt zich uit tot alle kinderen Gods, armen zoowel als rijken, dienstbaren zoowel als vrijen, onedel zoowel als edel; want het beeld van Christus is in allen even lief en beminnelijk.

Ten derde. Iemand kan een kind Gods beminnen om zijne getrouwheid en dienstvaardigheid. Waar de godsdienst in zijne kracht zich in het hart openbaart, maakt het iemand getrouw in al hetgeen hem wordt aanbevolen, hij is vlijtig in al zijne handelingen, en in al zijn doen oefent hij gerechtigheid; en dit verwekt hoogachting. Een *goddelooze* meester kan een *vromen* knecht, die zijn meester in alles behaagt en op het zijne wel acht slaat, welgezind zijn.

Ik zou dit in vele zaken van dezelfde natuur kunnen aantoonen, als uit zijne milddadigheid, schoonheid, vernuft, geleerdheid, bescheidenheid enz., om welke dingen de menschen dezer wereld het volk Gods liefde zouden kunnen toedragen. Maar deze genegenheid is geen bewijs van liefde. Want

1. Het is maar een natuurlijke liefde, die haar oorsprong heeft uit eenige vleeschelijke inzichten, of eigen beginselen. De liefde, welke in de Heilige Schrift, als een blijk van onze wedergeboorte is, is een *geestelijke liefde*, Coll. 1 : 8, waarvan de voornaamste beweging genade en heiligheid is; het is een liefde, welke eenen rechtvaardige omhelst „in den naam van een rechtvaardige," Matth. 10 : 41.

2. De vleeschelijke liefde der menschen tot heiligen is een bepaalde en gedrongene liefde; ze is niet algemeen tot het

gansche zaad, Esther 10 : 3. Nu, gelijk het met de zonde is: die geen consciëntie maakt van alle zonden, die maakt ook geen consciëntie van eenige zonde, als zonde; zoo ook, die niet al degenen bemint, in welke het beeld van Christus gevonden wordt, bemint niemand om het beeld van Christus, dat zich in hem vertoont.

Zoo dan, indien de liefde, die wij gevoelen tot het volk Gods, alleen kan ontstaan uit een natuurlijke liefde, of uit eenig eigen inzicht, of zoo ze is een bepaalde liefde, die zich niet uitbreidt tot het gansche volk Gods, dan kan ook lichtelijk iemand het volk Gods liefhebben, en echter niet beter dan „bijna een Christen zijn."

18. „Iemand kan de geboden Gods gehoorzamen, ja vele geboden Gods, en nochtans maar bijna een Christen zijn." Bileam scheen zeer consciëntieus, om zijn handel te richten naar het kompas van Gods bevel. Toen Balak tot hem zond, om te komen en het volk Gods te vloeken, zeide hij: „Al ware het, dat Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zoo vermocht ik niet het bevel des Heeren mijns Gods te overtreden," Num. 22 : 18, en zoo zegt hij, vers 38: „Het woord, dat God mij in den mond gelegd heeft, dat zal ik spreken." *De jongeling*, Mark. 10 : 20, ging ver in gehoorzaamheid: „Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid aan." Nochtans was hij maar een huichelaar, na dat alles verliet hij Christus.

T e g e n w e r p i n g. Maar wordt er niet gezegd, Joh. 14 : 21: „Die Mijne geboden heeft en deze bewaart, die is 't die Mij liefheeft, en die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelven aan hem openbaren." En zegt niet de Heere Christus uitdrukkelijk, Joh. 15 : 14: „Gij zijt Mijne vrienden, zoo gij doet wat Ik u gebied." En kan iemand een *vriend* van Christus wezen, en echter maar *bijna* een Christen zijn.

A n t w o o r d. Daar is een gehoorzaamheid aan de geboden van Christus, welke een onfeilbaar bewijs is van ons Christendom en vriendschap met Christus. Deze gehoorzaamheid heeft een drievoudige eigenschap. Ze is:

Evangelisch. Algemeen. Bestendig.

1. Ze is een Evangelische gehoorzaamheid, en dat in de *zaak*, in de *manieren*, in den *grond* en in het *einde*.

In de *zaken*; want die zijn al wat God vordert, Joh. 15: „Gij zijt Mijn vrienden, zoo gij doet, hetgeen Ik u gebied."

In de *manier*; want die is zoodanig, als God van ons eischt, Joh. 4 : 24: „God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid".

In den *grond*; want die is een „zuiver hart, eene goede consciëntie en een ongeveinsd geloof," 1 Tim. 1 : 5.

In het *eind*; want dat is de eere en de heerlijkheid Gods; „al wat gij doet, doet dat alles ter eere Gods," 1 Cor. 10 : 31.

2. Het is eene *algemeene* gehoorzaamheid, die tot alle geboden Gods gelijkelijk overgaat; het neemt de plichten der beide Tafelen waar. Zoo was de gehoorzaamheid van Kaleb, Num. 14 : 24, die „volhardde den Heere na te volgen"; en van David, die „op alle Gods geboden merkte," Ps. 119 : 6.

3. Het is eene *bestendige* gehoorzaamheid, een aanslaan der hand aan Gods ploeg, zonder terug te zien: „Ik heb mijn hart geneigd om Uwe inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe," Psalm 119 : 112.

Die aldus de geboden Gods gehoorzaamt, is inderdaad een Christen en een vriend van Christus, maar alle gehoorzaamheid aan de geboden Gods, is niet van die natuur. Want:

Ten eerste. Daar is een gedeelde gehoorzaamheid, een halveerende godsdienst, als een mensch God gehoorzaamt in het eene gebod, en in het andere niet of Hem aanneemt in den eenen plicht en niet in den andere; wanneer een mensch de plichten van de eene tafel houdt en van de andere niet. Zoodanig is de godsdienst van de meeste menschen. Maar deze gehoorzaamheid is geen gehoorzaamheid: want gelijk degene, die God niet liefheeft *boven al*, God *niet met al* liefheeft; zoo hij al de geboden niet *algemeen* gehoorzaamt, van hem kan niet gezegd worden, dat hij eenig Goddelijk gebod *waarlijk* betracht. Van de *Samaritanen* wordt gezegd, zij „vreesden den Heere, en dienden hunne goden, naar hunne wijze," 2 Kon. 17 : 33. En in het daaropvolgende vers wordt gezegd: „zij vreesden den Heere niet"; zoodat hunne vrees

voor den Heere geen vrees was. Op gelijke wijze is die gehoorzaamheid tot God geen gehoorzaamheid, welke maar een gedeelde, halveerende gehoorzaamheid is.

Ten tweede. Iemand kan veel gehoorzamen en nochtans zijn in zijne oude natuur; 't welk zoo zijnde, dan is al zijne gehoorzaamheid in dien staat maar „een geschilderde zonde; wie spijsoffer offert, is als die zwijnenbloed offert, wie wierook brandt ten gedenkoffer, is als die een afgod zegent," Jes. 66 : 3. De natuur moet vernieuwd worden, eer het gebod recht kan worden gehoorzaamd; want: „een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen," Matth. 7 : 18. Hoedanig iemands betrachtingen ook zijn, zoo kunnen zij geen gehoorzaamheid genoemd worden, terwijl het hart onwedergeboren en de *grond* valsch en ondeugend is; iedere plicht van een geloovige wordt door God aangenomen als een deel van zijne gehoorzaamheid, naar den wille Gods, schoon in vele zwakheid gedaan, Ef. 5 : 6. Rom. 6 : 17, aangezien (hoewel zijne hand zwak is, nochtans) zijn hart *recht* is. Een huichelaar mag de vlijtigste *hand* hebben, maar een geloovige heeft het getrouwste en oprechtste *hart.*

Ten derde. Iemand kan de Wet gehoorzamen en geen liefde hebben tot den Wetgever. Een vleeschelijk mensch kan de *geboden* Gods doen, maar hij kan *God* niet beminnen, over zulks kan hij het niet *recht* doen: want liefde tot God is het begin en de springader van alle ware gehoorzaamheid. Ieder gebod Gods moet gedaan worden in liefde; dit „is de vervulling der Wet," Rom. 13 : 10. De Apostel zegt: „Al ware het dat ik al mijne goederen den armen gave, en dat ik mijn lichaam overgave om verbrand te worden," (dit schijnt een daad van de hoogste gehoorzaamheid te wezen) „indien ik nochtans de liefde niet had, zoo was ik niets," 1 Cor. 13 : 2.

Ten vierde. Ik zou hier mogen bijvoegen, dat iemand ver kan gaan in gehoorzaamheid uit verkeerde en nevenbedoelingen, gelijk de „Farizeën veel baden, aalmoezen deden en vastten"; maar de Heere Christus zegt, dat het was: „om van de menschen gezien en geprezen te worden," Matth. 6 : 2, 5, 16. De meeste vromigheid der schijngodsdienstigen

ontlast zich in ijdele glorie; en daarom is hij maar „een uitgeledigde wijnstok," in alles wat hij doet, want „al zijne vrucht is voor zichzelven," Hos. 10 : 1.

Het einde rechtvaardigt de daad; een goed einde kan inderdaad een kwade zaak niet goed maken, evenwel maakt 't gebrek van een goed einde een goede daad kwaad.

Zoodat, indien iemand de geboden Gods ten deele en maar ten halve gehoorzaamt; of indien hij het doen kan, en nog is in zijn natuurlijken toestand; of indien hij de geboden Gods kan gehoorzamen, en evenwel God niet liefheeft, of indien het oogmerk van zijne gehoorzaamheid zondig is, dan kan iemand veel zijn in het gehoorzamen van Gods geboden, en nochtans maar *bijna* een Christen zijn.

19. „Iemand kan geheiligd wezen en nochtans maar bijna een Christen zijn." Iedere soort van heiligmaking maakt een mensch niet een nieuw schepsel; want velen zijn geheiligd, die nooit vernieuwd waren. Gij leest in Hebr. 10 : 29 van dezulken, „die het bloed des Testaments, waarmede zij geheiligd waren, onrein achtten."

T e g e n w e r p i n g. Maar zegt de Heilige Schrift niet, dat „Hij, die heiligt en zij die geheiligd worden, allen uit één zijn; om welker oorzaak wille Hij zich niet schaamt hen broeders te noemen," Hebr. 2 : 11. En kan een mensch *één* met Christus wezen en nochtans maar *bijna* een Christen zijn?

A n t w o o r d. Gij moet weten, dat er tweeërlei werk der heiligmaking is, waarvan de Heilige Schrift gewag maakt.

Het eene is gewoon en niet krachtdadig.

Het andere buitengewoon krachtdadig.

Het werk der heiligmaking, dat goed en krachtdadig is, is een werk des Geestes Gods in de ziel, Rom. 8 : 12, die machtig makende, om alle zonden te dooden, ieder gebod te gehoorzamen en met God te wandelen in alle *welbehagelijkheid*, 1 Petr. 2 en Hebr. 13. Nu, al wie dus geheiligd is, is met Hem, die heiligt, *één*. Christus zal zich niet schamen om dezulken Zijne broeders te noemen, want zij zijn vleesch van Zijn vleesch, en been van Zijne beenen, Ef. 5 : 30.

Maar er is een meer *gewoner werk* der heiligmaking, hetwelk onkrachtdadig is ten opzichte van die twee groote

werken: om de zonde te dooden en Gode te leven, Rom. 6 : 11. Deze soort van heiligmaking mag de zonde weerhouden, maar ze dient niet om de zonde te dooden. Ze mag de takken snoeien, maar ze legt de bijl niet aan den wortel des booms. Ze veegt en versiert de plaats met gewone deugden, maar ze schikt ze niet op met zaligmakende genaden, Mark. 12 : 44. Zoodat een mensch maar bijna een Christen is, niettegenstaande zijne heiligmaking.

Of aldus:

Er is „een inwendige heiligmaking en een uitwendige heiligmaking."

De *inwendige heiligmaking* is die, welke de ziel en haar afdeelingen regeert, als verstand, wil, geheugen en genegenheid. Uitwendige heiligmaking gaat alleen over het leven en den wandel; beide maken ze den mensch tot een waar Christen; daarom stelt de Apostel in zijn gebed voor de Thessalonicensen samen: „De God des vredes zelve heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard, in de toekomst onzes Heeren Jezus Christus," 1 Thess. 5 : 23. Een mensch is dan geheel en al geheiligd, wanneer hij geheiligd is, beide inwendig en uitwendig, in hart en in de genegenheden, in het leven en in den wandel. De uitwendige heiligmaking is niet genoeg zonder de inwendige; noch de inwendige genoeg zonder de uitwendige: wij moeten „reine handen en zuivere harten hebben," Psalm 24 : 4. Het *hart* moet *zuiver* zijn, opdat wij geen schaamte behalen van binnen; en de *handen* moeten *rein* zijn, opdat ons geen schaamte beloopt van buiten. Wij moeten de harten gereinigd hebben van de kwade consciëntie, en het lichaam gewasschen met rein water: en onszelven reinigen van alle besmettingen des vleesches en des geestes, Hebr. 10 : 2, 2 Cor. 7 : 1. De inwendige reinheid is de allerheerlijkste; doch zonder de uitwendige is ze niet genoegzaam; de ware Christen bestaat uit beide.

Velen nu hebben reine handen, maar onreine harten; zij wasschen *het buitenste des drinkbekers* en laten dien van binnen *vol van onreinheid*; het eerste zonder het laatste zal een mensch niet meer helpen dan het *Pilatus* hielp, toen hij

voor al het volk zijne handen wiesch, als hij Christus veroordeeld had; hij wiesch zijne handen van het bloed Christi, en had evenwel de hand in den dood van Christus. De tempels der *Egyptenaren* waren zeer kostelijk van buiten, maar van binnen zoudt gij niet dan slangen en krokodillen vinden. „Want hij is niet een jood, die het in 't openbaar is," Rom. 2 : 28. *Judas* was een heilige van *buiten*, maar een zondaar van *binnen*; in het openbaar een *discipel*, maar heimelijk een *duivel*, Joh. 6 : 70.

Velen geven breed op van inwendige heiligheid en hebben geen uitwendige, dit is het beeld van een profaan zondaar; schoon somtijds mij (zegt hij) een los en ijdel woord ontvalt, of ik dat nu en dan eens zweer, ik meen daarmee geen kwaad te doen en dank God, dat mijn hart zoo goed is als het beste; dezulken zijn als die zondaar, van wien Mozes gewaagt: Die zichzelven *zegent in zijn hart*, zeggende: „Ik zal vrede hebben, schoon ik wandel naar het goeddunken mijns harten, om dronken te doen tot de dorstige."

Sommigen geven *uitwendige* heiligheid voor, zonder *inwendige*, gelijk de Schriftgeleerden en Farizeën, die voor het oog der menschen „van buiten wel rechtvaardig schenen, maar van binnen waren zij vol geveinsdheid en ongerechtigheid," Matth. 23 : 28. Schoone belijders, maar vuile zondaren.

Inwendige heiligheid zonder uitwendige is onmogelijk; want dan zal het leven niet verbeteren; uitwendige heiligheid zonder inwendige is schadelijk; want het zal het hart niet veranderen; zonder een of ander is een mensch geen waar Christen, een lichaam zonder de ziel kan geen *mensch* genoemd worden, noch de ziel zonder het lichaam; beide behooren ze tot het *wezen* van een *mensch*; zoo is de heiligmaking van beide het *wezen* van den *nieuwen mensch*. Ware heiligmaking begint van uit het hart, maar heeft hare uitwerking op het leven en den wandel. Dit aldus zijnde, zoo kan iemand tot een uitwendige heiligheid komen, en evenwel bij gebrek van de inwendige, niet beter dan *bijna* een Christen zijn.

20. En aldus zal ik deze wijdloopige reden van den bijna

Christen in zijn gaan ten hemel, met dit algemeene besluit eindigen.

„Iemand kan alles doen, belangende de uitwendige plichten en godsdienstigheden, wat een waar Christen kan doen en, nadat hij dat alles gedaan heeft, maar bijna een Christen zijn."

Gij moet weten, dat al de geboden Gods een *intra* en een *extra* hebben: daar is (om zoo te spreken) het lichaam en de ziel van het gebed. En zoo is er een *inwendige* en een *uitwendige* godsdienst. De *inwendige* daden van den godsdienst zijn: God lief te hebben, Hem te vreezen, te vertrouwen, zich in Hem te verheugen, enz. De *uitwendige* daden van den godsdienst zijn: bidden, leeren, hooren, enz.

Nu daar is een groot onderscheid tusschen deze inwendige daden van den godsdienst, dat ze den *geheelen* Christen van den *bijna*-Christen onderscheiden; den oprechten geloovige van den onoprechten belijder. Het voornaamste onderscheid bestaat hierin:

a. De inwendige daden van den godsdienst zijn goed. De goedheid is innerlijk eigen aan de zaak zelve; iemand kan God niet liefhebben of vreezen, of het zal hem voor een genadedaad toegeschreven worden, en een groot deel van zijne heiligheid.

Maar de uitwendige daden van den godsdienst zijn niet zoozeer goed te noemen naar de zaak zelve als naar de wijze, waarop zij gedaan worden; iemand kan niet zondigen in lief te hebben, en met zich in God te verheugen; maar hij kan zondigen en bidden, hooren, enz., bij het niet doen op de rechte wijze.

b. De inwendige daden van den godsdienst zetten hunne goedheid voort op de uitwendige; het is geloof, liefde, vreeze Gods, dat onze plichten goed maakt.

c. Zij beteren het hart en doen de graden van iemands heiligheid grooter worden: uitwendige plichten doen dit altijd niet. Iemand kan bidden en nooit zijn hart heiliger hebben; hij kan het Woord hooren, zonder dat ooit zijn hart daardoor wordt vermurwd: maar hoe meer men God vreest, hoe wijzer men wordt, Spr. 1 : 7, hoe meer een mensch God bemint,

hoe heiliger hij is; liefde is de volmaaktheid der heiligheid; wij zullen in heiligheid nooit volmaakt wezen, voordat wij volmaakt worden in liefde.

d. Daar is zulk eene uitnemendheid in dezen inwendigen godsdienst, dat hij, die ze met zijne uitwendige plichten vermengt, een waar Christen is, wanneer hij het *minste* doet; maar zonder deze vermenging is diegene nog maar bijna een Christen, die het *meeste* doet.

Inwendige daden van den godsdienst gepaard met uitwendige, heiligen dezelve en worden van God aangezien, schoon ze dan weinig waren. Uitwendige plechtigheden zonder de inwendige, maken dat ze van God versmaad worden, schoon ze ook nog zoo veel waren.

Zoodat, alhoewel de bijna Christen al deze plichten op een huichelachtige wijze kan doen, welke een waar Christen doet in oprechtheid; hoewel hij in uitwendige plichten een waar Christen mag voorbijloopen, (gelijk een komeet grooter schijnsel geeft dan een rechte ster) nochtans kan hij de inwendige plichten niet doen, die de minste ware Christen doen kan. Zoodra Elia vast en rouw bedrijft, zullen Baäls priesters zichzelven snijden en kerven.

De *bijna* Christen kan bidden, maar hij kan God niet liefhebben; hij kan leeren of hooren enz., maar hij kan zich niet in God verheugen. Let eens op Job's vraag, Job 27 : 10, aangaande den huichelaar: „Zal hij zich *verlustigen* in den Almachtige?" Hij zal wel *bidden* tot den Almachtige; maar zal hij zich *verlustigen* in den Almachtige, zal hij vermaak scheppen in God? Ach neen, hij wil en kan niet!

Vermaak in God ontstaat door een overeenkomst tusschen de gedeelten en het voorwerp; nu, niets is elkander zoo ongelijk als God en een vleeschelijk hart.

Vermaak ontstaat uit het hebben van hetgeen wij begeeren en uit het genieten van wat wij hebben; hoe kan iemand zich dan in God verheugen, die Hem nooit gekend noch begeerd heeft?

Vermaak in God is een van de hoogste oefeningen der genade; hoe kan hij zich dus in God verheugen, die geen genade heeft?

Waarom zou een heilige Gods dan versagen, als hij hoort, hoe ver de *bijna* Christen in den weg ten hemel kan gaan, daar hij toch, al was hij de zwakste geloovige, als hij maar ware genade heeft, het verder kan brengen dan een hunner; want zijn geloof is in God en zijne liefde tot God.

Al deed de bijna Christen minder (belangende de uiterlijke plichten), als hij evenwel maar het ware geloof en de minste oprechte liefde had, hij zou zeker zalig worden; en al deed een oprecht Christen tienmaal zooveel plichten als hij nu doet, zoo hij echter geen geloof in Christus had en zijn hart niet vol was van liefde, zou hij zeker nog verworpen worden.

Dat daarom een zwakgeloovige de moed hier niet ontzinke, ofschoon de huichelaar hem overtrof en omtrent de plichten voorbijliep; want zij doen al hunne plichten in geveinsdheid; maar uw geloof en liefde tot God in de plichten is een bewijs van uwe oprechtheid. Ik heb dit niet gezegd om eenige ziel in de plichten neer te slaan, of om uiterlijke plichtplegingen af te keuren, maar om de ziel in het verrichten van dezelve te verbeteren. Gelijk de Apostel zegt, 1 Cor. 12 : 31: „IJvert naar de beste gaven, maar ik wijs u een weg die nog uitnemender is"; zoo zeg ik ook: „ijvert naar de beste gaven," tracht veel te zijn in plichten, in 't gebed, in 't hooren, enz., „maar ik wijs u een weg, die nog uitnemender is," welke is de weg des geloofs en der liefde; bidt veel, maar gelooft dan ook veel meer. Hoort veel, leest veel, maar bemint God dan ook des te meer. Verheugt u in het Woord en de instellingen Gods, maar verheugt u nog meer in den God der instellingen.

En wanneer ge in de plichten het meest bezig zijt, tracht u dan nog te houden boven de plichten, rust daar niet in en hang daarvan niet af. Wilt gij geheel en metterdaad Christen wezen? O gewen u dan veel aan de instellingen; maar wees in geloof meer afhangende van Christus en Zijne gerechtigheid; als uwe gehoorzaamheid het meest omtrent de geboden gaat, laat dan uw geloof het meest zijn op de beloften. De belijder berust in zijne plichten; zoo is hij maar *bijna een Christen*; maar gij moet u vooral nederlaten op den Heere Christus; dit is de weg om geheel een Christen te

worden; want zoo gij gelooft, dan zijt gij Abrahams zaad en erfgenamen naar de belofte.

Dus heb ik de *eerste vraag* beantwoord, namelijk: hoe ver iemand kan gaan in den weg ten hemel, en nochtans maar bijna een Christen.

1. Hij kan veel kennis hebben.
2. Hij kan groote gaven hebben.
3. Hij kan een hooge belijdenis hebben.
4. Hij kan veel doen tegen de zonde.
5. Hij kan de genade begeeren.
6. Hij kan beven voor het Woord.
7. Hij kan zich verheugen in het Woord.
8. Hij kan een lid zijn der Kerk van Christus.
9. Hij kan groote hoop op den hemel hebben.
10. Hij kan onder groote en zichtbare veranderingen zijn.
11. Hij kan zeer ijverig zijn in zaken den godsdienst betreffende.
12. Hij kan veel zijn in het gebed.
13. Hij kan lijden voor Christus.
14. Hij kan geroepen wezen van God.
15. Hij kan in zekeren zin den Geest Gods hebben.
16. Hij kan een soort van geloof hebben.
17. Hij kan liefde hebben tot Gods volk.
18. Hij kan ver gaan in de geboden Gods te gehoorzamen.
19. Hij kan eenigermate geheiligd zijn.
20. Hij kan alles doen, aangaande de uiterlijke plichten, wat een geloovige doen kan en nochtans niet beter dan bijna een Christen zijn.

TWEEDE VRAAG:

„HOE EN VANWAAR HET KOMT, DAT VELEN ZOO VER GAAN, DAT ZE BIJNA-CHRISTENEN WORDEN?"

„Hoe en vanwaar het komt, dat velen zoo ver gaan, dat ze bijna-Christenen worden?"

1. „Het kan zijn om de stem der consciëntie te beantwoorden"; hoewel weinige menschen genade hebben, nochtans hebben ze allen eene consciëntie. Let eens op, en gij zult zien hoe ver de consciëntie in dit werk al gaan kan.

a. De consciëntie belijdt een God, en dat die geëerd en gediend moet worden door het schepsel. Wij hebben veel atheïstenpractijk, van welke de Apostel spreekt, Tit. 1 : 16: „Zij belijden, dat ze God kennen, maar zij verloochenen Hem met hunne werken." Maar niemand kan een atheïst in zijn oordeel wezen.

Daar er nu zulk een licht in de consciëntie is, dat ontdekken kan, dat er een God is en dat Hij gediend moet worden met behulp van een verder licht, het licht van het Woord kan iemand zeer opwekken om sterken voortgang te maken in de wegen Gods, terwijl evenwel zijn hart gebrek heeft aan een weinig genade.

b. Weet dit, dat „de natuurlijke consciëntie machtig is, om groot gebruik te maken van de middelen der genade." Zittende onder de ordonnantiën kunnen ze de gaven der consciëntie zeer uitzetten, hoewel zij dezelve niet kunnen heiligen. Ze mag zeer geregeld worden, schoon ze evenwel niet vernieuwd kan wezen; ze mag verlicht en overtuigd, evenwel nooit zaliglijk bekeerd en veranderd worden.

Gij leest in Hebr. 6 : 4: „van sommigen, die eens verlicht zijn geweest en de hemelsche gaven gesmaakt hebben, en den Heiligen Geest deelachtig zijn geweest." Wat zullen wij

dit voor een werk noemen; het kan geen zaligmakend werk wezen, geen ware verandering en bekeering van hunnen staat: want niettegenstaande deze verlichting, smaak en deelachtigwording wordt er gezegd, dat ze *afvallen*, vs. 6.

Was het 't rechte werk der genade geweest, zij zouden daarvan nooit afgevallen zijn; een geloovige mag vallen, maar hij kan niet afvallen; hij mag zwaar struikelen, maar nooit kan hij geheel neerstorten; want hij wordt ondersteund door *eeuwige armen*, Deut. 33 : 27. Zijn geloof is bevestigd in de kracht van dat gebed van Christus, dat „ons geloof niet ophoude," Luk. 22 : 32, neen, Hij zegt ons wel duidelijk, Joh. 10 : 28, dat Hij den Zijnen het *eeuwige leven* geeft, en dat die *niet zullen verloren gaan.*

Het werk dan, waarvan hier gesproken wordt, kan geen zaligmakend werk zijn, omdat het geen blijvend werk is; want die onder dit werk zijn, van hen wordt gezegd, dat zij afvallen. Maar ofschoon het geen zaligmakend werk is, nochtans is het een bovennatuurlijk werk. Het is eene weldaad, die door het Woord teweeggebracht wordt op de consciëntiën der menschen door de kracht des Geestes; en daarom staat er, dat ze het „goede Woord Gods smaken en den Heiligen Geest deelachtig" gemaakt zijn. Zij hebben den Geest niet zaligmakende in hen blijvende, maar met hen twistende en overtuigender-wijze op hen werkende tot ontwaking der consciëntie, en die werk te verschaffen. De consciëntie, dus bewogen zijnde, kan een mensch zeer hoog opvoeren in den godsdienst en in de plichten van het Evangelie en nochtans maar zijn een natuurlijke consciëntie.

Een gewoon werk des Geestes kan iemand in de plichten van den godsdienst aansporen, hoewel het een bijzonder werk des Geestes moet zijn, dat iemand naar de zaligheid zal leiden. Iemand kan den tegenwoordigen bijstand des Geestes hebben, hem bekwaam makende om te prediken en te bidden, en evenwel verloren gaan, uit gebrek aan de vernieuwende tegenwoordigheid des Geestes, die hem bekwaam maakt om te gelooven: Judas had het eerste en nochtans verging hij uit gebrek aan het laatste. Hij had den geest om duivelen uit te kunnen werpen; maar hij had den geest niet om zich

te vernieuwen; want hij wierp zichzelven uit. Dus kan iemand een geoefende consciëntie hebben en evenwel vreemd zijn aan een vernieuwde consciëntie; en de consciëntie, aldus geoefend zijnde, kan zeer tot de plichten aandrijven. Ik bid God, dat niemand van ons een consciëntie, die aldus geoefend is door het Woord, voor een consciëntie aanzie, die vernieuwd is door den Geest: de misvatting is zeer licht, bijzonder wanneer een leven van plichten doorgaans als vrucht wordt aangezien.

c. „De consciëntie van een natuurlijk mensch, is aan kwelling en onrust onderworpen": schoon eene natuurlijke consciëntie niet geheiligd is met genade, nochtans is zij dikwijls ontrust over de zonde. Kwelling van binnen is geen geval, dat alleen de geloovige heeft, maar somtijds ook een ongeloovige. De consciëntie van een geloovige heeft somtijds kwelling, wanneer zijn zonde waarlijk vergeven is; en de consciëntie van een natuurlijk mensch wordt somtijds gekweld om de zonde, schoon ze nooit van de zonde bevrijd is. God brengt somtijds het Woord thuis op des zondaars consciëntie en past den schrik der Wet daarop toe, hetwelk dan de ziel met vreeze des doods en helleangst vervult. In dezen staat nu begeeft de ziel zich gewoonlijk tot een leven van plichten, alleenlijk om de kwelling uit de ziel te houden.

Als Absalom Joab's korenakkers in brand stak, liep hij naar hem toe, hoewel hij het te voren weigerde, 2 Sam. 14: 30, 31. Zoo ook, wanneer God als het ware een helsche vonk op des zondaars consciëntie laat vallen, met toepassing van den schrik des Woords, drijft dit den zondaar tot de plichten, die hij nimmer te voren beminde. De grond waarom velen den godsdienst aanhangen, is de kwelling hunner consciëntie en het einde hunner volstandigheid daarin, is de geruststelling van de consciëntie; zoo de consciëntie hen niet bestrafte, God zou nooit iets van hen hooren.

De natuurlijke consciëntie heeft eene stem en spreekt veeltijds luid genoeg in des zondaars ooren, hem zeggende, dat dit of dat niet behoorde gedaan te worden. God moet niet vergeten, noch Zijn geboden gering geacht worden; in de zonde te leven, zal het verderf van de ziel zijn. Hierdoor

komt een natuurlijk mensch tot de plichten en neemt een doode belijdenis aan, om daardoor de consciëntie te doen zwijgen. Wanneer iemands maag ongesteld is, hoe smakelijk hij gegeten heeft, het komt gedurig weer boven, en ofschoon het zoet was in 't eten, nochtans is het bitter in 't opgeven. Zoo gaat het met den zondaar, als hij predikatie-ziek of consciëntie-ziek is; hoewel de zonde bij 't plegen hem zoet was, nochtans de nagedachtenis er van breekt de consciëntie bitter op, en dan is zijne godsdienstige belijdenis de pil, welke hij in den mond neemt, om den bitteren smaak der zonde te verdrijven.

d. „De natuurlijke consciëntie, verlicht door het Woord, kan een mensch veel van de ellende van zijnen natuurlijken staat ontdekken." Hoewel ze hem metterdaad er niet uit kan brengen, nochtans kan ze zooveel doen, dat ze hem daarover verdrietig en onrustig maakt: het kan een zondaar zijne naaktheid toonen, en daarop loopt hij tot het doen van plichten, denkende daardoor de ellende van zijn staat wat te verminderen en bedekking voor zijn naaktheid te vinden. In Gen. 3 : 7 lezen wij: „Als Adam en Eva zagen dat zij naakt waren, zoo hechtten zij vijgebladeren aan elkander en maakten zich schorten." Zoo ook, als de zondaar eens zijne naaktheid en walgelijkheid ziet, ter oorzake van de zonde, daar hij tot Christus moest loopen en Hem aandoen, en Zijne gerechtigheid tot een bedekking Hem afsmeeken, opdat de schande zijner naaktheid niet gezien worde, Openb. 3 : 18. Zoo loopt hij veeleer tot de plechtigheden en plichten, en maakt hij zichzelven een deksel met de vijgebladeren zijner belijdenis, zonder Christus eens recht aan te nemen of de consciëntie eenigszins vernieuwd te hebben. De natuurlijke mensch wil gaarne zijn eigen Zaligmaker wezen; hij meent, dat de verandering van zijn staat een zaak is, die binnen zijn eigen macht ligt, en dat het ware werk der genade ligt in het nalaten der zonde en veel op te hebben met de plichten, en daarom loopt menig genadeloos belijder op dezen grond een waren geloovige voorbij; want hij rust op zijne goede werken en hoopt, dat deze hem aangenaam maken bij God.

T e g e n w e r p i n g. „Indien eene natuurlijke consciëntie

het zoo ver kan brengen, welk onderscheid is er dan tusschen deze natuurlijke consciëntie in huichelaars en zondaren en eene vernieuwde consciëntie in de geloovigen? Of hoe kan ik weten, dat de werkingen van mijn consciëntie door de natuur alleen daar in gewrocht zijn, of door de genade?"

A n t w o o r d. Ik stem toe, dat het moeilijk valt te onderscheiden tusschen de eene en tusschen de andere, en de zwarigheid heeft eene tweevoudige oorzaak.

Ten eerste. Zij ontstaat uit de geveinsdheid, die nog in de beste heiligen is. De zwakste geloovige is wel geen geveinsde, evenwel is er in den sterksten geloovige nog een geveinsdheid. Waar veel genade is, is eenige zonde en waar de meeste oprechtheid is, is nog eenige geveinsdheid.

Nu is het zeer gebeurlijk, dat een teedere consciëntie, bij het zien van eenige zonde, haren toestand wantrouwt en verdenkt. Als zij geveinsdheid merkt in eenen of anderen plicht, dan breekt zij uit in klachten: „O gewisselijk, mijne oogmerken zijn niet oprecht, mijne consciëntie is niet vernieuwd; het is maar eene natuurlijke consciëntie, die verlicht is en niet door de genade gereinigd en veranderd."

Ten tweede. Zij ontstaat uit de gelijkheid, die er tusschen de *genade* en de *geveinsdheid* is; want geveinsdheid is een afbeelding der genade, zonder wezen, een afbeeldsel van genade zonder het leven der genade.

Zeker schilder maakte eene beeltenis, zoo net in al hare levendige kleuren, dat hij zichzelven bedroog, nemende het afbeeldsel voor den persoon en verliefde daarop. Er is geen genade, of een geveinsde kan iets hebben, dat er op gelijkt; en daar kan geen plicht door een Christen betracht worden, of een huichelaar zal hem overtreffen.

Een geloovige, ziende, dat iemand die geen ware genade heeft, verder kan gaan dan een, die ze waarlijk heeft, komt dikwijls te twijfelen, of zijne genade oprecht is of niet en of de werkingen zijner consciëntie niet maar alleen de werkingen der natuur zijn, eerder dan de werkingen der genade, gewrocht in dezelve.

Maar tot beantwoording op de tegenwerping; gij moogt er over oordeelen naar deze bijzonderheden:

1°. „Indien de consciëntie van een natuurlijk mensch tot waarnemen van plichten wordt aangezet, zoo beperkt hij zichzelven gewoonlijk in het werk van God": zijne plichten zijn bekort en zijne gehoorzaamheid is een bepaalde gehoorzaamheid; hij doet den eenen plicht en verzuimt den anderen; hij maakt verkiezing en uitzondering onder de geboden Gods, het eene gehoorzamende en het andere nalatende. Zijn gewoon zeggen is: „Wat behoef ik zooveel te doen? Dit en dat is genoeg! Als ik zoo en dus doe, zal ik wel in den hemel komen."

Maar waar de consciëntie door de genade vernieuwd is, daar is het anders gesteld. Schoon er veel zwakheden mogen wezen, die haar onder de plichten vergezelschappen, nochtans bepaalt die ziel zichzelve nooit in de werken tot God. Nimmer bemint ze God zooveel of ze wil Hem nog meer beminnen; nimmer zoekt ze God zooveel, of zij wil Hem nog meer zoeken; noch dient God te eeniger tijd zoo wel, of zij maakt consciëntie, om Hem nog beter te dienen. Een vernieuwde consciëntie is een fontein van gedurige gehoorzaamheid; want ze ziet een oneindige uitnemendheid, goedheid en heiligheid in God, en daarom wil ze gaarne, dat Zijn dienst haar verhief tot eenige gelijkvormigheid met het voorwerp. Een God van oneindige uitnemendheid en goedheid moet oneindige liefde hebben, zegt de consciëntie, een heilig God moet door een heilig hart gediend worden, zegt de consciëntie.

Indien ik dan mijne liefde of dienst tot God perken stel, of indien ik mijzelven in mijne gehoorzaamheid omtrent God bekort door het eene gebod lief te hebben en het andere te verachten, gehoorzamende in het eene punt en berispende in het andere; dan is al, wat ik doe, alleen maar de werking eener natuurlijke consciëntie. Maar aan de andere zijde, indien ik den Heere liefheb met geheel mijn hart en met geheel mijne ziel, en Hem diene met al mijne macht en vermogen; indien ik Gods geboden omtrent alle dingen, recht acht te zijn, en al Zijne geboden bemin, Matth. 22 : 37 en Mark. 12 : 33, dan is mijne liefde en dienst uit eene vernieuwde consciëntie.

2°. Indien de consciëntie van een natuurlijk mensch hem beschuldigt en bestraft over zijne zonde, dan tracht hij haar tot zwijgen te brengen, maar niet te voldoen. De meeste

plichten van een natuurlijk mensch zijn om de consciëntie te stillen, ja te verworgen.

Maar een geloovige wil de consciëntie liever laten uitschreeuwen, dan dat hij haar den mond zou stoppen, tenzij hij het doen kan op de rechte wijze, en tenzij hij ze vergenoeging kan geven van het bloed van Jezus Christus, door versche daden des geloofs, wel begrepen en toegepast.

De natuurlijke mensch zoekt het geluid der consciëntie te verdooven, eerder dan de schuld weg te nemen; de geloovige tracht naar de wetgeving van de schuld door toepassing van Christus' bloed, en dan is de consciëntie van binnen gerust. Hij doet niet verstandig, die stof in zijn oog hebbende, niets doet dan wrijven en het tranende oog weer droog te maken, latende intusschen het oog vervuild; iemand, die wijzer is, weet dat het niet door wrijven, maar door het oog te zuiveren, beter kan worden; er is iets in het oog gekomen, en dat moet er uit verwijderd worden.

Zoo dan, wanneer mijne consciëntie mij aanklaagt over de zonde en ik het doen van plichten aanvang en een schijn van godsdienstigheid, om de consciëntie den mond te stoppen, en ze zwijgt daarop stil en houdt zich tevreden, dan is ze niet meer dan natuurlijk. Maar indien de consciëntie, wanneer ze beschuldigt, zich niet voldaan wil houden, dan met het bloed van Christus en ik mij daarom houd aan de plichten om mij tot Christus te leiden; en indien ik begeer de besprenging van Zijn bloed op de consciëntie, en niet zoozeer arbeide om haar tot zwijgen te brengen als wel om haar van schuld te ontlasten, dan is ze een vernieuwde consciëntie.

3°. „Daar is geen natuurlijk mensch, al ging hij nog zoo ver en al deed hij nog zooveel in 't stuk van godsdienst, of hij heeft zijne Delila's, zijne boezemzonden." Judas was al ver gekomen, maar hij droeg zijne gierigheid overal met zich mede, Joh. 12 : 6. Herodes ging ook al ver, hij deed vele dingen onder drang van Johannes' bediening, nochtans was er één ding, hetwelk hij niet deed; hij hield zijn broeders vrouw bij zich; zijn Herodias lag in zijn boezem, Mark. 6 : 17, 18, 20. Neen, de plichten van een natuurlijk mensch zijn gemeenlijk alle om eenige zonden te verber-

gen; zijne belijdenis dient alleen om gruwel te bedekken.

Maar de vernieuwde consciëntie haat alle zonden gelijk David: Ik haat alle valsche paden; hij zag met zijn hart niet om naar ongerechtigheid; hij hield zich niet aan de plichten, om zonden te bedekken, maar om de werken af te breken en de zonde uit te roeien, Psalm 119 : 128 en 66 : 18.

Indien ik dan de leer belijd en den Naam des Heeren vermeld, en roem in de Wet, en evenwel door overtreding God onteer, Rom. 2 : 23. Indien ik leef in liefde tot eene zonde; en mijne belijdenis als een dekmantel daarvoor gebruik, dan ben ik een huichelaar, en mijne plichten vloeien voort uit eene natuurlijke consciëntie. Maar ter anderer zijde, indien ik den Naam Jezus noem, en meteen afsta van ongerechtigheid, 2 Tim. 2 : 19. Indien ik mij houd aan de plichten, niet om de zonde te bedekken, maar om ze te ontdekken en te dooden, dan ben ik oprecht voor God en mijne plichten komen voort uit eene vernieuwde consciëntie.

4°. „Een natuurlijk mensch verhoovaardigt zichzelven in zijne plichten"; indien hij veel is in plichten, zoo verheft hij zich ook veel in plichten; zoo deed de Farizeër, Luk. 18 : 11, 12. „Ik dank U, Heere, dat ik niet ben als andere menschen"; en waarom? waarin bestaat het onderscheid? hoe: „ik vast tweemaal per week en geef tienden van al wat ik heb, enz."

Maar neem nu eens een begenadigd hart, eene vernieuwde consciëntie; als de plichten het hoogste gaan, dan is het hart het laagste. Aldus was het met den Apostel Paulus, 2 Tim. 4 : 2. Hij deed groote diensten, tijdig en ontijdig, verkondigende den Heere Jezus met vrijmoedigheid en kracht; nochtans was hij zeer ootmoedig ten aanzien van zijne onwaardigheid onder allen; ik ben niet waardig een Apostel genaamd te worden, 1 Cor. 15 : 9. Mij, den minste onder al de heiligen, is deze genade geschied, om onder de heidenen, door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom Christi, Ef. 3 : 8, en wederom, 1 Tim. 1 : 15: Ik ben de voornaamste der zondaren. Zoodat, wanneer een geloovige het hoogste is in plichten, hij 't laagste is in nederigheid; een huichelaar wordt er opgeblazen door; maar een geloovige komt er nederig onder vandaan; en waarom? omdat een

huichelaar geen gezichten Gods heeft, hij heeft alleen zijne gaven en deelen gezien, dit verheft hem; maar een geloovige heeft God gezien, en geniet gemeenschap met God, en dit maakt hem nederig en klein. Gemeenschap met God, schoon ze zeer verkwikkelijk is, is evenwel voor het schepsel, om hem gering en ootmoedig te maken. Hieronymus merkt aan op Zef. 1 : 1. Daar wordt gezegd dat *Kuschi* was de zoon van *Gedalja*, de zoon van *Amarja*; dat *Amarja* beteekent *het Woord des Heeren*, *Gedalja* beteekent *de grootheid des Heeren* en *Kuschi* wordt verklaard *nederigheid*. En zoo, zegt hij, door *het Woord des Heeren*, ontstaat een gezicht van de *grootheid des Heeren*, en daaruit spruit de *nederigheid* voort.

Indien ik dan mijzelven verhef in een plicht en opgeblazen word onder mijne plichtsvervulling, dan heb ik God niet gezien of ontmoet in eenige derzelve. Maar integendeel, als mijn hart het laagste is, en mijne gaven op het hoogste zijn, indien mijn hart het meest vernederd, wanneer mijn geest vernederd is, en dat ik in 't midden van al mijne diensten, nog een gevoel van mijne eigene onwaardigheid kan houden, (zoo *Kuschi* is de *zoon* van *Gedalja*), dan heb ik God gezien en genoten in mijne plichten, en mijne betrachtingen zijn die van eene vernieuwde consciëntie.

5°. „Let wel op hetgeen, waaraan het hart bedektelijk den roem van eenen plicht toeschrijft, en dat is er dan de grond van." Gij leest van zulken, die hunne eigene netten rooken, en hun gaven offeren: waar de roem van eenige daad den mensch wordt toegeschreven, is de grond van die daad het eigen ik: alle rivieren loopen uit in de zee, hetwelk een bewijs is, dat ze van de zee kwamen, Pred. 1 : 7. Zoo ook wanneer iemands plichten eindigen in hem zelf, dan is hij zelf 't beginsel van alles.

Nu, al de plichten van een natuurlijken mensch loopen in hemzelven uit: nimmer is hij door het ware werk der genade recht uit zichzelf gedreven en gebracht tot zelfverloochening; daarom kan hij geen andere hoogte bereiken dan tot zichzelf in al wat hij doet; hij is nooit *arm* geweest *in den geest*, en zoo is hij onkundig om te leven door een ander, en door alle plichten heen, tot Jezus Christus geleid te worden.

Maar de geloovige geeft God den roem van al zijne diensten; wat kracht en leven er in zijne plichten is, God heeft *alleen* de eer, Psalm 11 : 1, 5, want hij is door de genade ledig van zichzelven, daarom ziet hij geen waardigheid noch uitnemendheid in zich. Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, zegt de Apostel; maar wien schrijft hij de eer daarvan toe? Aan zichzelven? Neen, niet ik, maar de genade Gods, die met mij is, 1 Cor. 15 : 10. Waar ooit de genade van Christus haren zetel in het hart genomen heeft als de eerste oorzaak van ons doen, daar zult gij zien, dat de ziel meest uitgedreven wordt met een *niet ik* in den mond. Ik leef, doch ik niet. Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, doch ik niet; 't eigen ik is afgezet en Christus het meest gevorderd, als het hart door de genade levendig gemaakt is; de vier en twintig ouderlingen wierpen hunne kronen neder voor Christus' voeten, Openb. 4 : 10, Gal. 2 : 20. Er zijn twee gewichtige zaken, de eene is, onszelven te schamen over onze zonden, de andere is, den roem onzer diensten aan Christus te geven.

Zoo dan, „indien ik mijne eigen netten rook," indien ik mijn eigen gewin en voordeel, en de eer van al, wat ik doe, mijzelven geef, dan zaai ik in het vleesch en ben nooit van mijzelven uitgedreven, maar werk alleen uit eene natuurlijke consciëntie: doch indien ik den roem, van al mijne kracht en leven in de plichten, alleen aan God opdraag, indien ik in alles de genade verhef, en van alles, wat ik doe, in oprechtheid kan zeggen: *evenwel niet ik*, dan ben ik waarlijk ledig van mijzelven, en doe het alles met eene vernieuwde consciëntie, Gal. 6 : 8.

6°. „Alhoewel eene natuurlijke consciëntie ons te werk kan stellen, nochtans dringt ze nooit het hart aan tot een heilig leven;" zoodat hij een onheilig hart overal meedraagt. Hoe lang was Judas een belijder, en hij won er niet de geringste genade mee. Gij weet, dat de dwaze maagden hare lampen namen, maar geen olie in de vaten, Matth. 25 : 3, dat is, zij zagen meer naar belijdenis, dan naar heiligmaking.

Maar, wanneer eene vernieuwde consciëntie iemand te werk stelt, zoo wordt het door een wasdom in heiligheid gevolgd; gelijk de genade helpt tot het *doen* van *plichten*, zoo helpen

de plichten tot het *opwassen* in de *genade*. Door veel te wezen in de plichten, is een geloovige te heiliger en te hemelscher.

Indien ik dan veel ben in een leven van plichten en echter een vreemdeling omtrent een leven van heiligheid; indien ik een hooge belijdenis houd, en evenwel niet het ware werk der heiligmaking heb; indien ik (gelijk gezonde kinderen) groot word in het hoofd, maar zwak ben in de voeten; dan heb ik wel giften en uitdeelingen, maar geen genade; en ofschoon ik al veel doe, nochtans heb ik maar eene natuurlijke consciëntie; maar aan de andere zijde, indien de heiligheid van mijnen wandel eene overeenkomst heeft met mijne belijdenis; indien ik niet alleen een *hoorder des Woords* ben, maar een *dader* daarvan; indien de genade toeneemt onder welgestelde plichten, dan houd ik mij bezig in de dingen Gods uit eene vernieuwde consciëntie.

7°. Ten laatste. „Indien een natuurlijke consciëntie de spring-ader van onze betrachtingen is, zoo zal die in het eerst wel hard vloeien, maar zal langzamerhand afnemen en opdrogen". Maar indien eene *vernieuwde* consciëntie, een *geheiligd* hart, de spring-ader van onze betrachtingen is, dan zal die nooit opdrogen, ze zal altijd vloeien, van 't begin tot het einde, ja in het einde sterker dan in 't begin. Ik weet uwe werken, en dat uwe laatste meer zijn dan de eerste, Openb. 2 : 19. De rechtvaardige zal zijnen weg vasthouden, die rein van handen is, zal in sterkte toenemen, Job 17 : 9.

T e g e n w e r p i n g. Maar hoe zouden de plichten van iemand, die dezelve uit eene natuurlijke consciëntie doet, meer afgaan en verminderen dan van iemand, die ze verricht uit eene vernieuwde consciëntie?

A n t w o o r d. De reden is: omdat ze op een lossen wortel en een verdorven grond staan, welke de natuur is. De natuur is een verdorde wortel, en zoo zijn al hare vruchten: maar de plichten, die door eene vernieuwde consciëntie gedaan worden, zijn vruchten, die op een duurzamen wortel staan, welke Christus is; gaven hebben hunnen wortel in de natuur, maar de genade heeft haren wortel in Christus; en daarom, de zwakste genade zal de grootste giften en gaven overleven; overmits er leven in den wortel van de eene is, en niet in den

wortel van de andere. Gaven en genaden, verschillen zooveel van elkander als het leder van uwe schoenen verschilt van de huid uwer voeten; al waren uwe schoenen met de dikste zolen voorzien, zoo ge er veel op ging, het leder zou verslijten; en in korten tijd zoudt gij met uwe voeten op de aarde gaan; maar iemand, die barrevoets gaat, al liep hij zijn geheele leven, de huid van zijne voeten zal niet afslijten; en hoe komt het, dat de huid uwer voeten niet eerder verslijt dan de zool van uwen schoen, ofschoon het leder veel dikker is dan de huid? De reden is, dat er in het eene leven is en in het andere niet: er is leven in de huid van de voeten en daarom kan ze het uithouden, en al dikker en harder worden; maar er is geen leven in de zool van uwen schoen en daarom slijt die af, en wordt dunner en dunner; zoo is het met de gaven en genaden.

Derhalve, indien ik verminder en afneem en in mijne belijdenis verdroog en ten laatste geheel afval; indien ik *begin* met den *geest* en *eindig* met het *vleesch*, dan zijn al mijne daden uit eene natuurlijke consciëntie; maar indien ik toeneem en volhoud, indien ik volstandig blijf tot het einde, en mijne laatste werken meer zijn dan mijn eerste, dan werk ik door eene vernieuwde consciëntie.

Dus heb ik in zeven opzichten die vraag beantwoord, namelijk: Indien de consciëntie zoo ver kan gaan, met iemand tot de plichten aan te zetten, wat onderscheid er dan is, tusschen eene natuurlijke consciëntie in huichelaren en zondaren, en een vernieuwde consciëntie in de geloovigen?

En is alzoo het eerste antwoord geëindigd op de gewichtige vraag: Hoe komt het, dat velen zoo ver gaan, dat zij bijna Christen worden? 't Is, om de stem van de consciëntie te antwoorden.

2. 't Is vanwege de kracht des Woords, waaronder zij leven. Al is dat het Woord niet op ieder evenveel uitwerkt, echter heeft het een groote kracht op het hart der zondaren, om hen te verbeteren, hoewel niet om hen te vernieuwen.

a. Het leeft een onderscheidende en een ontdekkende kracht, Hebr. 4 : 12. Het Woord Gods is levendig en krachtig, scherper dan eenig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot

de verdeeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeeler der gedachten, en der overleggingen des harten. Dit is de spiegel, waar iedereen in zien kan, wie hij is. Gelijk het licht van de zon de kleine vezeltjes ontdekt, zoo ontdekt het licht des Woords, schijnende in de consciëntie, de kleine zonden.

b. Het Woord heeft de *kracht der Wet*; het geeft aan de gansche ziel eene Wet, en die verbindt de consciëntie; daarom wordt het zoo dikwerf in de Schriftuur *de Wet* genaamd; zoo niet Uwe Wet mijne vermaking ware geweest, enz., Ps. 119 : 92. Tot de Wet en de getuigenis, Jes. 8 : 20; dit wordt gesproken van het gansche Woord Gods, hetwelk daar een Wet wordt genoemd, vanwege zijn bindende kracht op de consciëntie.

c. Het heeft eene oordeelende kracht, Joh. 12 : 48: Het woord, dat Ik gesproken heb, zal hem oordeelen ten laatsten dage; het vonnis, dat God hiernamaals over de zondaren zal strijken, is geen ander, dan het Woord *hier* over hen uitspreekt. 't Oordeel Gods is niet de dag, waarop God een *nieuw vonnis* zal vellen, maar het is de dag, waarop God eene openbare plechtige bevestiging zal doen van het oordeel, dat door de bediening des Woords *hier* over de zondaren is gegaan; hetgeen klaar is te zien. Matth. 18 : 18: Al wat gij binden zult op aarde, zal in den hemel gebonden wezen; al wat gij op aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen; zoodat, als iemand zijn hart tot het Woord wil brengen en het daaraan toetsen, hij haast wel weten kan, wat voor een vonnis God in dien dag over zijne ziel zal laten gaan; want, naar het oordeel des Woords nu is, daarnaar zal het oordeel Gods aangaande hem wezen in den laatsten dag.

Daar is boven de gezegde krachten in het Woord nog een voortbrengende en een zaligmakende kracht; maar die worden alleen in sommigen voortgezet.

Doch de andere zijn van een verdere uitbreiding en kunnen veel doen, daar een goede belijdenis gevonden wordt, zelfs onder diegenen, die geen genade hebben.

Iemand dan, die onder de gemelde drievoudige kracht van de onderscheidende Wet en het oordeel is; die zijn hart doorzocht en ontdekt gevoelt; in zijne consciëntie verbonden

en verschuldigd is; zijnen staat en toestand geoordeeld en gevonnist, kan een voornemen tot een nieuw leven hebben en komen tot een hooge belijdenis van godsdienst.

3. Iemand kan ver gaan in deze richting van belijdenis, zoo hij zeer gevoelig is voor gewin en voordeel en een naam zoekt te hebben in de wereld. Gelijk gezegd wordt van de Farizeën, Matth. 6 : 5, dat ze lange gebeden deden op de markten en op de hoeken der straten, om van de menschen gezien te worden. Velen hebben de grondregels van Machiavelli en meenen, dat men den schijn van deugd moet zoeken te hebben; omdat, hoewel 't gebruik daarvan eene kwelling is, het genot nochtans zeer goed te pas komt. Jeronimus noemt dezulken in zijn brief aan Julianus: arme slaven van de gemeene faam. Menigeen doet iets meer ter wille van het oordeel der wereld dan om het oordeel van zijne consciëntie, en neemt den godsdienst aan meer uit eigen goeddunken, dan om Christus' wille; en doet zoo met den stroom Gods des duivels molen omloopen.

4. Het is uit begeerte tot de zaligheid.

Er is in alle menschen een zucht om zalig te worden; 't is in alles, wat het aanzien ontvangen heeft, natuurlijk, zijn eigen behoudenis te zoeken en te beminnen. Wie zal ons het goede doen zien? is de taal van de natuur, zoekende voor zich de gelukzaligheid, Psalm 4 : 7. Velen kunnen zoover in de begeerte tot de zaligheid in beweging zijn, dat zij zeer werkzaam zijn om die te verkrijgen, b.v. de jongeling, die vroeg: „Goede Meester, wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve?" Hij kwam al ver en deed vele dingen, gehoorzamende bijna al de geboden, en dat louter uit begeerte tot de zaligheid. Voegt deze dingen nu eens samen en de vraag is beantwoord. Het is vanwege:

1. *De stem van de consciëntie.*
2. *De kracht des Woords.*
3. *Groote begeerte naar eer en aanzien.*
4. *Uit zucht tot de zaligheid.*

Deze dingen kunnen iemand zoo ver brengen, dat hij bijna een Christen wordt.

DERDE VRAAG:

HOE KOMT HET, DAT VELEN MAAR BIJNA-CHRISTENEN BLIJVEN, NADAT ZIJ HET ZOOVER GEBRACHT HEBBEN?

De derde vraag, die ons rest te behandelen, is deze:

„Hoe komt het, dat velen maar bijna Christenen blijven, nadat zij het zoover gebracht hebben? Of wat is de reden daarvan?"

Ik zou de antwoorden hier zeer kunnen vermenigvuldigen, maar ik zal 't alleen in twee vertoogen doen, die naar mijne meening het meest de zaak betreffen.

1. 't Is uit gebrek van goede en gezonde overtuiging. Als een mensch niet ten volle overtuigd is van zonde en zijn hart waarlijk verbroken is, welke belijdenis hij ook moge hebben, hij staat nochtans zekerlijk te misdragen; ieder werk van overtuiging is geen volkomen werk; er zijn overtuigingen, die natuurlijk zijn en uit de rede voortkomen, maar niet door de krachtige werking van den Geest Gods.

Natuurlijke overtuigingen zijn die, welke uit de werking eener natuurlijke consciëntie voortkomen, die beschuldiging inbrengen door het licht der natuur, door hulp van de gewone beginselen der rede, die in alle menschen zijn.

Dan is er ook een geestelijke overtuiging, zijnde dat werk des Geestes Gods op het hart der zondaren door het Woord, waardoor de schuld en de onreinheid der zonden ten volle wordt ontdekt, en het wee en de ellende van eenen natuurlijken staat krachtiglijk thuisgebracht wordt op de consciëntie, tot schrik en ontzetting des zondaars, zoolang hij in dien toestand en conditie blijft.

De eerste is die overtuiging, waarvan gij leest, Rom. 2:14, 15, alwaar gezegd wordt van de heidenen, hoewel zij geen Wet hadden, dat hunne consciëntie hun nochtans getuigenis

gaf, hunne gedachten hen onder elkander beschuldigende, of ook ontschuldigende; hoewel zij 't licht der Schriftuur niet hadden, evenwel hadden ze overtuigingen van het licht der natuur; nu, door hulp des Evangelies kunnen deze overtuigingen veel uitwerken, terwijl het hart evenwel niet vernieuwd is. De andere is een overtuiging, welke oprecht en in alle deelen volkomen is; velen hebben wel hunne overtuigingen; maar het zijn deze geestelijke overtuigingen niet.

Maar gij zult zeggen: neem eens, dat ik te eeniger tijd onder overtuigingen was, hoe zal ik weten, of mijne overtuigingen alleen die eene, natuurlijke consciëntie zijn, dan of ze voortkomen uit den Geest Gods.

Het zou te groote uitweiding wezen, indien ik deze zwarigheid zou oplossen naar de juiste mate zou vereischen. Ik zal derhalve het voornaamste onderscheid, in vijf zaken, tusschen het eene en het andere ter neder stellen.

I. Natuurlijke overtuigingen gaan meest over openbare en schandelijke zonden, zonden tegen het licht der natuur; want natuurlijke overtuigingen kunnen niet hooger reiken dan tot het natuurlijk licht.

Maar de geestelijke overtuiging dringt door tot het verborgene en 't inwendige, tot zonden, die anders niet opgemerkt worden, onder welke zijn: geveinsdheid, uiterlijkheid, lauwheid, doodigheid, hardigheid des harten, enz.

Zoo let dan, of uwe kwelling over de zonde, zoowel over 't inwendige als over 't uitwendige gaat, en zich niet alleen uitbreidt tot openlijke zonden, maar tot heimelijke lusten, tot inwendige en geestelijke zonden; hetwelk dus zijnde, zoo is het een zeker bewijs van het werk des Geestes, aangezien uwê bekommering over die zonden meer een onmiddellijke betrekking heeft op de heiligheid Gods, die alleen door dezelve is beleedigd, zijnde zoodanig, dat niemand anders die zou kunnen zien of kennen.

II. Natuurlijke overtuigingen gaan alleen over iemands wandel, niet over zijn staat en conditie, over dadelijke en niet over oorspronkelijke zonden. Maar geestelijke overtuigingen gaan door tot alle zonden, tot zonden van het hart zoowel als tot zonden van het leven; tot de zonden van onze

natuur zoowel als tot de zonden der praktijk; tot de zonden, die met ons geboren zijn, zoowel als tot de zonden, die door ons gedaan zijn. Waar de Geest des Heeren in eenige ziel metterdaad komt werken, houdt Hij den spiegel der Wet voor des zondaars oogen, en opent zijne oogen om daarin te zien, en te letten op die ongestalten en onreinheden, die er in het hart en in de natuur zijn.

Paulus zeide, Rom. 7 : 7: „Ik kende de zonde niet dan door de Wet." Hoe kan dit waar wezen, dat hij de zonde niet kende dan door de Wet, dat het licht der natuur de zonde ontdekt? Want er staat van de heidenen, dat zij, die de Wet niet hebben, zichzelven tot eene wet zijn, Rom. 2 : 14. De zonde derhalve, waarvan de Apostel spreekt, moet niet genomen worden voor dadelijke zonde, maar voor de oorspronkelijke; hij kende de besmetting der natuur, die fontein der zonde, die van binnen is, niet anders dan die door het natuurlijk licht niet kan geschieden. 't Is waar, dat de philosoof kon zeggen, dat de begeerte de eerste en voornaamste der zonden is; maar ik denk niet, dat hij die inwendige verdorvenheid bedoelde, maar de ongeregelde bewegingen en begeerlijkheden: want ik merk, dat de wijsten onder de philosophen niets van de oorspronkelijke zonde begrepen.

Quintilianus zegt: het is meer te verwonderen, dat een mensch zondigt dan dat alle menschen eerlijk zouden leven, alzoo is de zonde tegen de natuur van den mensch. Hoe blind waren zij in dit stuk! En zoo was Paulus, voordat de Geest des Heeren hem ontdekte door het Woord. En inderdaad, dit is een ontdekking, die alleen den Geest des Heeren eigen is. Hij is het, die den zondaar al de ongestalten en onreinheden, die van binnen zijn, doet opmerken, Hij is het, die den zondaar van zijne lompen berooft en hem zijne naaktheid en ellendigen toestand doet zien; Hij is het, die ons de blindheid van ons gemoed toont, de wederspannigheid van onzen wil, de ongeregeldheid der genegenheden, de' afgebrande consciëntie, de plaag van ons hart en de zonden onzer natuur, en in dezelve radeloosheid van onzen staat.

III. Natuurlijke overtuigingen drijven de ziel meer uit,

om te zien op het kwaad, dat uit de zonde voortkomt, dan op het kwaad, dat er in de zonde is; zoodat de ziel onder deze overtuigingen meer ontzet is van schrik, voor hel, toorn en verdoemenis, dan over de hatelijke en verfoeilijke natuur der zonde.

Maar geestelijke overtuigingen bewerken de ziel tot eene grootere gevoeligheid van het kwaad, dat er is in de zonde dan van het kwaad, dat er komt van de zonde: de oneer, die God is aangedaan, door tegen Zijnen wil te wandelen; de wonden, die gemaakt zijn in het hart van Christus; de smart, die den Heiligen Geest Gods is aangedaan, dit treft de ziel meer dan duizend hellen.

IV. Natuurlijke overtuigingen duren niet lang, zij zijn dadelijk over; zij zijn als een schram in 't vel, die wel een weinig bloedt, en voor dien tijd zeer doet, maar het is dadelijk weer genezen en na weinige dagen is er nauwelijks een teeken van te zien.

Maar geestelijke overtuigingen zijn duurzaam, zij kunnen zoo niet uitslijten, zij blijven in de ziel, zoolang zij haar einde bereikt hebben, (hetwelk de verandering van den zondaar is).

De overtuigingen van den Geest zijn als diepe wonden in het vleesch, die tot het been doordringen en het leven van den patiënt schijnen in gevaar te stellen, en niet te heelen zijn dan met groote wijsheid; als zij genezen zijn, zoo laten ze een litteeken na, dat de patiënt wanneer hij weer hersteld is, zeggen kan: hier zijn de litteekens van mijne wonden, die nooit zullen verdwijnen. De wonden eener ziel, die onder geestelijke overtuigingen is, zijn dieper, en niet te genezen dan door het groote verstand van den Hemelschen Heelmeester; en genezen zijnde, blijven de teekens er van in de ziel staan, die nooit zullen verdwijnen: zoodat de ziel kan zeggen: hier zijn de lit- en merkteekens van mijne overtuigingen nog in de ziel.

V. Natuurlijke overtuigingen maken de ziel schuw voor God; schuld werkt vrees, en vrees veroorzaakt vervreemding; zoo was het met Adam, toen hij zag, dat hij naakt was, Gen. 3 : 10: hij liep weg, en verborg zich voor God.

Maar geestelijke overtuigingen drijven de ziel niet weg

van God, maar naar Hem toe. Efraïms overtuiging was geestelijk, en hij keerde zich tot God, Jer. 31 : 3. Bekeert Gij mij, zoo zal ik bekeerd wezen. Zoo kunt gij zien, dat er een groot onderscheid is tusschen deze beide overtuigingen, tusschen de natuurlijke, en de geestelijke, de gewone en de zaligmakende. Ja, zóó groot is het onderscheid, dat, hoewel een mensch veel kan hebben van de eerste, hij maar bijna een Christen is, indien hij evenwel het laatste niet heeft. Over zulks hebben wij groote reden, om meer naar deze geestelijke overtuigingen te streven. Want:

I. De geestelijke overtuiging is een wezenlijk deel van de ware bekeering; de bekeering begint hiermee; ware bekeering neemt haar aanvang met overtuiging; en ware overtuiging eindigt in bekeering.

Voordat de zondaar van zonde is overtuigd, kan hij nooit van zonden overtuigd wezen: de komst van Christus was om als een Zaligmaker voor zondaren te sterven; en de komst des Geestes is, om ons als zondaren te overtuigen, ten einde wij ons met Christus als Zaligmaker kunnen vereenigen.

Voordat de zonde volkomen aan ons ontdekt is, kunnen wij ons deel in het bloed van Christus niet voor vast houden; neen, zoolang de zonde ongezien is, is Christus ongezocht. Die gezond zijn, hebben den Medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn, Matth. 9 : 12.

II. Kleine en gewone overtuigingen (als ze niet tot het hart doordringen), zijn oorzaak van veel geveinsdheid. Lichte overtuigingen mogen de ziel om en bij Christus houden, maar zij kunnen de ziel niet vereenigen met Christus, en dit is de manier van een huichelaar; ik ken geen andere oorzaak van geveinsdheid, dan deze van lichte overtuiging; hierdoor is de Kerke Christi met huichelaars gevuld geworden.

Het is niet alleen de bron van geveinsdheid, maar het is ook de bron van afval; wat was de reden, dat het *zaad* gezegd wordt *te verderven*? Matth. 13 : 5, 6; het was, omdat het *geen diepte van aarde had.* Waar eene volle overtuiging is, is de diepte van aarde in het hart, en daar wast het zaad des Woords op; maar waar de overtuigingen licht en klein zijn, daar verdort het zaad bij gebrek aan diepte. Zoodat gij

in dit betoog klaar kunt zien, hoe het komt, dat velen maar bijna-Christenen zijn, wanneer zij in den weg der Godzaligheid reeds zoo ver gevorderd zijn, namelijk, bij gebrek van ware overtuiging.

III. Dit heeft zijne betrekking op het voorgaande. Het is uit gebrek van de volkomene bewerking door de genade, toen ze voor het eerst in het hart kwam. Waar dit niet is, geraakt al de volgende belijdenis tot niet; een scholier, die dadelijk al wil lezen, eer hij nog het a b c kent, zal nooit goed leeren lezen; een laken, dat op 't getouw niet goed bewerkt is, daar heeft men weinig genot van, men kan 't niet lang dragen en 't doet niet veel dienst; een Christen die (om zoo te spreken) niet goed van het getouw komt, die nooit het rechte werk der genade in zijn hart heeft gehad, zal niet lang duren, hij zal al ineenzijgen als de slagregens vallen, en God immer veel dienst doen, Matth. 13 : 20, 21. Met een kwaden boom te snoeien, zal men hem geen goede vruchten doen voortbrengen; maar de boom moet eerst goed gemaakt worden, zal de vrucht goed zijn, Matth. 12 : 33.

Die een belijdenis van godsdienst opneemt met een onverbroken hart, zal nooit Christus dienen in die belijdenis, met geheel zijn hart.

Ingeval daar geen ware verandering in het hart dergenen is, die het reeds zoover gebracht hebben, dat hij een goede voortgang maakt in de wegen Gods, zal, òf als een huichelaar, òf als een afvallige sterven.

Zie eens hoe het in de natuur is, indien een mensch wanschapen ter wereld komt, hij zal altijd scheef en kreupel blijven zoolang hij leeft; gij moogt zijne kleederen opvullen en voeren, om de gebreken te verbergen, zijne mismaaktheid en wangestalte blijft evenwel, gij moogt ze verbergen, wegnemen kunt gij ze echter niet; het mag bedekt worden, genezen worden kan het niet.

2. Zoo is het in deze zaak; indien een mensch komt tot eenige belijdenis van godsdienst en hij is niet recht geboren, niet wedergeboren door God en den Geest, Joh. 3 : 5; indien daar niet een volkomen werk der genade in zijn hart is, zijne geheele belijdenis van godsdienst zal hem nooit goed maken.

Hij mag door een leven vol plichten opgevuld worden, maar hij zal ten laatste slechts een huichelaar wezen, uit gebrek van niet terdege bewrocht te zijn, eene gedaante van Godzaligheid mag zijne mismaaktheid bedekken, maar zal haar nimmer genezen. Een mensch kan nimmer een oprecht Christen zijn, noch aangenaam wezen bij God, al was hij nog zoo hoog in belijdenis opgetrokken, zonder een werk der genade in het hart. Want:

I. Zoo hij bij God aangenaam wil zijn, zoo moet zijn gansche hart de plichten, die door hem gedaan worden, beantwoorden: zijn geest en bewegingen van binnen moeten eene gelijkheid vertoonen met zijne belijdenis van buiten. Gebed zonder geloof; gehoorzaamheid tot de Wet, zonder vrees en heiligen eerbied voor den Wetgever, wordt door God versmaad; daden van inwendigen godsdienst moeten de plichten van den uitwendigen godsdienst beantwoorden.

Nu, waar geen genade in het hart is gewrocht, kan geen overeenkomst noch beantwoording wezen, tusschen de gestalte van diens menschen harte en de plichten, die door hem gedaan worden.

II. Die plichten, welke van God opgenomen worden, moeten in oprechtheid gedaan worden. God neemt onze plichten niet bij rekening op, noch oordeelt over ons naar den ijver van onze uitwerkingen, maar naar de oprechtheid van onze harten daarin. Dit is het, dat beide, èn de dader èn de plicht, bij God aangenaam maakt; indien het met oprechtheid is, neemt God aan het minste wat wij doen; maar zonder oprechtheid verwerpt God het beste, dat wij doen of doen kunnen. Dit is die gestalte des geestes, daar God groot vermaak in neemt, Spreuk. 11 : 20: „Die verkeerd van harte zijn, zijn den Heere een gruwel, maar de oprechten van weg zijn Zijn welgevallen," en 1 Kron. 29 : 17. De Apostel doet er een groote uitdrukking bij: hij noemt het, 2 Cor. 1 : 12: „de oprechtheid Gods." Dat is zulk eene oprechtheid, welker werk bijzonder op de ziel is, stellende het hart recht en oprecht voor Hem in al zijn wegen. Dit is de kroon van al onze genade en de roem van al onze plichten; duizenden gaan er verloren en naar de hel, in 't midden van

al hunne plichten en betrachtingen, alleen uit gebrek aan een weinig oprechtheid des harten voor God.

Nu, waar geen verandering van staat is, en een werk van genade in het hart, daar kan geen oprechtheid voor God wezen, want dit is geen kruid, dat in den hof der natuur wast; het hart des menschen is van nature bedriegelijk, ja doodelijk is het, meer zich opstellende tegen de oprechtheid, dan tegen iets anders, Jer. 17 : 9. Gelijk verdorven dingen een grooter ongelijkheid dragen met 't geen zij eerst waren, dan met dat wat zij nooit zijn geweest. God schiep den mensch oprecht, de mensch vrijwillig dit verkiezende, is zichzelf meer ongelijk geworden, dan iets dat beneden hem is; hij is meer een leeuw, een beer, een wolf, een slang, een pad, dan een mensch in oprechtheid gelijk. Zoodat het onmogelijk is, in eenige ziel oprechtheid te vinden, voordat er een werk der genade door den Geest Gods gewrocht is; en zoo komt het, dat een mensch maar *bijna* een Christen is, wanneer hij alles gedaan heeft.

VIERDE VRAAG:

WAT IS DE REDEN, DAT VELEN NIET VERDER GAAN DAN MAAR TOT BIJNA EEN CHRISTEN TE WORDEN?

„Wat is de reden, dat velen niet verder gaan in hunne belijdenis van godsdienst, dan tot bijna een Christen te worden?"

De redenen hiervan zijn deze:

1. Het is, omdat ze zichzelven bedriegen in de waarheid van hun eigen toestand; zij tasten in hun toestand mis, en achten zich goed en zeker, wanneer ze kwaad en gevaarlijk zijn. Een mensch kan op zichzelf zien, als een lidmaat van Christus, en evenwel kan God op hem zien als een vat des toorns. Gelijk een kind Gods denkt door meer op zijne zonden te zien, dan op zijne genade; en meer op zijne struikelingen dan op zijn geloof; meer op de inwonende begeerlijkheden, dan de vernieuwende genade, dat zijn staat geheel kwaad is, wanneer die echter goed is (ik ben zwart, zegt de bruid, Hoogl. 1 : 5, nochtans zegt Christus: „O gij schoonste onder de vrouwen," vers 8), zoo denkt de zondaar door meer te zien op zijn plichten dan op zijne zonden, dat zijn naam geschreven is in *het boek des levens*, nochtans is hij in Gods achting maar een verworpene.

Er is niets meer gewoon voor een mensch, dan van zichzelven te denken: „dat hij iets is, waar hij niets is," en zoo „bedriegt hij zichzelven," Gal. 6 : 3. Menigeen zegent zichzelf in zijn deel aan Christus, terwijl hij inderdaad een vreemdeling bij Hem is; menigeen meent, dat zijn zonden vergeven zijn, terwijl hij helaas nog is een gansch „bittere gal en samenknooping der ongerechtigheid," Hand. 8 : 23. Menigeen oordeelt, dat hij genade heeft, terwijl hij ze niet heeft, er is één, zegt Salomo, Spreuk. 13: 7, die zichzelven rijk maakt

en hij heeft niets. Dit was de eigen gestalte van die van Laodicea: „gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden en ik heb geens dings gebrek, en gij weet niet, (ik bid u, let daar eens op) dat gij zijt ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt," Openb. 3 : 17.

Gij weet niet. Zoo *kwaad* als zij waren, dachten ze, dat hun staat goed was; zoo *arm* als zij waren in genade, dachten ze, dat zij *rijk* waren, zoo ellendig en naakt als zij waren, dachten ze dat ze nochtans geen gebrek hadden aan eenig ding.

Nu zijn er verscheidene redenen en oorzaken voor deze misvatting. Ik zal u alleen de volgende vijf noemen:

Ten eerste. De stoute bedriegelijkheid des harten, van ieder natuurlijk mensch, Jer. 17 : 9. Bedriegelijk is het hart, meer dan eenig ding. 't Hebreeuwsche woord beteekent hetzelfde als den naam Jakob. Nu, gij weet, dat Jakob een bedrieger was van zijn broeder Ezau; is 't niet omdat men zijn naam noemt Jakob (zegt hij), dat hij mij nu tweemaal heeft bedrogen? Gen. 27 : 36. Zoo beteekent dan het woord: iemand te verkorten, te verschalken, bedriegelijk te wezen; en zoodanig is het hart van ieder natuurlijk mensch, bedriegelijk, meer dan eenig ding.

Gij leest van de bedriegelijkheid der tong, Ps. 52 : 4.

Van de bedriegelijkheid der rijkdommen, Matth. 13 : 12.

Van de bedriegelijkheid der schoonheid, Spr. 31 : 30. En

Van de bedriegelijkheid der vrienden, Job 6 : 15.

Maar het hart is boven alles bedriegelijk; neen, gij leest in Openb. 20 : 3 van de verleiding des satans; nochtans is het menschelijk hart waarlijk een grooter bedrieger dan hij, want hij kon nooit een mensch bedrogen hebben, indien zijn eigen hart hem niet verleid had.

Hierdoor nu komt het, dat de mensch zich verlaat op de goedheid van zijne conditie, uit de groote verraderij van zijn eigen hart. Hoe verkeerd is het in den mensch te roemen op de goedheid van zijn eigen hart! Ik dank God (zeggen ze) schoon ik mij dus en zoo niet gedraag als sommigen, dat ik nochtans zulk een goed hart heb als de beste. O hoort eens, wat Salomo hiervan zegt: „Die op zijn hart vertrouwt, is een zot," Spreuk. 28 : 26. Zal iemand zijn geld vertrouwen

aan een beurzensnijder? Of zich verlaten op een bedrieger? Het is een goede regel: gedenkt te wantrouwen. Augustinus bad: „Heere, verlos mij van mijzelven." Die zijn eigen hart vertrouwt, zal ten laatste zichzelven bedrogen vinden.

Ten tweede. Deze misvatting ontstaat uit de hoovaardigheid van eens menschen geest. Ieder natuurlijk mensch heeft een hoogmoedig hart. In Adam's zonde bleek een groote trotschheid, en er is veel daarvan in Adam's zonen; het is een gewortelde zonde, en hieruit ontstaat die vermetele inbeelding van eens menschen staat en conditie. Salomo zegt: „Wees niet al te rechtvaardig," Pred. 7 : 16. En Augustinus, bij zekere gelegenheid sprekende over deze woorden, zegt: dat hier niet bedoeld wordt de rechtvaardigheid der wijzen, maar de hoovaardigheid der laatdunkenden. In dezen zin nu is ieder vleeschelijk mensch al te rechtvaardig; hoewel hij niets van die rechtvaardigheid heeft, die hem voor God aangenaam maakt, namelijk de gerechtigheid van Christus, nochtans heeft hij te veel van die gerechtigheid, welke hem behagelijk maakt aan zichzelven, en dat is eigengerechtigheid. Een hoovaardig mensch heeft een oog voor zijne schoonheid, maar niet voor zijne leelijkheid; hij ziet zijne zuiverheid, maar niet zijne smetten, hij let op zijne eigen gerechtigheid, maar niet op zijne ware ellendigheid. Het moet een werk van genade zijn, hetwelk een mensch zal toonen gebrek aan genade. Het hooge oog ziet opwaarts; maar het nederige oog ziet nederwaarts, zoodat dit het opschrift van een geloovige is: de minste van alle heiligen, de grootste der zondaren; maar het karakter van een vleeschelijk mensch is: „ik dank God, dat ik niet ben als anderen," Ef. 3:8; 1 Tim. 1:15; Luk. 18:11.

Ten derde. Velen bedriegen zichzelven met gewone genade inplaats van zaligmakende genade door de gelijkheid, die er is tusschen die twee. Hoewel vele menschen valsch geld voor gangbare munt ontvangen, zoo nemen meer nog, gewone genade voor de ware. Saul zag den duivel voor Samuël aan omdat hij verscheen in Samuëls mantel. Zoo nemen velen gewone voor zaligmakende genade, omdat de een op de andere gelijkt. Iemand kan onder een bovennatuurlijk werk zijn en nochtans tekort komen in het zaligmakende; het eene

beweegt de natuur, het andere alleen vernieuwt de natuur; ofschoon ieder zaligmakend werk des Geestes bovennatuurlijk is, nochtans is ieder bovennatuurlijk werk des Geestes niet zaligmakend. Hierdoor bedriegen velen hunne eigen zielen, met een bovennatuurlijk werk te beschouwen voor een zaligmakend werk.

Ten vierde. „Velen nemen eene belijdenis van godsdienst voor een werk van bekeering op, en een uitwendige reformatie voor een zeker teeken van inwendige wedergeboorte." Als de buitenste zijde des drinkbekers slechts gewasschen is, denken ze, dat alles schoon is, al was het van binnen nog zoo vuil. Dit is de *rotssteen* op welken menige ziel zich verplettert tot hare eeuwige schade, aannemende eene gedaante van Godzaligheid, en de kracht daarvan verloochend hebbende, 2 Tim. 3 : 5.

Ten vijfde. Velen bedriegen zichzelven, „uit gebrek, van de Wet Gods op het hart en de consciëntie niet thuis te brengen en toe te passen, om te ontdekken den rechten staat en conditie, waarin een mensch is." Waar dit ontbreekt, daar is men beroofd van het ware werk der genade, en men zal zijn staat beter achten dan die is. Het is eene aanmerkelijke passage, die de Apostel zich aantrekt, rakende zichzelven, Rom. 7 : 9: „Zonder de Wet leefde ik eertijds, maar als 't gebod gekomen is, zoo is de zonde weder levendig geworden, doch ik ben gestorven."

Hier hebt gij een verhaal van de verscheidene opvattingen, die Paulus had van zijne conditie, met en zonder het Woord.

a. Hier is zijn opvatting van zijn conditie, zonder het Woord: eertijds leefde ik (zegt hij) zonder de Wet; Paulus had de Wet, want hij was een Farizeër, die de gedaante der kennis had, en der waarheid in de wet, Filipp. 3 : 5, 6, Rom. 2 : 20, derhalve als hij zegt, dat hij was *zonder* de Wet, moet gij 't niet letterlijk verstaan, maar in een geestelijken zin; hij was zonder de *kracht* en *werking* daarvan op zijn hart en consciëntie tot overtuiging en ontdekking van zijne zonden; en zoolang dit zijn staat was, had hij den minsten twijfel niet; hij vertrouwde op de goedheid van zijne conditie; dit wijst hij aan, wanneer hij zegt: *ik leefde.*

b. Hier is zijn opvatting van zijn conditie, *met* het Woord, en die is juist tegenovergesteld aan 't geen ze tevoren was; als het gebod gekomen is (zegt hij), is de zonde weder levendig geworden, doch ik ben gestorven.

Als het Woord des Heeren met kracht op zijne ziel kwam, als de Geest Gods het metterdaad op zijne ziel thuisbracht, (die door het komen van het gebod verstaan wordt); toen werd de zonde levendig, doch hij stierf; dat is: ik zag mijn wanhopigen toestand en de snoodheid van al mijne eigengerechtigheid. Toen hield mijn hopen op en mijn vertrouwen bezweek; en gelijk ik te voren mijzelven levend achtte, en mijne zonde dood, zooals God mij wekte door het Woord, toen zag ik mijne zonde levendig en krachtig en mijzelven dood en ellendig.

Zoodat dit de eerste reden is, waarom iemand niet verder komt in de belijdenis van godsdienst, dan tot bijna een Christen te wezen, 't is omdat hij zijnen staat kwalijk begrijpt en dien goed acht, terwijl hij 't niet is, welke misvatting in deze vijf dingen bestaat:

Een bedriegelijk hart.
Een hoovaardige geest.
Nemende gewone genade voor zaligmakende.
Uitwendige verbetering voor ware wedergeboorte, en
Gebrek aan toepassing van de Wet Gods, thuisgebracht op de consciëntie.

2. „'t Is door des Satans listigheid, die, indien hij een zondaar niet kan houden in openbare goddeloosheid er op uit is om hem te brengen tot eene gedaante van Godzaligheid." Indien hij hem niet kan houden, in zijnen zondigen weg van leven, met geheel verzuim van den hemel, dan vervoert hij hem tot eene belijdenis, met welke men zekerlijk voor den hemel te kort schiet. Hij zal hem het nalaten van sommige zonden toestaan, zoo wij de rest maar willen behouden, en het doen van sommige plichten, zoo wij de andere willen nalaten. Ja, liever dan van zijn intrest in de ziel te scheiden, zal hij toestaan veel goed te doen, behalve onze bekeering en

gemeenschap met Christus ter zaligheid; 't is hem onverschillig door wat weg wij in de hel komen, als hij ons daar ten laatste maar krijgt.

3. „'t Is door wereldsche en vleeschelijke wijsheid."

Dit is een groote hinderpaal voor velen; want ze zal dikwijls met veel uitwegen tegen de Godzaligheid inkomen. Jehu wil niet van zijne kalveren scheiden, omdat hij zijn koninkrijk niet in de weegschaal wil stellen. Onder velen zou meer ijver en vroomheid zijn, als er minder inzicht en beraad was. Er is een goede voorzichtigheid, die den godsdienst voordeel doet, maar vleeschelijke wijsheid en voorzichtigheid hinderen. Wij worden gelast, voorzichtig te zijn als de slang, Matth. 10 : 16, de slang nu is het listigste dier, Gen. 3 : 1. Maar dan moeten wij ook onschuldig zijn als de duif. Als vroomheid zonder voorzichtigheid is, dan ontbreekt er gerustheid, als voorzichtigheid zonder vroomheid is, dan ontbreekt er oprechtheid; vroomheid zonder voorzichtigheid is te eenvoudig om zeker te zijn; en voorzichtigheid zonder vroomheid is te listig om goed te wezen. Laat iemand zoo wijs, zoo voorzichtig, zoo snedig, zoo vaardig wezen als hij wil, maar laat het zijn in den weg van God, laat het gevoegd zijn met heiligheid en oprechtheid. Dat is eene vervloekte wijsheid, die een mensch verbiedt verder in de diepte van den godsdienst te gaan, dan hij het land kan zien, opdat hij niet door een storm overvallen worde, eer hij den oever bereikt heeft.

4. „Dikwijls is eenige lust in het hart gebleven, die een hartelijk verdrag met Christus verhindert." Zij willen veel opgeven, maar zij komen nooit tot Gods conditie. De jongeling zocht het eeuwige leven, en daartoe deed hij schoone aanbiedingen, eene gewillige gehoorzaamheid aan al de geboden; behalve aan één, niet meer dan één. En wil God niet van één afstaan? Is Hij zoo streng? Wil Hij niet een weinig van Zijn recht afstaan, als een mensch tot zulk eene hoogte komt? Moet een mensch alles geven? En wil God niets geven?

Neen broeders, hij die omtrent den hemel bekrompen is, zal dien alzoo zeker verliezen als degene die er niet voor wil geven, alles wat hij heeft, en van alles scheiden om die

kostelijke parel, hij zal hem even zeker moeten missen als degene, die er niet naar gedongen heeft, Matth. 13 : 45; 19 : 20.

Niet te komen tot Gods voorwaarden, is het verderf van duizenden zielen; neen, het is datgene, waardoor allen omkomen, die verloren gaan. Een naakt zondaar, tot een naakten Christus; een bloedend gebroken zondaar, tot een bloedenden gebroken Christus; dit zijn Gods voorwaarden. De meeste belijders zijn gelijk het ijzer tusschen twee gelijke zeilsteenen; als God trekt, buigen zij naar Hem over; en als de wereld hen trekt, neigen zij zich tot de wereld; zij zijn tusschenbeiden, zij willen God niet verlaten om de wereld, als ze maar niet verbonden werden, om de wereld te verlaten voor God. Maar als zij van alles moeten scheiden, van iedere lust, van iedere troeteling, van iedere beminde zonde, dan zijn zij met Demas' geest bezeten, en God wordt door hen afgewezen; 2 Tim. 4 : 10.

Vrienden, dit is de groote reden, waarom velen, die bijna Christenen worden, niet verder gaan; de eene of andere beminde zonde belet hen, en na eene lange en hooge belijdenis, moeten ze Christus om die zonde voor eeuwig laten varen; zij liepen wel, maar hier geven zij 't op, en dit alles komen zij tekort, en gaan in eeuwigheid verloren.

Alzoo zijn deze vier vragen beantwoord; namelijk:

1. Hoever iemand kan gaan in den weg naar den hemel, en nochtans maar bijna een Christen zijn.
2. Hoe het komt, dat iemand zoo ver gaat, dat hij bijna een Christen wordt?
3. Hoe het komt, dat iemand maar bijna een Christen is, nadat hij 't zoo ver heeft gebracht?
4. Wat de reden is, dat iemand niet verder gaat, dan tot bijna een Christen te wezen?

Wij komen nu tot de toepassing:

TOEPASSING.

1. Dat de zaligheid geen lichte zaak is, zooals ze wel geacht wordt. Dit betuigt onze Heere Christus zelf, Matth. 7 : 14: „Eng is de poort en nauw is de weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden." De poort der bekeering is een zeer enge poort, en evenwel moet een ieder, die eeuwig zalig wil worden, door deze enge poort ingaan, want de zaligheid is anders onmogelijk: „tenzij iemand wedergeboren is, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien," Joh. 3 : 3. Niet dat deze poort ten opzichte van zichzelve nauw is; neen, want de bekeerende genade is vrij, de poort der genade is altijd open; in de aanbieding van de Evangelische genade wordt niemand uitgesloten, tenzij dat hij zichzelven uitsluit. Christus zegt niet: zoo zulken of zulken tot Mij willen komen, Ik zal ze geenszins uitwerpen; maar, *al wie* tot Mij komt, (hij is dan wie hij is, zoo hij maar een hart heeft om zich met Mij te verbinden) Ik zal hem geenszins uitwerpen. Hij zegt niet: als deze of die mensch wil, hier is water des levens voor hem; maar die wil, neme het water des levens om niet. Christus misgunt niemand de genade; hoewel de zaligheid zeer duur verkregen is, evenwel wordt ze ons vrijelijk aangeboden, Matth. 22 : 3, 5; Hand. 13 : 46; Joh. 6 : 37; Openb. 22 : 17.

Zoodat de poort, die ten leven leidt, niet nauw is van Christus' zijde, of ten opzichte van zichzelve, maar ze is nauw ten opzichte van ons, wegens onze begeerten en verdorvenheden, die den ingang bezwaard maken. Een oog van een naald is groot genoeg voor een draad, maar is te nauw voor een kabel; òf het oog van de naald moet verwijd worden, òf de kabel moet ontstrengeld worden, anders is de doorgang onmogelijk. Zoo is het in deze zaak, de poort der bekeering heeft een zeer nauwen doorgang voor een vleeschelijk verdorven zondaar, om er door in te gaan; de ziel kan er nooit door komen met beminde en ondertrouwde zonden; derhalve

moet de zondaar van iedere begeerte losgemaakt worden, hij moet de liefde tot alle zonden ter zijde leggen, of hij kan nimmer door deze poort ingaan, want dezelve is nauw. En als hij deze nauwe poort door is, dan komt hij in een nauwen weg om in te wandelen; zoo zegt onze Zaligmaker: nauw is de weg, die ten leven leidt; en welke weg is dit anders dan de weg van heiligmaking? Want zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien, Hebr. 12 : 14.

Deze weg der heiligmaking nu, is een zeer nauwe weg; want hij ligt over den hals van iedere begeerte en in het oefenen van alle genaden, onderwerpende de eene en bevorderende de andere; dagelijks stervende, en nochtans dagelijks levende, stervende der zonde en levende Gode, dit is de weg der heiligmaking. En ach, hoe weinigen zijn er die in dezen weg wandelen! Op den breeden weg zijn veel reizigers, maar deze nauwe weg is gelijk de wegen Kanaäns, ten tijde van Samgar, waarvan gezegd wordt, Richt. 5 : 6: „In de dagen van Samgar, den zoon van Anath, hielden de wegen op, en die op paden wandelden, gingen kromme wegen." De weg der heiligheid is bij de meeste menschen een stille weg; daarom zegt de profeet, Jes. 35 : 8, 9: En aldaar zal eene verhevene baan, en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden; de onreine zal daar niet doorgaan; geen leeuw noch verscheurend gedierte zal daarop komen; maar de verlosten zullen daarop wandelen. De onreinen, de leeuw en het verscheurend gedierte zijn in de kromme wegen, geen anderen dan de verlosten des Heeren wandelen in de wegen des Heeren.

Het is dan geen wonder, dat onze Heere Christus zegt van het leven: weinigen zijn er, die het vinden, daar de poort eng en de weg nauw is, die daar-henen leidt. Velen geven voor, dat zij wandelen in den nauwen weg, maar zij zijn nooit door de enge poort ingegaan, en velen geven voor, dat ze door de enge poort ingegaan zijn, maar zij wandelen niet in den nauwen weg. Het is een zeer gewone zaak voor een mensch, te vergaan op de misvatting van zijn weg; te gaan op de treden, die de hel vasthouden, en nog te hopen, dat men den hemel in 't eind zal vinden. Die twintigerlei soort van menschen, daar te voren van gewaagd is, loopen naar hun verderf

en nochtans verkiezen velen hunnen weg en wandelen daarin als in den weg der zaligheid. Gelijk vele spotters en openbare zondaren vergaan, door den weg des doods te volgen, zoo gaan vele uiterlijke belijders verloren door misvatting omtrent den weg des levens; hetgeen blijkt uit het zeggen van den Heere Christus: weinigen zijn er, die dezelve vinden; welke woorden wel duidelijk in zich sluiten, hetgeen Hij uitdrukt in Luk. 13 : 24, namelijk: dat velen het zoeken, velen zoeken in te gaan en zij kunnen niet; velen loopen sterk, evenwel niet zoo, dat ze het verkrijgen; velen bieden wel naar de kostelijke parel, en zij krijgen ze niet. De hel is met gemak te bekomen, maar het Koninkrijk der Hemelen lijdt geweld, Matth. 11 : 12.

2. Indien iemand zoo ver kan gaan in den weg naar den hemel, en nochtans omkomen, wat zal dan het einde zijn van hen, die het niet eens zoo ver brengen? Zoo hij, die bijna een Christen is, zal verloren gaan, wat zal dan van dien worden, die in 't geheel geen Christen is? Zoo hij, die Christus aanneemt en belijdt, en veel zonden om Christus verlaat, niettegenstaande dit alles verdoemd kan wezen, wat zal dan iemands oordeel wezen, die Christus geheel verwerpt, die weigert van zijne zonden te scheiden, die niet een lust, een vloek voor Christus zal verminderen, ja, die den hoogen Naam van Christus in het openbaar lastert? Zoo hij, die maar uitwendig geheiligd is, eeuwig verloren zal gaan, wat zal dan de toestand van dezulken wezen, die geheel onheilig zijn, die niet alleen de plaag van een hard hart van binnen hebben, maar ook pestgezwellen van een onheilig leven van buiten? Zoo de uiterlijke belijder buiten gesloten zal worden, zekerlijk de vuile overspeler, de ongure dronkaard, de valsche zweerder, de schandaleuze Sabbatsschender, de vuilmondige bespotter, en ieder vleeschelijk zondaar veel meer; zoo het *wee* wordt uitgesproken over degenen, die den hemel missen, hoe droeviger *wee* is er dan bereid voor diegenen, die te kort schieten bij hen, welke den hemel niet konden krijgen? Ach! dat God dit tot een ontwakend woord wilde maken voor slaapzieke zondaren, slapende in hunne zonden, zonder de minste vreeze des doods, of schrik van verdoemenis.

Eerste gebruik van onderzoek.

Zijn er velen in de wereld, die bijna en evenwel niet meer dan bijna Christenen zijn, hoe hoog tijd is het dan voor ons, onzen staat te onderzoeken, en op het nauwste de oprechtheid van onze geestelijke conditie na te vorschen; wat ze is? Of ze goed is of niet? Of wij in onze belijdenis van godsdienst gezond en juist zijn of niet? Als de Heere Christus tot Zijne discipelen zeide: „Eén van u zal Mij verraden," begon een ieder aan zichzelf te denken: „Meester, ben ik het? Meester, ben ik het?" Zoo behoorden wij te doen, wanneer de Heere ons uit Zijn Woord ontdekt, hoeveel er onder de belijdenis van godsdienst zijn, die maar bijna Christenen zijn; wij moesten op het nauwste ons hart ondervragen: Heere, ben ik het? Is mijn hart ook onoprecht? Ben ik ook maar een bijna-Christen? Ben ik ook een van hen, die ten laatste bedrogen uitkomen? Ben ik ook een huichelaar onder de belijdenis van godsdienst? Heb ik ook de gedaante der Godzaligheid zonder kracht?

Er zijn twee vragen van zeer groot gewicht, die een iegelijk van ons dikwijls zichzelven moet voorstellen:

Wat ben ik?
Waar ben ik?

1. Wat ben ik? Ben ik een kind Gods of niet? Ben ik oprecht in mijnen godsdienst, of ben ik maar een huichelaar onder een godsdienst?

2. Waar ben ik? Ben ik nog in een staat van natuur, of ben ik in den staat der genade? Ben ik nog in den ouden wortel, in den ouden Adam, of ben ik in den wortel Christus Jezus? Ben ik in 't verbond der werken, dat alleen toorn en dood bedient? Of ben ik in 't verbond der genade, dat het leven en vrede bedient?

Inderdaad, dit is het eerste, waarop een mensch zien moet; er moet een verandering van staat wezen, voordat er een verandering van het hart kan zijn; wij moeten komen onder een verandering van 't Verbond, eer wij kunnen zijn onder een verandering van conditie: want het nieuwe hart en de nieuwe geest zijn in het Nieuwe Verbond beloofd, Ezech. 36 : 26, in

het Oude wordt geen woord daarvan gehoord, nu, een mensch moet eerst onder het Nieuwe Verbond zijn, eer hij de beloofde zegeningen in het Nieuwe Verbond kan ontvangen; hij moet in een nieuwen verbondsstaat zijn, eer hij kan ontvangen een nieuw verbonds-hart. Zonder dit Verbond wordt er geen genade, geen vergeving, geen verandering en geen bekeering vergund. Dit moest dan ons eerste onderzoek zijn; want als wij niet weten, waar wij zijn, kunnen wij niet weten wat wij zijn; en zoo wij niet weten, wat wij zijn, kunnen wij niet weten, wat wij moeten zijn, namelijk geheele Christenen. Ik bid u, laat mij dan toe, dat ik u, die belijders zijt, dezen plicht opdring. Toets uw eigen harte, onderzoekt uzelven, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven, 2 Cor. 13 : 5. Waartoe gij genoodzaakt zijt om de volgende redenen:

· 1. Omdat velen rusten in een kennis van Godzaligheid en uitwendige vertooning van godsdienst, en nochtans blijven in hun natuurlijken staat; velen zijn hoorders des Woords en geen daders deszelven; en zoo bedriegen zij zichzelven, Jak. 1 : 22. Sommigen zijn noch hoorders noch daders, dit zijn profane zondaars. Sommigen zijn hoorders en daders, dit zijn ware geloovigen. Sommigen hooren, maar zij doen niet, dit zijn geveinsde belijders. Die de ordonnantiën veracht, kan geen goed Christen zijn; nochtans kan iemand dezelve waarnemen en belijden en toch geen goed Christen wezen. Wie zal zich verlaten op een belijdenis, die ziet, hoe een Judas (al was hij een discipel, een apostel, een prediker des Evangelies en een, die duivelen uitwerpt) ook zelf uitgeworpen wordt? Want die is niet een Jood, die het in het openbaar is; noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vleesch is: maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in den geest, niet in de letter, is de besnijdenis, wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God, Rom. 2 : 28, 29.

2. Omdat de dwalingen, die in het begin geschieden, zeer gevaarlijk zijn, als het voornaamste, het fondamenteele werk niet deugt; als de grond in het hart niet goed gelegd is, raakt heel onze volgende belijdenis te niet. Een huis, dat op het zand gebouwd is, hoewel het een tijd lang staan kan,

nochtans, wanneer de slagregens vallen, de waterstroomen komen, en tegen hetzelve huis aanslaan, zoo is zijn val groot, Matth. 7 : 26, 27.

3. Omdat onze zielen in dezen staat lichtelijk verleid kunnen worden. Er zijn vele dingen, die de genade zeer nabij komen, en nochtans geen genade zijn; nu, de gelijkheid en de overeenkomst der dingen zijn het, die ons verleiden en maken, dat het eene aangezien wordt voor het andere. Velen beschouwen gaven als genaden; algemeene kennis als zaligmakende kennis, terwijl een mensch groote gaven en geen genade kan hebben; groote kennis en nochtans niet kennen Jezus Christus. Sommigen nemen het algemeen geloof voor het zaligmakende, terwijl een mensch al de waarheden des Evangelies kan gelooven, al de beloften, al de bedreigingen en al de artikelen des geloofs voor waarachtig kan houden en toch verloren gaan, uit gebrek aan het zaligmakend geloof. Sommigen nemen burgerlijkheid en wederhoudende genade voor Godzaligheid en vernieuwende genade; terwijl het algemeen is van zonde wederhouden te worden en nochtans het hart in 't geheel niet vernieuwd te hebben. Sommigen worden bedrogen door een half werk, nemende overtuiging voor bekeering en verbetering voor wedergeboorte. Wij hebben vele, meerminchristenen: De vrouw, zoo zegt een Latijnsch dichter, over de zeemeermin, van boven schoon, eindigt in een visch. Of zij zijn als Nebukadnezars beeld, het hoofd van goud en de voeten van leem. De duivel bedriegt vele menschen, stellende een deel voor het geheel; gedeeltelijke gehoorzaamheid, aan eenige geboden, voor een algemeene gehoorzaamheid aan alle. Oneindig zijn de bedriegerijen, waarmee de Satan de ziele verleidt, uit gebrek aan deze zelfonderzoeking. Het is derhalve noodzakelijk, dat wij onzen staat zoeken te kennen, opdat wij deze schaduw niet nemen voor het wezen.

4. Omdat de Satan den een of anderen tijd ons zal beproeven. Hij zal ons wannen en ziften, tot den bodem toe, Luk. 22 : 31. En indien wij nu rusten in een ongegrond vertrouwen, het zal dan eindigen in een troostelooze wanhoop. Neen, God zelve zal onderzoeken en doorzoeken in den dag des oordeels bijzonder dengene, die nimmer zijn eigen hart onderzocht.

5. Hoe iemands staat ook is, hetzij hij geheel een Christen is of niet, hetzij zijn gronden goed zijn of niet, nochtans is het goed zijn eigen hart te onderzoeken, Gal. 6 : 4. Bevindt hij zijn harte goed, zijn gronden gezond en oprecht, zoo heeft hij reden om zich te verheugen. Bevindt hij zijn hart verdorven, zijn gronden valsch en niet oprecht, deze ontdekking moet hem naar vernieuwing doen trachten.

Gevoelt iemand zich niet wel, hij kan intijds om een dokter zenden; maar welk een hartzeer is het, een kwaad niet te kennen, voordat er geen genezen meer aan is! Een genadeloos mensch te zijn en hetzelve niet te kunnen zien, voordat het te laat is; zichzelven een Christen te wanen, wanneer men het niet is en te meenen op den rechten weg naar den hemel te zijn, terwijl men op den open weg naar de hel is en dit niet te weten, voordat het doodsbed of de oordeelsdag dit vertrouwen omverwerpt; dit is de allergrootste ellende.

Dit zijn de redenen, waarom ik op dezen noodigen plicht van zelfonderzoek aandring. O dat God ons in het uitvoeren van dezen plicht Zijne hulpe wilde geven.

Gij zult zeggen: maar hoe zal ik weten, of ik bijna of geheel een Christen ben? Als iemand zoo ver kan komen, en nochtans niets daarbij vorderen, hoe zal ik weten, wanneer mijn grond goed is, en dat ik inderdaad een Christen ben?

Ik antwoord. 1. De geheele Christen neemt Christus aan en sluit een verbond met Hem op evangelische voorwaarden. Oprechte vereeniging maakt een waar Christen. Velen sluiten een verbond met Christus, doch het is op hun eigen voorwaarden. Zij nemen Hem aan, maar niet zoo als God Hem voordraagt. De voorwaarden, waarop God in het Evangelie Christus aanbiedt, zijn, dat wij een gebroken Christus aannemen met een gebroken hart, en nochtans een geheelen Christus, met een geheel hart.

Een gebroken Christus, met een gebroken hart, als een getuige van onze ootmoedigheid; een geheelen Christus met een geheel hart, als een getuige van onze oprechtheid. Een gebroken Christus ziet op Zijn lijden voor de zonde; een gebroken hart toont ons gevoel van de zonde; een geheele Christus sluit al Zijne ambten en bedieningen in; een geheel

harte sluit al onze krachten en vermogens in, Christus is Profeet, Priester en Koning, en alles als Middelaar; zonder een van deze bedieningen kan het werk der zaligheid niet worden uitgevoerd. Als Priester verlost Hij ons, als Profeet onderwijst Hij ons, als Koning heiligt en behoudt Hij ons. Daarom zegt de apostel: Hij is ons van God geworden tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing. Gerechtigheid en verlossing vloeien van Hem als Priester; wijsheid als Profeet; heiligmaking als Koning.

Velen nu omhelzen Christus als Priester, maar zij nemen Hem niet aan als Koning en Profeet; zij schijnen wel te rusten in Zijne gerechtigheid, maar geen deel te willen hebben in Zijne heiligheid; zij zouden wel door Hem verlost willen wezen, maar zij willen zich niet aan Hem onderwerpen; wel zalig gemaakt worden door Zijn bloed, maar niet geregeerd worden door Zijne macht. Luk. 19 : 27. Velen beminnen de voorrechten van het Evangelie, maar niet de plichten van het Evangelie: en dezen zijn maar bijna-christenen, niettegenstaande hun verbintenis met Christus; want het is op hun eigen en niet op Gods conditiën. De ambten van Christus mogen onderscheiden zijn, maar zij kunnen niet gedeeld worden.

Maar een waar Christen neemt Christus aan in al Zijne ambten; hij rust op Hem niet alleen als Jezus, maar als Heere Jezus; hij zegt met Thomas: mijn Heere en mijn God, Joh. 20 : 28. Hij gelooft niet alleen in de verdiensten van Zijn dood, maar hij voegt zich naar de manier van Zijn leven; gelijk hij gelooft in Hem, zoo leeft hij naar Hem, hij neemt Hem voor zijne wijsheid, zoowel als voor zijn gerechtigheid; en voor zijne heiligmaking zoowel als voor zijne verlossing.

2. De geheele Christen heeft het volle werk der genade en heiligmaking, in zijn hart gewrocht, als een springader van plichten. Wedergeboorte is een geheele verandering; al het oude is voorbijgegaan, en het is alles nieuw geworden, 2 Cor. 5 : 17. Het is een volkomen werk, wat de deelen aangaat, hoewel niet in graden en trappen. Vleeschelijke menschen doen de plichten; maar zij komen voort uit een onheilig hart, en dat betreft alles. Een nieuwe lap laken voegt niet op een oud kleed, want het zou maar een erger scheur

maken, Matth. 9 : 16. Als iemands hart door de genade ten volle vernieuwd is, het gemoed zaligmakend verlicht, de consciëntie geheel overtuigd, de wil waarlijk vernederd en onderdanig, de genegenheden geestelijk opgewekt en geheiligd; en wanneer het gemoed, de wil, de consciëntie en al de genegenheden tezamen komen, om te helpen tot de uitvoering van de gebodene plichten; dan is een mensch geheel een Christen.

3. Die geheel een Christen is, ziet zoowel op de manier als op de stof van zijne plichten. Niet alleen, dat ze gedaan worden, maar ook hoe ze gedaan worden. Hij weet, dat eens Christens voorrechten bestaan in mijne en uwe, maar zijn plichten in wel of kwalijk; en die moeten niet alleen deugden, maar ook ware deugden zijn, gedaan op de rechte wijze. Hier blijft de bijna-christen in gebreke, hij doet dezelfde plichten, die anderen doen, betreffende de zaken, maar hij doet ze niet op dezelfde wijze: terwijl hij de stof der plichten in acht neemt, verzuimt hij de omstandigheden. Als hij bidt, hij weet van geen geloof noch ijver in het gebed, Jak. 5 : 16. Hoort hij, hij neemt den regel niet waar, dien Christus geeft: Ziet dan, hoe gij hoort, Luk. 8 : 18. Indien hij gehoorzaamt, hij let niet op de gestalte van zijn hart in het gehoorzamen, en daarom is alles wat hij doet vruchteloos, Rom. 6 : 17.

4. De geheele Christen wordt door zijn oprechtheid geteekend, in al zijn betrachtingen. Wat iemand ook doet in de plichten van het Evangelie, hij kan zonder oprechtheid geen Christen wezen. Nu, hierin komt de bijna-christen tekort; want ofschoon hij veel doet, veel bidt, veel hoort, in vele gehoorzaamt, nochtans is hij onder dit alles slechts een huichelaar.

5. Die geheel een Christen is, heeft een beantwoording van binnen met de wet van buiten. Er is een zuivere overeenkomst tusschen het Woord van God en den wil van een Christen: zijn hart is (om zoo te spreken) een afschrift van de Wet; dezelfde heiligheid, die geboden wordt in het Woord, is geplant in zijn hart, dezelfde gelijkheid met Christus, die bevolen wordt in het Woord Gods, is door den Geest Gods in de ziel gewrocht; dezelfde gehoorzaamheid, die het Woord van hem vordert, geeft de Heere door Zijn genadigen bijstand hem te volbrengen. Dit is datgene, hetwelk in het

Nieuwe Verbond beloofd wordt: Ik zal Mijne Wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven, Jer. 31 : 33, Hebr. 8 : 8 en 10. Nu, het schrijven van Zijn Wet in ons is niet anders dan het werken van de genade en heiligheid in ons, welke de Wet beveelt en van ons eischt.

In de bedieningen des Ouden Verbonds gaf God Zijn Wetten alleen op steenen tafelen, maar niet in het hart en daarom, hoewel God dezelve maakte, nochtans verbraken zij ze. Maar in de bediening van het Nieuwe Verbond bezorgt God nieuwe tafelen, niet van steen, maar vleeschen tafelen des harten, en schrijft in deze Zijne Wetten, opdat er zoude zijn een wet van binnen, die beantwoordt aan de wet van buiten, 2 Cor. 3 : 3. En deze wet heeft ieder waar Christen in zich, zoodat hij naar de mate, die hem gegeven is, mag zeggen: ik heb lust, o mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uwe wet is in het midden mijns ingewands, Ps. 40 : 9. Ieder geloovige heeft een licht van binnen, niet dat in hem baart hoogmoed en verachting, maar dat hem doet hoogachten en wandelen bij het licht van buiten; het Woord beveelt hem in het licht te wandelen en het licht stiert hem om te wandelen naar het Woord.

Door dezen indruk der Wet op het harte ons leidende tot gehoorzaamheid en Goddelijke gelijkvormigheid, ontstaat er in de ziel een begeerte en lust tot dezelve. Want heiligheid is de eigen natuur van het nieuwe schepsel, zoodat, al was er geen Schriftuur of Bijbel om hem te stieren, toch zoude hij heilig zijn, want hij heeft ontvangen genade voor genade; er is een genade van binnen, om te beantwoorden de genade van buiten, Joh. 1 : 16.

De bijna-christen nu is een vreemdeling van deze Wet Gods van binnen; hij mag eenige gelijkvormigheid hebben met het Woord, in zijn uitwendigen omgang, maar hij kan deze beantwoording niet hebben aan het Woord, in zijn inwendige gestalte.

6. De geheele Christen is veel in plichten en nochtans veel boven de plichten. Veel in plichten, ten opzichte van de betrachtingen; veel boven de plichten, ten opzichte van de afhanging: veel in plichten door gehoorzamen, maar veel

boven de plichten door het geloof. Hij leeft in zijn gehoorzaamheid, maar hij rust niet op zijn gehoorzaamheid, maar op Christus en Zijne gerechtigheid.

De bijna-christen komt zoover niet; hij is veel in plichten, doch niet er boven, maar rust er in; hij werkt tot rust en hij rust in zijn werken; hij kan er niet toe komen om te gelooven en te gehoorzamen tegelijk. Zoo hij gelooft, dan denkt hij, dat het niet noodig is te gehoorzamen, en zoo werpt hij dat van zijn hals; is hij veel in gehoorzaamheid, dan maakt hij weinig werk van het geloof. Hij kan niet zeggen met David: Ik hoop op uw heil, en doe Uwe geboden. Ps. 119 : 166. Hoe meer een mensch is in plichten en hoe meer er boven; hoe meer in het betrachten en hoe meer in het geloof, hoe meer hij een Christen is.

7. Die geheel een Christen is, is geheel in zijn gehoorzaamheid; hij gehoorzaamt niet het eene gebod en verzuimt het andere; hij doet niet den eenen plicht en veracht den anderen; maar hij let op alle geboden; hij tracht iedere zonde te laten en iederen plicht te beminnen, Ps. 119 : 6.

Doch de bijna-christen blijft hier ook al in gebreke; zijn gehoorzaamheid is gedeeld en gezift; zoo hij het eene gehoorzaamt, verbreekt hij het andere: de plichten, die het minst zijn lusten tegenstaan, daarmede is hij het meest ingenomen, maar de andere stelt hij ter zijde. De Farizeën vastten, baden en gaven tienden, maar zij legden hun gierigheid en onderdrukking niet af; zij verslonden de huizen der weduwen en waren onnatuurlijk tegenover hun ouders, Matth. 23:14 en 23.

8. De geheele Christen maakt de eere Gods tot het hoogste einddoel van al zijn betrachtingen. Zoo hij bidt of hoort, aalmoezen geeft, vast, boete doet, of gehoorzaamt, Gods heerlijkheid is het hoogste einddoel van alles. Het is waar, hij kan iets anders hebben, dat als het mindere doel van dit werk is, maar God is het hoogste einddoel. Gelijk de staf van Mozes de staven der toovenaars verslond; zoo is Gods eere het uiterste einddoel, dat al zijn andere doeleinden verslindt. Maar de bijna-christen weet hier niet van; zijn bedoelingen zijn verdorven en zelfzuchtig. Wellicht mag God in het eerste doel van zijn werk wezen, maar het eigen ik is zijn verder

doeleinde; want die nooit uit zichzelven is uitgedreven, kan nimmer een hooger doel hebben dan zichzelven.

Onderzoek dan uzelven aan deze kenteekenen; stel deze vragen uw eigen ziele voor: Verbindt gij u met Christus op Evangelische voorwaarden? Is de genade in het hart de grond van uwe betrachtingen? Let gij zoowel op de manier als op de stof van uw plichten? Doet gij alles in oprechtheid? Is er een beantwoording van binnen met de Wet van buiten? Zijt gij veel boven de plichten, wanneer gij veel zijt in de plichten? Is uw gehoorzaamheid algemeen? En ten laatste, is Gods heerlijkheid het doel van alles? Indien ja, zoo zijt gij niet alleen bijna, maar ook geheel een Christen.

Tweede gebruik, tot waarschuwing.

Och, wacht u voor bijna, en niet meer dan bijna een Christen te wezen. Het is een groote klacht, die God doet over Efraïm Hos. 7 : 8. Efraïm is een koek, die niet is omgekeerd: dat is, die half gebakken is, noch rauw noch gaar, noch heet, noch koud zooals Laodicea, Openb. 3 : 16. Omdat gij noch koud zijt, noch heet, Ik zal u uit Mijnen mond spuwen. Dit is een toestand, die onder alle andere is:

Geheel onprofijtelijk.

Zeer troosteloos.

Hoogst gevaarlijk.

Ten eerste. Het is geheel onprofijtelijk, bijna een Christen te wezen; want in gebreke te blijven in eenig punt, zal ons even zoo zeker verderven, alsof wij nooit eenige poging op den hemel gedaan hadden. Het is de ziel geen voordeel, bijna bekeerd te zijn; want het minste is genoeg om al onze verkrijgingen te niet te doen. Wij zeggen, het is even goed niets te hebben, als niet het eigenlijkste te hebben. Wat niet tot zijn eigenlijke doel nuttig is, is tot niets nut. Het is geen voordeel, deze of die zonde te verlaten, zoo wij niet alle zonden verlaten. Herodes hoorde Johannes gaarne en deed vele dingen, maar hij behield zijn Herodias en dat bedierf hem. Judas deed vele dingen: hij beleed Christus, hij bad, hij predikte, maar zijn gierigheid maakte het alles kwaad; één zonde bedierf dien jongeling, die anders al de geboden

gehouden had. Zoodat, die in één overtreedt, is schuldig geworden aan alle. Jak. 2 : 10. Dat is, die gewilliglijk en vredig in eenige zonde leeft, hij brengt de schuld van schennis van de gansche Wet, op zijn ziele, en dat op deze twee gronden:

1. Omdat hij dezelfde verachting van het gezag Gods betoont, zoowel in de verbreking van één gebod als van al de geboden.

2. Door zich zelven toe te geven in de verbreking van een enkel gebod, daarmede toont hij, dat hij niet één gebod in gehoorzaamheid onderhouden wil, en uit verband van consciëntie tot God. Want hij, die de zonde haat als zonde, haat alle zonden; en die het gebod gehoorzaamt als den uitdrukkelijken wil Gods, gehoorzaamt ieder gebod. Daarom is het, dat hij, die in de minste zonde gewilliglijk en met bewilliging leeft, het goede van al zijn gehoorzaamheid bederft en zijn ziele brengt onder den ganschen toorn Gods. Eén lek in een schip kan het doen zinken, schoon het op andere plaatsen nog zoo wel voorzien is. Gideon had zeventig zonen en slechts één bastaard, en nochtans bracht die eene bastaard al zijn zonen om, Richt. 8 : 31, vergeleken met Cap. 9 : 5. Zoo vernielt dikwijls één zonde al onze diensten, één beminde lust kan al onze belijdenis bederven, gelijk die eene bastaard al de zonen van Gideon doodsloeg.

Ten tweede. Deze toestand is zeer troosteloos; gelijk blijkt uit deze drie wegen:

1. Hierin, dat zulk een door God en menschen gehaat wordt; de wereld haat hem om zijn belijdenis en God versmaadt hem om zijn geveinsdheid. De wereld haat hem, omdat hij goed schijnt, en God haat hem, omdat zijn doen slechts schijn is. God haat niemand meer dan den bijnachristen. Och, of gij koud waart of heet; geheel een Christen, of in het geheel geen christen. Openb. 3 : 15 Maar omdat gij noch koud zijt noch heet, zoo zal Ik u uit Mijnen mond spuwen, vers 16. Welk een walg ligt er in de uitdrukking, welke God hier gebruikt, om te toonen, dat er de uiterste versmading in Hem is tegen lauwe Christenen. Hoe troosteloos moet dan de toestand wezen, waarin iemand door God en menschen versmaad wordt.

2. Deze toestand is troosteloos ten opzichte van het lijden: want bijna een Christen te wezen, zal ons in lijden brengen; doch slechts bijna een Christen te wezen, zal ons nooit van onder het lijden uit brengen. Er wordt gezegd, Matth. 13 : 20, 21: Die in steenachtige plaatsen bezaaid is, deze is degene, die het Woord hoort, en dat terstond met vreugde ontvangt; doch hij heeft geen wortel in zichzelven, maar is voor een tijd; en als verdrukking of vervolging komt, om des Woords wil, zoo wordt hij terstond geërgerd.

In deze woorden zijn vier zaken op te merken:

1. Dat de steenachtige grond het Woord met vreugde kan ontvangen.

2. Dat hij voor eenigen tijd in de belijdenis daarvan kan blijven; het is voor een tijd.

3. Dat deze belijders in lijden kan brengen; want de vervolging wordt gezegd om des Woords wil te ontstaan.

4. Dit lijden zal afval van de belijdenis veroorzaken; want hetgeen hier ergernis genoemd wordt, wordt in Lukas 8 : 13 afval genoemd, zij gelooven voor een tijd, maar in den tijd der verzoeking vallen zij af.

Waaruit te zien is, dat de belijdenis iemand onder groot lijden kan brengen, even goed als de kracht der Godzaligheid zulks kan doen; maar zonder de kracht der Godzaligheid kan de belijdenis onder het lijden niet volgehouden worden. De wereld haat al wat naar Godzaligheid gelijkt en daarom vervolgt ze dezulken; den bijna Christen ontbreekt de zaak zelve en daarom kan hij het niet uithouden. Nu, dit moet noodwendig zeer troosteloos wezen. Indien ik den godsdienst belijd, zoo ben ik aan lijden onderworpen; en indien ik den godsdienst niet anders dan belijd, zoo zal ik nooit in staat zijn om volstandig te wezen.

3. Deze toestand is troosteloos ten opzichte van dat bedrog, waarop onze hoop uitloopt; bedrogen te worden in onze hoop, verwekt droefheid zoowel als schaamte: die slechts bijna een Christen is, hoopt op den hemel; maar tenzij hij geheel een Christen is, zal hij daar nimmer komen.

Verloren te gaan met de hope des hemels, is naar de hel te gaan door de poorten der heerlijkheid. Te komen tot de

deur zelve en dan buitengesloten te worden, met die vijf dwaze maagden, Matth. 25 : 10; te sterven in de wildernis, in het gezicht van het beloofde land, op den oever van de Jordaan; och hoe droevig is dat! Op één stap na aan het einde te wezen en dan nog te missen; te zinken in 't gezicht van het land, och wat is dat jammerlijk!

Ten derde. Gelijk het gansch onprofijtelijk is en zeer troosteloos, bijna een Christen te wezen, zoo is het ook hoogst gevaarlijk; want

1. Dit hindert het rechte werk. Een, die in openbare vijandschap en rebellie met God is, is meer in staat om bekeerd te worden, dan een, die zichzelven in zijn vormelijken godsdienst vleit. Dit kan ik u aantoonen uit de gelijkenis van die twee zonen, in welke gelijkenis de Heere Christus zinspeelt op de belijdenis van de Farizeën en Schriftgeleerden. De woorden luiden aldus: Een mensch had twee zonen, en gaande tot den eersten, zeide hij; Zoon! ga heen, werk heden in mijnen wijngaard. Doch hij antwoordde en zeide: ik wil niet; en daarna berouw hebbende, ging hij heen. En gaande tot den tweeden, zeide hij desgelijks, en deze antwoordde en zeide: ik ga heer! en hij ging niet. Matth. 21 : 28—30.

De eerste vertoont den spotzieken vleeschelijken zondaar, waarvan gezegd wordt, dat hij weigerde, nochtans later berouw had, en geloofde. De tweede vertoont den huichelachtigen belijder, die veel beloofde en weinig deed. Maar let nu eens op, hoe Christus deze gelijkenis toepaste: Voorwaar Ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren u zullen voorgaan in het Koninkrijk Gods.

Op dezen grond is het beter niemendal te zijn, dan maar bijna een Christen te wezen, want het bijna hindert het geheel. In dit opzicht is het beter een zondaar te zijn zonder een belijdenis, dan een belijder te zijn zonder bekeering; want de eene is tot een inwendige verandering beter geschikt, terwijl de andere zich met het uitwendige kan vergenoegen. De Heere Christus zegt tot een Schriftgeleerde, Mark. 12 : 34: „Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods;" en nochtans was hij niet in staat om er ooit te komen. Niemand is verder van het Koninkrijk Gods, dan die niet verre daarvan is.

Bijvoorbeeld, wanneer er slechts een zondige lust ligt tusschen de ziel en Christus, die ziel is niet ver van Christus; maar wanneer de ziel rust in de nabijheid van Christus en om Christus' wille van die eene lust niet wil scheiden, maar haren staat wel verzekerd oordeelt, hoewel die lust niet onderworpen is, wie is verder van het Koninkrijk Gods dan zij?

Zoo zegt de Heere Christus ook tot dien jongeling, Mark. 10 : 21: „Eén ding ontbreekt u." Wel, hij was immers zeer na aan den hemel? Niet ver van geheel een Christen te wezen? En bijna zalig? Hij zeide tegen Christus, dat hij al de geboden had onderhouden; één ding ontbrak hem maar. Ik zeg: maar één ding, doch het was een groot ding; dat ééne ding, dat hem ontbrak, was meer dan alle dingen, die hij bezat; want het was dat ééne noodige, Luk. 10 : 42, het was een nieuw hart, een werk der genade in zijne ziel, een verandering van staat, een hart gespeend van de wereld; ja, dit was dat ééne ding, en wien dat ééne ding ontbreekt, gaat met al zijne andere dingen verloren.

2. Deze conditie is den staat der genade zoo gelijk, dat de misvatting, van haar te nemen voor de genade zelve, zeer licht en gewoon is; het is zeer gevaarlijk, iets voor de genade op te nemen, dat geen genade is; want een mensch vergenoegt zichzelven daarmee, alsof het genade ware. Schijn-godsdienst woont dikwijls naast de deur van oprechtheid en hunne huizen zijn elkander zoo gelijk, dat men zich zeer gemakkelijk kan vergissen, waardoor iemand die daar herberg neemt, nooit te weten komt, dat hij zich vergist heeft.

Hetgeen iemand zegt van de wijsheid: Velen konden wijs geweest zijn, hadden ze niet gedacht, dat zij 't waren, toen ze nog geen wijsheid hadden; hetzelfde kan ik zeggen van de genade: Vele uiterlijke belijders konden geloovigen geweest zijn, als ze hunne belijdenis niet voor bekeering gehouden hadden, en hunne plichten voor genade en alzoo daarin gerust als in oprechtheid, hetgeen niets anders was dan loutere geveinsdheid.

3. Het is een soort van lastering om genade voor te wenden en die niet te bezitten. Ziet dit in Openb. 2 : 9: Ik weet de lastering dergenen, die zeggen dat zij Joden zijn,

en zij zijn 't niet. Deze tekst is aan verscheidene uitleggingen onderworpen: Grotius en Paræus stellen, niet dat deze lastering ligt in het zeggen dat zij Joden waren, en zij waren het niet, maar in de smaadheden, die deze Joden Christus toewierpen, noemende Hem een verleider, en een die den duivel had, enz. Brightman vat het anders op, en zegt: dit was de lastering van deze Joden, zij onderhielden dien weg van godsdienst, die te niet gedaan was, en wezen God op die oude inzettingen en ceremoniën, die door Christus waren vernietigd en genageld aan het kruis, Coll. 2 : 14, door hetwelke zij de heerlijkheid van Christus tekort deden en Zijne komst loochenden.

Maar ik denk, dat deze lastering der Joden hierin bestond: dat zij voorgaven Joden te zijn, en zij waren het niet. Een Jood moet hier niet in een letterlijken zin genomen worden, en in de engste beteekenis alleen, als afkomstig van Abraham, maar een waar geloovige, iemand die van het geestelijke zaad Abrahams is; die een Jood in 't verborgen is; zoodat, als iemand zegt, dat hij zoo een Jood is en hij het niet is, en voorgeeft deel te hebben aan Christus, waar hij geen heeft, te zeggen dat hij genade heeft van binnen, als hij daarvan ontbloot is, dit noemt Christus eene lastering.

Maar waarom zou Christus dit eene lastering noemen? 't Is wel geveinsdheid; maar hoe kan gezegd worden, dat het eene lastering is? Waarom? Hij lastert de groote eigenschap van Gods alomtegenwoordigheid; ingewikkeld loochent hij, dat God onze gedachten ziet en kent: want geloofde een mensch de alomtegenwoordigheid Gods, dat Hij de harten onderzoekt, ziet en alle dingen kent, hij zou niet durven rusten in een genadelooze belijdenis van Godzaligheid, zoodat dit in Christus' oog een lastering is.

4. Het is gevaarlijk, bijna een Christen te wezen, in zooverre het dient om de consciëntie te stillen en te bevredigen. Nu het is zeer gevaarlijk om de conscientie tevreden te stellen met iets anders dan het bloed van Christus; het is verkeerd in vrede te zijn, voordat Christus van vrede spreekt. Niets kan onze consciëntie bevredigen, dat minder is dan 't geen God bevredigt en dat is het bloed van den Heere

Christus. De bijna-Christen nu stilt zijne consciëntie, maar niet met het bloed van Christus; 't is geen vrede, die voortvloeit uit Christus' verzoening, maar een vrede, die ontstaat uit de uiterlijke belijdenis; niet een vrede dien Christus geeft, maar een vrede, dien men zelf maakt, doende de consciëntie zwichten met eene gedaante van Godzaligheid, waardoor de weg geopend wordt tot een verderfelijken en zielmoordenden vrede. Hij suste ze in slaap met de wieg van plichten, en dan is het duizend tegen één, of ze wel ontwaken zullen, voordat de dood en 't oordeel komt.

Och, broeders! 't is beter nooit de consciëntie in rust te hebben, dan haar rust te geven door iets anders dan de besprenging met het bloed van Christus. Een goede consciëntie, die ongerust is, is de grootste bezoeking der heiligen, en eene geruste kwade consciëntie is het grootste oordeel voor de zondaren.

5. Het is gevaarlijk bijna een Christen te wezen, ten opzichte van die onvergeeflijke zonde; de zonde, die de Schriftuur zegt, dat niet vergeven zal worden noch in deze wereld, noch in de toekomende, Matth. 12 : 32, ik meen de zonde tegen den Heiligen Geest. Zij nu alleen kunnen die zonde zondigen, die maar bijna-Christenen zijn.

Een waar geloovige kan deze zonde niet zondigen, het werk der genade, het zaad Gods dat in hem blijft, bewaart hem daarvoor, 1 Joh. 3 : 9, vergeleken met Cap. 5 : 16, 17, 18.

Een losse, spottende en godlooze zondaar kan ze ook niet zondigen; ofschoon hij dagelijks en gedurig in zonden leeft, nochtans kan hij deze zonde niet doen; want ze moet door eene verlichting van het gemoed komen; iedere zondaar (bijzonder onder het Evangelie) zondigt droevig tegen den Heiligen Geest, tegen de roeringen en bewegingen des Geestes: zij wederstonden den Heiligen Geest, Hand. 7 : 51, nochtans is dit niet de zonde tegen den Heiligen Geest.

Er moeten drie zaken zijn, die deze zonde vaststellen:

1. Ze moet met opzet zijn, Hebr. 10 : 26: „Zoo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der Waarheid ontvangen hebben, zoo blijft daar geen slachtoffer meer over voor de zonden."

2. Ze moet tegen het licht en de overtuiging zijn, nadat wij de kennis der Waarheid ontvangen hebben.

3. Ze moet met eene opzettelijke boosheid vergezeld gaan. Al deze zaken zult gij vinden in de zonden der Farizeën, Matth. 12 : 22. Christus genas eene, die van den duivel bezeten was; een groot werk, waar al het volk zich over verwonderde, vers 23. Maar wat zeiden de Farizeën? vers 24: „Deze werpt de duivelen uit door den overste der duivelen"; dat dit nu de zonde tegen den Heiligen Geest was, is klaar; want ze was moedwillig, boos en tegen duidelijke overtuigingen in; zij konden zien, dat Hij de Zone Gods was en dat dit werk een bijzonder werk des Geestes Gods in Hem was; nochtans zeiden ze, dat Hij het door den duivel uitwerkte; waarop Christus hen deze zonde van tegen den Heiligen Geest gezondigd te hebben, ten laste legt, vers 31, 32 vergeleken met Mark. 3 : 28, 29, 30. En gij weet, dat de Farizeën een soort van groote belijders waren. Zoodat het besluit dus vaststaat, dat een godsdienstig belijder het onderwerp van deze zonde is; niet een openbaar godloos zondaar, niet een waar geloovige, maar een uiterlijk belijder. Niet de zondaar, want die heeft geen licht noch genade; niet de geloovige, want die heeft licht en genade; derhalve moet het de uiterlijke belijder zijn, want die heeft licht, maar geen genade. Hierin ligt dan het groote gevaar, om bijna een Christen te wezen, hij ligt bloot voor deze vreeselijke en onvergeeflijke zonde.

6. Maar bijna een Christen te wezen, brengt ons tot afval. Die geen voordeel heeft van te wandelen in de wegen Gods, zal ze spoedig verlaten en niet meer daarin wandelen; gelijk de uitdrukking is in Hos. 14 : 10: „Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen."

De rechtvaardigen zullen daarin wandelen; dat is, wiens hart vernieuwd is en oprecht met God, zal zich dicht bij God in zijne wegen houden.

Maar de overtreders zullen daarin vallen; het woord in het Hebreeuwsch is *Peshamgîm*, van een woord, dat bedrog beteekent; zoodat wij de woorden dus kunnen lezen: de wegen des Heeren zijn recht, en de rechtvaardigen zullen

daarin wandelen, maar die bedriegelijk handelt (dat is een huichelaar in de wegen Gods), zal daarin vallen.

Een onoprecht hart zal het niet lang in de wegen Gods uithouden, Joh. 5 : 35: „Hij was eene brandende en lichtende kaars, en gij hebt ulieden voor een korten tijd in zijn licht willen verheugen." Voor een korten tijd, voor een uur, en dan verlaten zij Hem. Het is een gewichtige vraag, die Job voorstelt, aangaande den huichelaar, Kap. 27 : 10: „Zal hij zich verlustigen in den Almachtige, zal hij God aanroepen te aller tijd?" Hij mag veel doen, maar tot deze twee dingen kan hij niet komen.

Hij kan God niet maken tot zijne blijdschap.

Hij kan in zijne plichten te allen tijde en in alle toestanden niet volharden.

Hij zal ten laatste een afvallige worden. Het schurft van geveinsdheid breekt gewoonlijk uit in melaatschheid van afval, de grond van bekeering is een duurzame grond; maar een genadelooze belijdenis van godsdienst is een slibberige en losse grond. Julianus de Apostaat was eerst Julianus de belijder. Ik weet, dat het wel gebeuren kan, dat een geloovige struikelt, maar hij staat weder op; daar zijn van onderen eeuwige Armen; maar als de huichelaar valt, wie zal hem dan ophelpen? Pred. 4 : 10, Deut. 33 : 27.

Salomo zegt, Pred. 4 : 10: Wee dengene, die alleen is, wanneer hij valt. Waarom wee? Want daar is geen tweede, om hem op te helpen. Zoo Jezus Christus hem niet herstelt, wie kan het doen? David viel, en hij werd weer opgeholpen; want hij had Een, die hem hielp; maar Judas viel en verpletterde; want hij was alleen.

7. Dus bijna maar een Christen te wezen is God tergen, om zware geestelijke oordeelen over een mensch uit te storten.

Onvruchtbaarheid is een geestelijk oordeel: en dit tergt God, om ons tot onvruchtbaarheid over te geven. Als Christus een vijgeboom vond, die bladeren had en geen vruchten, sprak Hij den vloek der onvruchtbaarheid daarover uit: „Uit u worde geen vrucht meer in der eeuwigheid," Matth. 21:19. Zoo ook Ezech. 47:11: „Hunne modderige plaatsen en hunne moerassen zullen niet gezond worden, zij zijn tot zout overgegeven."

Een geest van dwaling is een droevig oordeel en het is het oordeel van den bijna-Christen, die de waarheid ontvangt, maar niet in de liefde derzelve; omdat zij de liefde der waarheid niet aangenomen hebben om zalig te worden. Daarom zal God hen zenden eene kracht der dwaling, om de leugen te gelooven, 2 Thess. 2 : 10, 11, 12.

Licht en gezicht, de ordonnantiën of zijne oogen te verliezen, is een groot geestelijk oordeel: hierom is dit ook het oordeel van den bijna-Christen. Die onder de middelen niet vordert, geeft God oorzaak, om het licht en zijn gezicht weg te nemen! De ordonnantiën van voor zijn oogen of anders zijne oogen onder de ordonnantiën te verblinden.

Een hard hart te hebben is een schrikkelijk oordeel; en er is geen geveinsde, of hij heeft een hard hart.

Broeders, het is eene vreeselijke zaak voor God, een mensch over te geven tot geestelijke oordeelen. Nu, niet meer dan bijna een Christen te wezen, is eene terging van God, om die over hem uit te storten. Overzulks is het eene zeer gevaarlijke zaak, maar bijna een Christen te wezen.

8. Als wij bijna, en niet meer dan bijna Christenen zijn, zoo zal dat onze verdoemenis oneindig verzwaren; hoe hooger een mensch onder de middelen wordt opgetrokken, hoe lager hij valt, zoo hij niet doorbreekt; die maar op een weinig na voor den hemel te kort komt, zal het diepste in de hel storten: die het naast aan de bekeering geweest is, en niet bekeerd is geworden, zal de zwaarste verdoemenis hebben, wanneer hij wordt geoordeeld. Kapernaüms oordeel zal dat van Sodom in gestrengheid overtreffen, omdat ze Sodom in het genieten van de genade ver te boven ging: zij ontving meer van God, zij kende meer van God, zij beleed meer van God, en nochtans was ze niet recht met God; daarom zal ze meer gestraft worden door God. Hoe hooger geklommen, hoe lager gedaald: hoe hooger de belijdenis, hoe lager de verdoemenis; hij gaat verloren met het licht in zijne hand; hij gaat ten onder met vele overtuigingen. De overtuigingen eindigen niet dan in ware bekeering (gelijk in alle heiligen) of in een ellendige verdoemenis (gelijk in alle huichelaren). De grond van bidden, de grond van hooren, de grond van

belijdenis en de grond van overtuiging, is onder allen de slimste grond om verloren te gaan.

Om dit alles nu onder een hoofd te begrijpen, is dit de korte samenvatting daarvan.

Indien bijna een Christen te wezen, het werk der bekeering hindert, indien het lichtelijk genomen wordt voor bekeering; zoo het de consciëntie doet zwichten: zoo dit een mensch die onvergeeflijke zonde doet zondigen, zoo het ons tot afval kan brengen, zoo het God verwekt, om ons tot geestelijke oordeelen over te geven; en indien het zulks is, dat onze verdoemenis op eene onuitsprekelijke wijze verzwaart; zeker dan is het een zeer gevaarlijke zaak, bijna en niet meer dan bijna een Christen te wezen.

Derde gebruik tot vermaning.

Och, tracht dan (niet om bijna maar) om geheele Christenen te worden; om verder te gaan, dan degenen die ver zijn gegaan, en nog te kort gekomen zijn. Dit is de groote raad des Heiligen Geestes. „Loopt alzoo, dat gij dien moogt verkrijgen," 1 Cor. 9 : 24. „Benaarstigt uzelven, om uwe roeping en verkiezing vast te maken," 2 Petr. 1 : 10.

Hebt gij eenige bewëegredenen van noode, om u tot dezen grooten plicht op te wekken, zoo bedenkt:

I. Dit is iets, dat niet alleen van God geboden is, maar waar al de geboden Gods zich toe uitbreiden. Eene volmaakte gelijkvormigheid van hart en leven voor God, is een kort begrip en 't wezen van al de geboden, zoowel des Ouden als des Nieuwen Testaments. Gelijk die hoer, 1 Kon. 3 : 16, voor Salomo aanhield, om de deeling van het kind, zoo houdt de satan aan, om de verdeeling van het hart; hij wil onze liefde en genegenheden gescheiden hebben, en dat ze gaan zullen over Christus en onze lusten; want hij weet dat Christus acht, dat wij Hem niet geheel liefhebben, zoo wij Hem niet bovenal liefhebben; maar God wil alles hebben, of geheel niets. „Mijn zoon! geef Mij uw hart," Spreuk. 23 : 26. „Gij zult liefhebben den Heere uwen God, met geheel uw hart, met geheel uwe ziel en met al uwe kracht," Deut. 6 : 5 en Luk. 10 : 27.

Ziet de Schriftuur eens in, en wat datgene is, waardoor gij

alleen staat: en gij zult bevinden, dat God het bevestigd heeft op die groote plichten, die alleen zien op de volmaaktheid van uw staat als Christenen. God heeft u bevestigd alleen door het geloof, Matth. 8 : 3, gelooft alleenlijk, God heeft u bevestigd alleen op uwe gehoorzaamheid, Matth. 4 : 10: Gij zult den Heere uwen God aanbidden en Hem alleen dienen, en Filipp. 1 : 27: alleen wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus. Zulks dat gij door God alleen staat op die twee groote plichten van geloof en gehoorzaamheid, welke beide dienen tot de volkomenheid van uw staat als Christenen.

Nu, zal God gebieden, en zullen wij niet gehoorzamen? Kan er grooter beweegreden tot een plicht wezen, dan het gezag van dien grooten God, wiens wil de eeuwige regel der gerechtigheid is? O, laat ons God vreezen en Zijne geboden gehoorzamen; want dit is de geheele plicht, die ons te betrachten staat.

II. De Heere Christus is een volkomen Zaligmaker, een genoegzame en algenoegzame Middelaar, Hij heeft Zijn bloed niet ten halve gestort; Hij heeft de gerechtigheid Gods niet voldaan, noch de zondaars ten halve verlost; neen, hetgeen Hij op zich nam, dat heeft Hij ten volle bewerkstelligd; Hij heeft al onze zonden gedragen en al Zijn bloed gestort, Hij stierf ten volle, Hij voldeed Gods gerechtigheid tot het uiterste toe; Hij verloste de zondaren ten volle, en nu Hij in den hemel is, bidt Hij voor hen en is machtig hen tot den einde toe te behouden, Hebr. 7 : 25.

Het is opgemerkt, dat onze Heere Christus, toen Hij in de dagen Zijns vleesches op aarde was, geen halve genezingen deed, maar al wie ze tot Hem brachten om genezen te worden, ten volle genas. Zij brachten tot Hem allen, die kwalijk gesteld waren, en baden Hem, dat ze alleen den zoom van Zijn kleed mochten aanraken, en zoovelen als Hem aanraakten, werden gezond, Matth. 14 : 35, 36.

O, welk een kostelijke Medicijnmeester is hier! Hij heeft Zijns gelijke niet! Hij geneest:

Zonder fout.
Op staanden voet.
En volkomen.

Zonder fout; want nooit kwam er iemand tot Hem, die zonder genezen te worden, van Hem wegging. Hij oefende nooit Zijne kunst aan iemand, die onder Zijne hand weder vandaan moest.

Hij geneest ook op staanden voet. Zoodra wordt Zijn kleed niet aangeraakt, of Zijn patiënt is genezen. De melaatsche, Matth. 8 : 3, was zoo spoedig niet door Hem aangeraakt, of hij was terstond geholpen; de twee blinden, Matth. 20, waren zoo haast niet aangeraakt, of hunne oogen waren geopend, vs. 34. Mark. 1 : 31 en 2 : 12, Luk. 8 : 44.

Hij geneest volkomen; zoovelen Hem aanraken, worden gezond, Matth. 14 : 36.

Dit alles nu was om aan te toonen welk een genoegzaam en volkomen Zaligmaker Jezus Christus wilde zijn voor alle zondaren, die maar tot Hem zouden komen. Zij zouden genezing vinden in Zijn bloed, kracht in Zijne gerechtigheid en vergeving van al hunne zonden, hoedanig ze ook waren. Gelijk Christus genas al de kwalen dergenen, die tot Hem kwamen, toen Hij op aarde was, zoo geneest Hij al de wonden en vergeeft al de gebreken van al de zielen, die tot Hem komen, nu Hij in den hemel is.

Hij is een volkomen Zaligmaker, en zullen wij geen volkomen heiligen zijn? Zal Hij een geheele Verlosser wezen en zullen wij geen geheele geloovigen zijn? O wat is dit een schande.

III. In den godsdienst zelf is genoeg om ons te verbinden, geheele Christenen te worden: hetzij dat wij ons voordeel of onzen troost beoogen. De genade geeft het beide.

Ten eerste. De godsdienst is een voordeelige zaak, en dit is een drangreden, die bij ieder veel vermag. Gewin is de God, dien de wereld dient; wat zal een mensch al niet doen en zich inspannen om voordeel? Hoe doorreist hij zee en land, door hitte en koude, door dik en dun, door goed en slecht weer, bij dag en nacht, indien het hem maar winst geeft.

Nu, er is geen beroep zoo voordeelig als dat van godsdienst; het is de winstgevendste bediening, welke wij kunnen hebben. „De Godzaligheid is tot alle dingen nut," 1 Tim. 4 : 8. Zij heeft een groot inkomen; goed waargenomen zijnde, brengt zij groote winst aan; sommigen zijn godsdienstig om

't genot der wereld, maar de zoodanigen zullen daarmede voorzeker niet gedijen, maar die godsdienstig zijn om der godsdienst wille, wees verzekerd dat de zoodanigen niet tekort zullen komen, indien hemel en aarde het hen vergoeden kan; want de Godzaligheid heeft de beloften van het tegenwoordige en toekomende leven.

Ach, wie zou geen Christen willen zijn, dewijl het gewin der Godzaligheid zoo groot is. Menigeen wint veel in zijn wereldsch beroep; maar het voordeel, dat een waar geloovige heeft, van een uur gemeenschap met God in Christus weegt zwaarder dan alle winst der wereld. Vervloekt is de mensch, die al de winst der wereld stelt tegenover een uur gemeenschap met Jezus Christus, zegt de edele markies Galeatius Caracciolis. Er wordt nergens in de Schriftuur gezegd: gelukzalig is de man, die zilver vergadert en zijn goud verzamelt; dit is van geen gewicht in de weegschaal des heiligdoms; maar er wordt gezegd: „Welgelukzalig is de mensch, die wijsheid vindt; en de mensch, die verstand voortbrengt. Want hunne koophandel is beter dan de koophandel van zilver en hunne inkomsten dan het uitgegraven goud," Spreuk. 3 : 13, 14.

Door wijsheid en verstand moeten wij hier verstaan de genade van Christus; zoo verklaart het de Geest Gods, Job 28 : 28. Ziet, de vreeze des Heeren is de wijsheid, en van het kwade te wijken is het verstand. Onder alle kooplieden is hij de rijkste man, die in wijsheid en verstand handelt; de geringste Godvruchtigheid is meer van waarde dan al het goud van Ophir. Er is geen grooter rijkdom, dan rijk te zijn in genade. Want:

1. Dit is de allernoodzakelijkste rijkdom: zoo is het niet met andere dingen, zilver of goud; wij kunnen gelukkig zijn zonder hetzelve; maar er is één ding noodig, en dat is de genade van Christus in het hart; dit hebbende, zoo hebt gij alles; en ontbreekt u dit, zoo ontbreekt u alles.

2. Het is het wezenlijkste gewin: de dingen van deze wereld zijn meer schaduwen dan ware dingen, Luk. 16 : 11. Voordeel, eer en vermaak bevat alles, wat er in de wereld is, en daarom is het de drieëenheid van een vleeschelijk mensch.

De Apostel Johannes noemt hetzelve, 1 Joh. 2 : 16, de

begeerlijkheid des vleesches, de begeerlijkheid der oogen en de grootschheid des levens, dit zegt hij, is alles wat er in de wereld is; en waarlijk, zoo dit het is, dan is 't niet alles; want wat is vermaak? Niets meer dan een droom en bedrog. Wat is eer? Eene fantasie en inbeelding; en wat is het voordeel anders dan een nietige zaak? Waarom laat gij uwe oogen gaan, over hetgeen niets is? Spreuk. 23 : 5. De dingen dezer wereld hebben geen bestendig wezen, hoewel dwaze, vleeschelijke menschen het zoo mogen noemen.

Maar de genade is een wezenlijk goed; zoo noemt de Heere Christus het, Spreuk. 8: 21. Opdat Ik Mijnen liefhebbers doe beërven, wat bestendig is; iets doe beërven dat is: Genade is iets waarachtigs, andere dingen zijn maar schijnsels en vertooningen.

3. Godzaligheid is het zaligste gewin: het gewin van wereldsche dingen is doorgaans met zwarigheid vergezeld, maar zelden met zaligheid; de ziel loopt dikwijls gevaar, in het al te ijverig najagen van wereldsche dingen; neen, duizenden verpanden, verliezen en verdoemen eeuwiglijk hunne kostelijke zielen, om een weinig zilver en goud, dat maar van de ingewanden uit den buik der aarde is, en wat baat het een mensch, zoo hij de heele wereld gewint, en schade lijdt aan zijne ziel? Matth. 16 : 26.

Maar het gewin van de Godzaligheid is tot behoud der ziel; ja, de ziel is verloren zonder dezelve en kan niet zalig worden, als ze die niet heeft; een ziel zonder genade, is in eenen ellendigen en verloren toestand: wij kunnen niet verzekerd zijn van onze zaligheid, voordat de genade van Christus door ons gezocht, en in ons gewerkt is, 1 Tim. 5.

4. Godzaligheid is het zekerste gewin; gelijk het zalig is, zoo is het zeker; een mensch waagt dikwijls veel in de wereld, maar 't is alles in het onzekere: menigeen zet veel uit, en na een langen tijd vindt hij nog dikwijls weinig vruchten, maar wordt in zijne verwachtingen bedrogen; zij zaaien veel, en maaien niets.

Maar het gewin der Godzaligheid staat vast: voor dengene, die gerechtigheid zaait, is trouwe loon, Spreuk. 11 : 18.

En gelijk de dingen dezer wereld onzeker zijn in het verkrijgen, zoo zijn ze ook onzeker in het bewaren.

Als er de menschen ons geen schade aan doen, een mot is machtig genoeg; zoo de dieven het ons niet doen, de roest kan het bederven; waaraan alle aardsche schatten, volgens de leer van Christus, Matth. 6 : 19, onderhevig zijn. Salomo schildert de wereld af met vleugelen, Spreuk. 23 : 5: Rijkdommen maken zich vleugelen gelijk een arend, die naar den hemel vliegt. Iemand kan heden rijk wezen (als vele wellustigen zijn), en morgen zoo arm zijn als Lazarus! Och! hoe onzeker zijn alle wereldsche dingen!

Maar den waren schat der genade in het hart zal men nooit verliezen: hij is buiten het bereik van de roest en den dief; die de wereld wint, wint een goed, dat hij niet kan bewaren, maar wie de genade wint, verkrijgt een schat, dien hij nooit zal verliezen.

5. Het voordeel der Godzaligheid heeft men niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende: alle andere voordeelen bestaan in deze wereld alleen; rijkdom en eere worden de goederen dezer wereld genaamd, 1 Tim. 4 : 8 en Joh. 3 : 17. Maar de rijkdommen der Godzaligheid zijn voornamelijk goederen van de andere wereld, in de genieting van God, de gemeenschap van Jezus Christus en den Heiligen Geest, onder de heiligen en engelen in heerlijkheid. Zie dit is het gewin der Godzaligheid; zulk eene heerlijkheid hebben alle Zijn gunstgenooten, Psalm 149 : 9.

6. Het gewin der Godzaligheid is een duurzaam en eeuwig gewin. Al de goederen dezer wereld zijn vergankelijk; het zijn vergankelijke vermakelijkheden, vergankelijke eeren, vergankelijke winsten, vergankelijke vertroostingen: en de rijkdommen zijn niet voor eeuwig.

Gregorius zinspelende op die woorden, Job 38 : 22: „Zijt gij gekomen tot de schatkameren der sneeuw?" zegt: de aardsche schatten zijn schatten van sneeuw; wat doen de kinderen zichzelf een ongemak aan, om wat sneeuw bijeen te halen, om een sneeuwbal te maken; 't geen zij zoodra niet gedaan hebben, of de hitte der zon verbreekt al wat zij gedaan hebben en hun arbeid is te vergeefs geweest; alzoo is het ook met de schatten der wereldsche menschen, 't zijn maar sneeuwschatten als de dag des oordeels komt, smelten

zij weg en komen tot niet. Het goed doet geen nut ten dage der verborgenheid; maar de gerechtigheid redt van den dood, Spreuken 11 : 4.

Gij ziet dan, wat voor een voordeel er in de Godzaligheid steekt; zoodat, als gij op voordeel wilt zien, gij er genoeg zult vinden in den godsdienst, dat u onder verband stelt om geheel een Christen te wezen. Of:

Ten tweede. Zoo gij ziet op troost; godsdienst is de allertroostelijkste belijdenis: er is geen troost te vergelijken bij den troost, die van genade en heiligheid komt. Want:

1. Wereldsche troost is alleen uitwendig en gaat niet dieper dan tot de huid: het hart zal ook in het lachen smarte hebben, Spreuk. 14 : 13, maar de troost, die uit de Godzaligheid vloeit, is een inwendige troost, een geestelijke blijdschap; daarom wordt hij een vreugde des harten genoemd, Psalm 4 : 8: „Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven": andere vreugde polijst het voorhoofd, maar deze vervult den boezem.

2. Wereldsche troost komt voort uit een lager bron; de springader van wereldschen troost is in het schepsel of in eenig aardsch genoegen, derhalve moet de troost van een wereldsch mensch noodwendig vermengd en troebel wezen: een onzuivere fontein kan geen goed water opgeven, Jak. 3 : 11. Maar geestelijke troost komt uit een hooger bron: de troost, die de Godzaligheid vergezelschapt, vloeit uit de ontdekking van de liefde Gods in Christus, uit de werking van den gezegenden Geest in het hart, die eerst een Raadgever en dan een Vertrooster is: overzulks moeten de vertroostingen der heiligen noodwendig zuiver en onvermengd zijn, want zij komen voort uit een zuivere fontein.

3. Wereldsche troost is zeer vergankelijk en kort. Het gejuich der goddeloozen is kort, en de vreugde des huichelaars is voor een oogenblik, Job 20 : 5. Salomo vergelijkt ze bij 't geluid der doornen onder een pot, Pred. 7 : 6, hetwelk een weinig geknetter geeft en dadelijk is gedaan. Evenzoo is de troost van vleeschelijke harten: maar de troost, dien men uit de Godzaligheid haalt, is een duurzame en blijvende troost; uw hart zal zich verblijden en niemand zal uw blijdschap wegnemen, Joh. 16 : 22.

De troost der Godzaligheid duurt altijd en eindigt nimmer:
Noch in dit leven;
Noch in den dood;
Noch na den dood.

Zij blijft ons bij in dit leven; want genade en vrede gaan tezamen, Filipp. 1 : 2; Coll. 1 : 2. Godzaligheid brengt troost en vrede uit haar eigen natuur voort; het werk der gerechtigheid zal vrede zijn, Jes. 32 : 17. Er wordt van de eerste Kerk gezegd, Hand. 9 : 31: zij wandelden in de vreeze des Heeren en in de vertroosting des Heiligen Geestes. Iedere plicht, die in oprechtheid en waarheid gedaan wordt, keert weder met eenigen troost in de ziel; in het houden van Uwe geboden is groot loon; niet alleen *om* het houden van dezelve, maar ook *in* het houden van dezelve; Psalm 19:12. Gelijk iedere bloem, zoo brengt iedere plicht zoetigheid en verkwikking met zich.

T e g e n w e r p i n g. Maar wie zijn neerslachtiger en ongeruster, dan de heiligen en geloovigen, welker leven zeer troosteloos is? En welker monden zijn meer vervuld van klachten dan de hunne? Zoo de staat der Christenheid en der Godzaligheid een staat van zooveel troost is, hoe is het dan met hen dus gesteld?

A n t w o o r d. Dat het volk Gods somtijds zonder troost is, stem ik toe; zij kunnen in het duister wandelen, dat ze geen licht hebben, Jes. 50 : 10. Maar dit komt niet van de Godzaligheid; de genade brengt geen vrucht voort als deze; maar er zijn drie oorzaken waaruit dit ontstaat, namelijk:
Van de zonde van binnen;
Verlating; en
Verzoeking van buiten.

a. Van de zonde van binnen. De heiligen Gods zijn niet geheel geest en geen vleesch, geheel genade en geen zonde; zij bestaan uit tegenover elkander bestaande beginselen; er is licht en duisternis in hetzelfde gemoed, zonde en genade in denzelfden wil, vleeschelijk en geestelijk in dezelfde genegenheden, het vleesch begeert daar tegen den geest, Gal. 5 : 17. En de Heere weet het, de geloovige wordt meer dan al te veel door deze tegenstrijdige begeerten weggerukt; immers zoo was het met den Apostel zelven, Rom. 7 : 21, 23: Ik

vind deze wet in mij, als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt; ik zie een andere wet in mijne leden, welke mij gevangen neemt onder de wet der zonde. En dit was datgene, hetwelk zijnen geestelijken vrede verbrak en zijne ziel met kwellingen en klachten vervulde, gelijk gij ziet in vs. 24: Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het, enz.

Zoodat het de zonde is, die den vrede van het volk Gods verstoort; de inwonende begeerlijkheid openbrekende en zich bewegende, moet noodzakelijke kwelling en smarten in de ziel van een geloovige teweegbrengen; iedere zonde hoopt nieuwe schuld op de ziel en schuld vergramt God; en waar de schuld vermeerderd en God getergd wordt, daar kan geen vrede zijn, noch de ziel rust hebben, tenzij dat God nieuwe besprengingen van het bloed van Jezus Christus op de consciëntie doet.

b. Een andere oorzaak hiervan is, dat God hem verlaat: en dit volgt op het voorgaande: God houdt zich somtijds verborgen en bedekt voor Zijn volk. Waarlijk, Gij zijt een God, die zich verborgen houdt, Jes. 45 : 15; Ps. 13 : 1. Maar de reden van Gods verberging is het zondigen der geloovigen: Uwe ongerechtigheden maken eene scheiding tusschen u en uwen God, en uwe zonden verbergen Zijn aangezicht voor ulieden. In den hemel, waar niet gezondigd wordt, kan men het licht van Gods aanschijn niet voor een oogenblik verliezen; en indien de heiligen God hier dienen konden zonder verdorvenheid, zij zouden God genieten zonder eenige verlating; maar dat kan niet wezen, zoolang wij in dezen staat zijn, zullen de overgebleven begeerlijkheden zich bewegen en opwerken, en zal God Zijn aangezicht dan ook verbergen; dit moet noodwendig de ziel kwellen: toen Gij uw aangezicht verbergdet, werd ik verschrikt, Ps. 30 : 8. Het licht van Gods aanschijn schijnende op de ziel, is eens Christens hemel aan deze zijde des grafs. En daarom is het geen wonder, indien het verbergen van Zijn aangezicht door de ziel aangemerkt wordt als een van de dagen der helle: zoo was het met David, Psalm 116: 3, „De banden des doods hadden mij omvangen en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis."

c. Een derde oorzaak van die kwelling en klacht, die de hoogte van eens Christens geest bespringt, is de verzoeking des satans, Matth. 13 : 39. Hij is de groote vijand der heiligen en hij benijdt hen die rust en troost, waarmede hunne harten vervuld zijn, wanneer de consciëntie door schrik en vreeze wordt aangevochten; ofschoon hij weet, dat hij haren vrede niet kan uitroeien, evenwel tracht hij dien te verstoren. Gelijk de zalige Geest Gods eerst een heiligmaker is en dan een trooster, werkende genade en vrede; zoo is deze vervloekte geest eerst een verzoeker en dan een plager, eerst bewegende tot zonde en dan beschuldigende om die zonde: en dit is zijne gestadige practijk op de geesten van Gods volk: hij kan niet verdragen, dat ze leven zouden in het licht van Gods aanschijn, daar hij zelf veroordeeld is tot de eeuwige uiterste duisternis.

Zoo ziet gij dus van waar het komt, dat het volk van God dikwijls geraakt onder angsten en benauwdheden; het ontstaat alles uit deze drie bronnen: de zonde van binnen, verlating en verzoeking van buiten. Ingeval een geloovige God kon dienen zonder zonde, en God genieten zonder onttrekking, en de satan wederstaan zonder verflauwing, zoo kon hij vrede en troost genieten zonder droefheid; men moet zonder ophouden hiernaar trachten, maar het zal nergens volkomen verkregen worden, dan in den hemel. Evenwel, zoover als de genade een heerschend beginsel in het hart heeft, en zoover als de kracht der Godzaligheid geoefend wordt in dit leven, zoover is de conditie van een kind Gods een staat van vrede; want het is een ontwijfelbare waarheid, dat de vrucht der gerechtigheid vrede zal zijn. Maar ofschoon het volk Gods weinig van dezen troost in dit leven ervaart, evenwel

Ondervinden zij het in den dag des doods: genade en heiligheid zal ons dan worden toegediend, en die bediening zal vrede zijn. Een geloovige heeft een dubbele fontein van troost, ieder in zichzelve de ziel lesschende in de stervensure; de eene is van boven, de andere heeft hij van binnen. De fontein, die troost van boven doet vloeien, is het bloed van Christus, gesprengd op de consciëntie; de fontein, die troost van binnen opgeeft, is de oprechtheid van zijn hart in Gods dienst. Wanneer wij op ons doodbed liggen en terug kunnen zien

op onze betrachtingen, en het beginsel, dat in ons gelegd is, en daar bevinden dat die waarheid en oprechtheid door al die godsdienstige oefeningen heen loopt, dit moet noodzakelijk zeer troostelijk wezen; zoo was het met Hiskia: gedenk Heere, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid gewandeld, en wat goed is in Uwe oogen, gedaan heb met een volkomen hart, Jes. 38 : 3.

Niets maakt een doodbed zoo ongemakkelijk en hard als een leven, dat in den dienst der zonde versleten is; en niets maakt een doodbed zoo zoet en zacht als een leven, dat in den dienst van God en Christus is doorgebracht. Of neemt aan, dat het volk Gods dien troost dan ook niet zou ontmoeten, echter

Zullen zij die zeker vinden na den dood; zoo de tijd geen van deze vruchten tot rijpheid brengt, de eeuwigheid zal het doen; genade in haar tijd, zal glorie zijn in eeuwigheid; heiligheid nu, zal dan gelukzaligheid zijn, wat iemand ook zaait in deze wereld, dat zal hij zekerlijk maaien in de volgende, Gal. 5 : 7 en 6 : 8. Die in zijn eigen vleesch zaait, zal uit het vleesch verderfenis maaien; die in den geest zaait, zal uit den geest het eeuwige leven maaien. Als de zonde zal eindigen in droefheid en ellende, dan zal de heiligheid eindigen in vreugde en heerlijkheid; wel gij goede en getrouwe dienstknecht, ga in in de vreugde uws Heeren, Matth. 25:23. Wie deel heeft in de genade van Christus, en het leven Christi uitdrukt in deze wereld, zal deel hebben in de vreugde van Christus in het toekomende; en die vreugde is eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, 1 Petr. 1 : 8. Ziet hier is de vrucht der Godzaligheid: zeg nu, of er niet genoeg in den godsdienst is, om ons te verbinden tot geheele Christenen, hetzij wij voordeel of troost beoogen.

IV. Hoe volkomen dragen de goddeloozen zichzelven op aan hunne lusten? En zullen wij zoo niet doen aan den Heere Christus? Zij geven zichzelven over aan de vermakelijkheden der zonden, zonder eene uitzondering; zij zijn zondaars in volkomenheid; en zullen wij zulke heiligen niet wezen? Zij loopen en verslappen niet in den dienst van hunne begeerlijkheden; en zullen wij verflauwen en kruipen in den dienst van

Christus? Zullen de dienstknechten der verdorvenheid hunne ooren aan de deurposten der zonde laten doorboren ten bewijze van hunnen geheelen en gestadigen dienst; en zullen wij onszelven niet overgeven aan den Heere Christus, om voor eeuwig de Zijnen te wezen? Zullen anderen een verbond met dood en hel maken, Jes. 28 : 15; en zullen wij onszelven niet toevoegen in een eeuwig verbond, dat niet zal vergeten worden, Jer. 50 : 5. Zullen zij meer moeiten op zich nemen, om hunne zielen te verdoemen, dan wij om de onze te behouden en haasten tot de plaats der wraak, dan wij tot de kroon der gerechtigheid? 2 Tim. 4 : 8. Wat oordeelt gij het best, eeuwig zalig of eeuwig verdoemd te wezen? Wie houdt gij voor den besten meester, God of den duivel? Christus of uwe wellusten? Ik weet, dat uw besluit zal zijn aan Christus' zijde. Och dan! wanneer anderen hunne lusten dienen met geheel hun hart, dient gij dan Christus met geheel uw hart; als het hart der menschen in hen vol is om kwaad te doen, laat dan veel meer het hart der kinderen Gods in zich vol wezen om goed te doen, Pred. 8 : 5, Jer. 3 : 5.

V. Als gij geen geheel Christen zijt, zult gij nooit in staat wezen, om getroost voor God te verschijnen, noch te staan in het oordeel van dien laatsten en grooten dag: want dit treurig argument zal ieder huichelaar doen verstommen: indien Mijne geboden niet heilig, rechtvaardig en goed waren, waarom naamt gij ze dan aan? Indien ze heilig, rechtvaardig en goed waren, waarom gehoorzaamdet gij ze dan niet? Als Jezus Christus niet waard was genoten te worden, waarom beleedt gij Hem dan? Was Hij 't waardig, waarom hingt gij Hem dan niet aan en verbondt u met Hem? Als Mijne ordonnantiën niet ingesteld waren om zielen te bekeeren en zalig te maken, waarom hieldt gij er u dan onder, en rust in die betrachtingen? Of indien zij het wel waren, waarom onderwierpt gij u dan niet aan de kracht daarvan? Zoo de godsdienst niet goed was, waarom beleedt gij die dan? Was hij goed, waarom beleefdet gij hem niet? Vriend, hoe zijt gij hierin gekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende? Zoo het geen bruiloftsfeest was, waarom kwaamt gij dan op de uitnoodiging? Was het een bruiloftsfeest,

waarom kwaamt gij dan zonder bruiloftskleed? Matth. 22 : 12.

Ik zou een huichelachtig belijder van het Evangelie maar vragen, wat hij in dien dag wil antwoorden? Zekerlijk, gij berooft uzelven van alle mogelijkheid van verantwoording, in den dag van Gods rechtvaardig oordeel: er wordt gezegd van den man, die geen bruiloftskleed aan had, dat toen Christus kwam en hem onderzocht, dat hij dadelijk verstomde: die genadeloos is in den dag der genade, zal sprakeloos zijn in den dag des oordeels; Christus te belijden, zonder een hart om met Christus te vereenigen, zal onze ziel onverschoonlijk laten, en onze verdoemenis onvermijdelijk, en ondragelijker doen zijn.

Dit zijn de beweegredenen om op dezen plicht aan te dringen: en och! dat God ze op uwe consciëntie thuis wilde brengen, dat gij niet een oogenblik langer met een half werk het durfdet laten berusten, of met maar iets van het Christendom te hebben, maar dat gij geheele Christenen mocht worden!

V r a a g. Maar wellicht zult gij zeggen: hoe zal ik doen? Wat middelen zal ik gebruiken, om het rechte werk der bekeering in mijn hart te krijgen, teneinde ik niet langer bijna, maar geheel een Christen mag wezen?

A n t w o o r d. Ik zal u hiertoe drie regelen van besturing terneder stellen, inplaats van vele, om u in dezen grooten plicht behulpzaam te zijn, en zoo dit werk aan Gods zegen overlaten.

Ten eerste. Breekt allen valschen vrede der consciëntie af; dit is des duivels keten om de ziel van het zoeken naar Christus af te houden. Gelijk er een vrede Gods is, zoo is er ook een vrede des satans; maar zij zijn gemakkelijk te onderscheiden, want zij zijn elkander zoo ongelijk als hemel en hel, het licht en de duisternis.

De vrede Gods komt voort uit een werk der genade in de ziel en is de vrede van een wedergeboren staat; maar de vrede des satans is de vrede van een onwedergeboren staat, het is de vrede des doods. In het graf, zegt Job, is vrede, daar houdt de booze op van beroering, Job 3 : 17, zoo is het met eene ziel die dood is in zonden; ze is vol vrede, de booze beroert zich niet.

De vrede Gods in de ziel, is een vrede, die door wegneming van de schuld ontstaat, door de genade der rechtvaardigmaking, Rom. 5 : 1: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus." Maar de vrede des satans in de ziel ontstaat en wordt gevoed door eene verdooving van den geest, en eene ongevoeligheid der schuld op de consciëntie.

De vrede Gods is een vrede van zonde, die het hart er tegen versterkt: de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en zinnen bewaren in Christus Jezus, Filipp. 4 : 7. Hoe meer er van dezen vrede in de ziel is, hoe meer de ziel tegen de zonde versterkt is. Maar de vrede des satans is vrede in de zonde. Wanneer een sterk gewapende zijn hof bewaart, zoo is al, wat hij heeft, in vrede, Luk. 11 : 21. De vrede der heiligen is een vrede met God; des zondaars vrede is een vrede met de zonde, maar niet met God; en dit is een vrede, die liever verbroken dan bewaard mocht worden; het is een valsche, een gevaarlijke en een verderfelijke vrede. Broeders, de dood en het oordeel zal allen vrede der consciëntie, die niet door Christus in de ziel gewrocht is, verbreken: die vrede is alleen bestendig, welke de vrucht is van het bloed der besprenging; als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Job 34 : 29. Waarom zoudt gij dan dien vrede bewaren, dien de dood zal verbreken? Wie zou gevonden willen worden in eene gerustheid, die de helsche vlammen hem zouden uitbranden? En nochtans, hoe velen reizen er naar de hel, door het dwaze paradijs van een gewaanden vrede.

Och! breekt dezen vrede af! want wij kunnen geen vrede met God in Christus hebben, zoolang deze vrede in onze harten blijft. De Heere Christus geeft geen vrede aan hen, die dien niet zoeken; en die niet ziet dat hij hem noodig heeft, die zal hem niet zoeken; die in vrede is met zijne lusten, weet niet dat hij den vrede van Christus behoeft. De zondaar moet over zijne zonden verwond worden, en beroering hebben eer Christus zijne wonden zal heelen, en vrede geven.

Ten tweede. Tracht naar een doorzettend werk der overtuiging; iedere overtuiging kan het niet doen; de bijna-Christen heeft ook zijne overtuiging, zoowel als de ware

Christen; anders zou hij nooit zoo ver gekomen zijn; maar het zijn geen ware en oprechte overtuigingen, of anders zou hij 't daar niet bij laten steken. God wil de ziel waarlijk gevoelig hebben van de bitterheid der zonde, eer ze smaken zal de zoetigheid der genade. De ploeg der overtuiging moet er over gaan, en diepe voren in het hart maken, eer God het kostelijke zaad der genade en des troostes er in zaaien wil, opdat het eene diepte van aarde mag hebben om op te wassen. Dit is altoos en ten allen tijde Gods manier; eerst een mensch zijne zonden, en dan zijn Zaligmaker te toonen; eerst zijn gevaar, en dan zijn Verlosser; eerst zijne wonden, en dan zijne genezing; eerst zijne snoodheid, en dan zijne gerechtigheid. Wij moeten eerst kunnen roepen: onrein, onrein, en weenen over dengene, dien wij doorstoken hebben; en dan opent Hij een fontein, waarin Hij ons van zonde en ongerechtigheid wil wasschen, Zach. 12 : 4, vergeleken met Zach. 13 : 1. Het is een heerlijke plaats, die er staat in Job 33 : 27, 28: Hij aanschouwt den mensch, en als iemand zegt: ik heb gezondigd en het recht verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat, Hij zal zijne ziel verlossen van 't verderf, zoodat zijn leven het licht aanschouwt. De zondaar moet de onvoordeeligheid van zijne ongerechtigheid zien eer hij baat zal vinden bij Christus' gerechtigheid. De Israëlieten werden eerst gestoken van de vurige slangen, en toen werd de koperen slang opgezet, Num. 21 : 6, 7, 8. Efraïm moest eerst ten volle overtuigd wezen, eer Gods ingewanden over hem rommelden. Zoo was het met Manasse, Paulus, den stokbewaarder, enz., zoodat dit de onveranderlijke manier van God is, als Hij de genade wil werken, te beginnen met de overtuiging der zonde.

Overzulks, och! arbeidt toch naar volle overtuiging; en er zijn drie dingen, van welke wij bijzonder overtuigd moeten wezen:

1. Weest overtuigd van het kwaad der zonde, en de onreine en gruwelijke natuur derzelve; ze is het grootste kwaad in de wereld, ze beleedigt God, ze wondt Christus en bedroeft den Heiligen Geest, en bederft de kostelijke ziel; alle andere kwaden zijn hierbij niet te noemen. Broeders, hoewel zonde te doen het slimste werk is, de zonde nochtans

te zien, is het beste gezicht; want de zonde ontdekt in hare snoodheid, verwekt eene begeerte naar Christus in zijne volheid. Maar bovenal, tracht overtuigd te wezen van de schadelijkheid van een kwaad hart, wat een gruwel het is voor God, en hoe het een verderf over de ziele brengt. O, denkt dikwijls aan des huichelaars hel.

2. Weest overtuigd van de uiterste onmacht en het onvermogen, van al wat beneden Christus Jezus staat, om u eenig heil voor uwe ziel in dit geval toe te dienen. Alle dingen, behalve Jezus Christus, zijn nietige medicijnmeesters; betrachtingen, plichten, gebeden, tranen, eigengerechtigheid, baten in deze gelegenheid niet; zij stellen ons den reiziger van Thema gelijk, die op de misleiding van zulke gangen beschaamd wederkeeren, Job 13 : 4; Job 6 : 19, 20.

Ach! het is eene oneindige gerechtigheid, die voor ons voldoen moet; want het is een oneindig God, die door ons beleedigd is. Als uwe zonden ooit vergeven worden, het moet eene oneindige barmhartigheid zijn, die ze u al zal kwijtschelden; zoo gij ooit met God verzoend zult worden, het moet geschieden door oneindige verdiensten; zoo ooit uw hart veranderd en uw staat vernieuwd zal worden, het is eene oneindige kracht, die het moet uitvoeren; en zoo ooit uwe ziel der hel zal ontkomen en ten laatste behouden worden, eene oneindige genade moet het doen. In de gemelde drie dingen bestaat eene goede en oprechte overtuiging; en waar de Geest Gods deze ware overtuiging werkt, is het einde eene zuivere en gezonde bekeering; want door deze middelen wordt de ziel gebracht onder eene rechte gestalte, om den Heere Christus te ontvangen.

Gij moet weten, dat een zondaar nimmer tot Christus kan komen: want hij is dood in zonden, hij staat in vijandschap tegenover Christus, en is een vijand van God en van de genade Gods; maar er zijn zekere hoedanigheden, die tusschen de ziel, daar ze dood is in zonden, en het werk der bekeering en vereeniging met Christus inkomen, waardoor de ziel bekwaam gemaakt wordt om den Heere Jezus Christus te ontvangen. Want niemand wordt onmiddellijk uit zijn dooden staat overgebracht, en gemaakt, dat hij gelooft in

Jezus Christus; er zijn eenige hoedanigheden, die er tusschenbeide komen; nu, ware overtuigingen zijn de rechte hoedanigheden om den zondaar Christus te doen ontvangen; want Hij kwam niet om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering; dat is, zulken die zien, dat ze zondaars zijn, en daardoor in een verloren staat en conditie, Matth. 8 : 12, 13; zoo verklaart het Lukas: de Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was, Luk. 19 : 10. Hij is gezonden en gezalfd, om te verbinden de gebrokenen van harte, en om de treurigen te troosten, Jes. 61 : 1, 2.

Zoo gij dan als Christenen gevonden wilt worden, och, zoek dan ware overtuigingen te verkrijgen; vraagt hen die rechte geloovigen zijn, en zij zullen u zeggen: hadden zij geen overtuigingen gehad, zij zouden nooit naar Christus of naar heiligmaking gezocht hebben; zij zullen u zeggen, dat ze moesten vergaan, als ze niet in hen zelven vergaan waren; dat ze in eeuwige slavernij waren geweest, alleen om hunne geestelijke slavernij; waren ze niet verloren geweest in zichzelven, zij waren geheel verloren geweest in Christus.

Ten derde. Rust nooit in overtuigingen, voordat ze eindigen in bekeering. Hierin gaan veel menschen verloren; zij rusten in hunne overtuigingen en houden die voor bekeering; alsof de zonde vergeven was omdat men ze zag; of, als kon een gezicht van gebrek van genade, het rechte werk der genade zelve wezen.

Het is een aanmerkelijke plaats in Hos. 13 : 13: Efraïm is een onwijs kind, want anders zou hij geen tijd in de kindergeboorte blijven staan. De plaats der kindergeboorte is de baarmoeder; en gelijk het kind uit de baarmoeder voortkomt, zoo wordt de bekeering uit de baarmoeder der overtuiging geboren; als nu het kind tusschen de baarmoeder en de wereld blijft staan, dan is het gevaarlijk, en het leven van de moeder en het kind is in gevaar; zoo is 't wanneer een zondaar rust in overtuigingen, en niet verder gaat, maar in de kindergeboorte blijft steken; het is zeer gevaarlijk, en 't stelt het leven der ziel in gevaar.

Als gij dan in een of anderen tijd onder overtuigingen zijt, wacht u dan om in dezelve te rusten: staat niet lang in de

plaats der kindergeboorte; schoon het waar is, dat overtuiging de eerste stap tot bekeering is, evenwel is het de bekeering zelve niet; een mensch kan zijne overtuigingen tot in de hel met zich mede nemen.

Wat is het, dat een arm schepsel zoo ontstelt als hij komt tot sterven, dan dit: Ik heb mijne overtuigingen niet voortgezet; op zulk een tijd was ik overtuigd van zonde; maar ik ging in 't gezicht van mijne overtuigingen daarin voort; in die predikatie was ik overtuigd van zulk eenen plicht, maar ik zette de overtuiging af; ik was overtuigd van mijn gebrek aan Christus, en van Christus' gewilligheid om te vergeven en zalig te maken, maar helaas! ik volgde die overtuiging niet op.

Broeders! gedenkt dit: Overtuigingen in den wind geslagen, is het kwaadste gezelschap op het doodbed. Er zijn in 't bijzonder twee zaken, die boven alle andere het doodbed zeer troosteloos maken:

a. Voornemens en beloften, die niet volbracht zijn.

b. Overtuigingen, die men veracht en niet voortgezet heeft.

Wanneer men een voornemen heeft, om met Christus te sluiten, en men voert dat echter niet uit; en als men overtuigd is van zonde of eenigen plicht, en men volgt die overtuigingen niet op; och! dit zal ten laatste ons kwetsen en verwonden.

Derhalve dan: is de Geest des Heeren in u begonnen te werken? Zijt gij dan ooit van het kwaad der zonde, van de ellende van een natuurlijken staat, van de onmacht van alle dingen onder den hemel, om te helpen, van de volheid en gerechtigheid van Jezus Christus, van de noodzakelijkheid om op Hem te rusten tot verkrijging van genade en vrede, heiligmaking en zaligheid, overtuigd geweest? Zijt gij ooit wezenlijk van deze dingen overtuigd geweest? Och! zoo lief dan als gij uwe zielen hebt, zoo zeer gij ooit hoopt ten laatste zalig te worden en God eeuwig te genieten, zoo bedien u van deze overtuigingen en zijt verzekerd, dat gij er niet in rust, voordat ze tot eene volle vereeniging met den Heere Jezus Christus zijn opgeklommen en alzoo eindigen in een ware en volkomen bekeering. Zoo zult ge niet alleen bijna, maar ook geheel een Christen wezen.

INHOUD

EERSTE VRAAG:

Hoe ver iemand kan gaan in den weg ten hemel en nochtans maar bijna een Christen kan zijn?

Bladz.

Het oogmerk van dit hoofdstuk. 9
De samenhang van den tekst met het voorgaande 10
De zin en meening van de woorden. 12
Twee dingen van gansch ernstige overdenking, die hieruit ontstaan 13
Drie dingen vooropgesteld 13
1. Dat er in deze leer niets is, waaraan zwakke Christenen zich hebben te ergeren. 13
2. Schoon velen als zij al ver gekomen zijn, nochtans te kort schieten, zoo zal evenwel eene ziele die de minste ware genade heeft, nooit te kort komen. 15
3. Die zoodanige waarheden als deze kunnen hooren zonder eenige acht daarop te slaan, in de oprechtheid van hun staat verdacht te houden 15
De leer herhaald en door natuurlijke bewijzen bevestigd
I. Uit het voorbeeld van den jongeling in het Evangelie, Matth. 16 16
II. Uit de gelijkenis van de maagden, Matth. 25 17
III. Uit Jes. 58 : 2 19
Tot nader vervolg van deze zaak wordt getoond:
Tot wat hoogte iemand kan komen en echter wanneer alles gedaan is, maar bijna een Christen zijn; 21

dat bewezen wordt
1. Wijl hij veel kennis kan hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn 22
Een tegenwerping hierop beantwoord.

2. Dat iemand groote en geestelijke gaven kan hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn, want: 24
a. Gaven zijn een gewoon werk des geestes 24
b. Gaven zijn ten nutte van anderen. 24
c. 't Is boven de macht van de grootste gaven, het hart te veranderen 26
d. Velen zijn met gaven beladen naar de hel gegaan. 26
e. Gaven kunnen versterven en afgaan 27
Tegenwerping beantwoord 27

3. Hoe iemand zich groot kan voordoen in zijnen godsdienst en veel in zijne uiterlijke plichten van Godzaligheid en nochtans maar bijna een Christen zijn 28

Bladz.

a. Want iemand kan den godsdienst belijden en nochtans nooit een veranderd hart hebben 29
b. Iemand kan den godsdienst belijden en leven in geveinsdheid 29
c. Manier en gewoonte kan iemand een belijder maken . . . 30
d. Velen gaan onder een belijdenis van Godzaligheid verloren . 31
Tegenwerping beantwoord 32

4. Dat iemand ver kan gaan in den strijd tegen zijne zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn 33
Ten eerste. Want een mensch kan overtuigd zijn van zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn. 33
Ten tweede. Een mensch kan treuren om de zonde en nochtans maar bijna een Christen zijn 34
Tegenwerping. Of zijn zonden te belijden, niet een merkteeken is van een kind Gods 35
Ten derde. Iemand kan een breede belijdenis doen van zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn 35
Het tegenovergestelde wordt getoond 35
a. Wel velen belijden hunne zonden uit gewoonte 36
b. Alleen mindere zonden 36
c. Niet als in 't generaal 36
d. In tijd van zwarigheid 36
e. Met geen voornemen om ze te verlaten 36
Ten vierde. Een mensch kan zijn zonden verlaten en nochtans maar bijna een Christen zijn 37
Tegenwerping. Genomen uit Spreuken 28 : 13 37
a. Wijl grove zonden kunnen verlaten en heimelijke omhelsd worden 37
b. Of niet verlaten worden als zonden 38
c. De eene zonde kan men nalaten om een andere te behouden 38
d. De zonde kan men laten en nochtans een zondaar blijven. . 38
e. De zonde kan verlaten en nochtans bemind worden. . . . 38
f. De zonde kan opgesloten wezen en nochtans het hart niet veranderd zijn 39
Ten vijfde. Een mensch kan de zonde haten en nochtans maar bijna een Christen zijn 39
Tegenwerping opgevat uit Rom. 7 beantwoord en getoond . . 39
a. Dat iemand de zonde kan haten uit schaamte 40
b. Meer in anderen dan in zichzelven 40
c. Dat hij de eene zonde kan haten als strijdig tegen de andere 41
Ten zesde. Dat een mensch groote beloften kan doen tegen zijne zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn. 41
1. Want zij doen de zonde geen schade 42
2. Tegenspoed en verdrukking kunnen dit doen. 42

Blad.

3. Zij kunnen slechts eene verzoeking wezen om berouw van de hand te wijzen 42
4. De ongeheiligde natuur kan dit doen 43
Deut. 5 : 27 geopend. 43
Ten zevende. Een mensch kan strijd voeren tegen de zonde en nochtans maar bijna een Christen zijn 44
Tegenwerping beantwoord. 44

5. Dat iemand kan de genade begeeren en nochtans maar bijna een Christen zijn. 46
Wat begeerten naar genade, genade zijn 46
Welke begeerten naar genade niet oprecht zijn 47

6. Dat iemand kan beven voor het Woord Gods en nochtans maar bijna een Christen zijn 48
Beven voor het Woord op tweeërlei wijze 48

7. Dat iemand zich kan verheugen in 't Woord en de ordonnantiën Gods en nochtans maar bijna een Christen zijn. 49
Verheugen wanneer het uit de genade Gods voortvloeit . . . 49

8. Dat een mensch lid kan zijn van de kerk en nochtans maar bijna een Christen. 50

9. Dat een mensch groote hope op den hemel kan hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn 51
Eigenschappen van een ware hope. 51
Van een valsche 51

10. Dat iemand kan onder groote zichtbare veranderingen zijn en nochtans maar bijna een Christen wezen 53
Zedelijke verandering is geen geestelijke 54
Uitwendige verandering is geen inwendige 55
Schijngodsdienstigheid is geen ware Godzaligheid 55

11. Dat een mensch zeer ijverig kan zijn in zaken den godsdienst betreffende, en nochtans maar bijna een Christen wezen . . . 56
De werkingen van een ware ijver 56
Verscheidene soorten van valsche ijver:
a. Van een blinde ijver 57
b. Een gedeelde ijver 58
c. Een onregelmatige ijver 59
d. Een zelfzuchtige ijver 59
e. Een uitwendige ijver 60
f. Een bedil-zuchtige ijver 60
g. Een zondige ijver 60
h. Een onschriftmatige ijver 61

Bladz.

12. Dat iemand veel in den gebede kan zijn en nochtans maar bijna een Christen wezen. 61
Welke gebeden bewijzen zijn, dat iemand geheel een Christen is 62
Welke niet; in zeven dingen 62
Of een antwoord op ons gebed geen blijk is van een oprecht gebed 64
Of onze beweging daaronder geen bewijs is van deszelfs oprechtheid 64

13. Dat iemand lijden kan voor Christus en nochtans maar bijna een Christen zijn. 65
Welk lijden voor Christus een bewijs is van oprechtheid . . . 65
Welk niet. 65

14. Dat iemand geroepen kan wezen en deze roeping omhelzen, en nog maar bijna een Christen zijn 66
Tweevoudige roeping Gods 67

15. Dat iemand den Geest Gods kan hebben en nog maar bijna een Christen zijn. 68

16. Dat iemand kan gelooven en nog maar bijna een Christen zijn 70
Hoe het zaligmakend geloof genoemd wordt 71
Wat een gewoon geloof is 71
Waarom het geloof der meesten niet deugt. 72

17. Iemand kan liefde tot het volk van God hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn 74
Welke liefde tot de kinderen Gods oprecht is. 75
Waarom een bijna-Christen een heilige beminnen kan 75
De valschheid van deze liefde. 76

18. Iemand kan de geboden Gods gehoorzamen en nochtans maar bijna een Christen zijn; wordt getoond. 77
Ware gehoorzaamheid heeft een drievoudig kenmerk:
1. Zij is Evangelisch. 2. Algemeen. 3. Gedurig 77
Waarom de gehoorzaamheid van een bijna-Christen niet oprecht is 78
Ten eerste. Zij is gedeeld 78
Ten tweede. Komt van een onvernieuwde natuur 79
Ten derde. Is zonder liefde tot den Wetgever 79
Ten vierde. Uit zelfzuchtige doeleinden 79

19. Iemand kan geheiligd zijn en nog maar bijna een Christen wezen 80
Onderscheid tusschen inwendige en uitwendige heiligmaking 81

20. Dat iemand alles kan doen aangaande uitwendige plichten en nochtans maar bijna geheiligd wezen. 82

Bladz.
Welk onderscheid er is tusschen uit- en inwendige daden van den Godsdienst 83
Aanspraak tot de geloovigen 85

TWEEDE VRAAG:

Hoe en vanwaar het komt, dat velen zoo ver gaan, dat ze bijna-Christenen worden?

1. Het kan zijn om de stem van de consciëntie te beantwoorden . 87
Wat de consciëntie al doen kan 87
Welk onderscheid er is tusschen eene natuurlijke en eene vernieuwde consciëntie. In zeven opzichten 92
2. Het komt door de kracht des Woords onder hetwelk zij leven . 98
3. Om lof en aanzien onder de menschen te hebben 100
4. Uit begeerte tot de zaligheid. 100

DERDE VRAAG:

Hoe komt het, dat velen maar bijna-Christenen blijven, nadat zij het zoover gebracht hebben?

1. Gebrek aan goede overtuiging 101
Hoe men weten kan, of onze overtuigingen van eene natuurlijke consciëntie zijn of van den geest 102
Geestelijke overtuiging is een wezenlijk deel der bekeering . . 105
Slechte en gewone overtuigingen zijn oorzaak van geveinsdheid 105
2. Gebrek aan doorzettend werk der genade, nadat ze eerst in het hart begon te werken 106
Hoe onze plichten God aangenaam zijn 107

VIERDE VRAAG:

Wat is de reden, dat velen niet verder gaan dan maar tot bijna een Christen te worden?

1. Omdat zij zichzelven bedriegen in de oprechtheid van hun eigen staat. 109
En dat:
Ten eerste. Door de bedriegelijkheid van hun hart. 110
Ten tweede. Door hunnen hoovaardigen geest 111
Ten derde. Met gewone genade te nemen voor zaligmakende 111
Ten vierde. Uitwendige verbeteringen voor inwendige wedergeboorte 112
Ten vijfde. Gebrek aan goede toepassing van de Wet Gods . 112
2. De satan misleidt haar 113
3. De wereld 114
4. Zij zijn gehecht aan hunne begeerlijkheden 114

Bladz.

TOEPASSING.

Dat de zaligheid niet een zoo lichte zaak is als velen zich inbeelden, wordt aangetoond 116
Wat het einde zal zijn dergenen, die nog niet tot dit bijna komen . 118
Twee vragen, die wij onszelven mogen voorhouden 119
Redenen waarom wij ons zelf wel hebben te onderzoeken 120
Hoe iemand weten kan of hij bijna of geheel Christen is 122
1. De geheele Christen neemt Christus aan op Evangelische gronden 122
2. De geheele Christen heeft een doordringend werk van genade in zijn hart 123
3. Die geheel Christen is, is het zoowel op de stof als op den aard zijner plichten 124
4. De geheele Christen kenmerkt zich door oprechtheid in al zijne daden 124
5. Hij heeft een overeenkomst van binnen met de Wet van buiten 124
6. Hij is veel in de plichten, maar nog veel meer boven de plichten 125
7. Hij is algemeen in zijne gehoorzaamheid 126
8. De eere Gods is zijn hoogste doel 126
Te streven om meer dan een bijna-Christen te zijn is noodig om drie redenen. 127
Ten eerste. Als zijnde zeer onvoordeelig 127
Ten tweede. Een troostelooze daad 128
Ten derde. Uiterst gevaarlijk. 130
Vijf beweegredenen om tot dezen plicht opgewekt te worden:
I. Hoe al de geboden Gods daarop uitloopen 137
II. De Heere Christus is een geheele Zaligmaker en een volkomen Middelaar 138
III. Daar zijn in den godsdienst verplichtingen genoeg om geheel Christen te zijn 139
IV. De goddeloozen geven zichzelven over aan hunne begeerlijkheden. 147
V. Die niet geheel een Christen is, zal nooit met troost voor God verschijnen 148
Hoe zulk een doorzettend werk in het hart te krijgen om niet bijna, maar geheel een Christen te zijn 149
1. Met af te breken van valschen vrede der consciëntie. 149
2. Te trachten naar een volkomen werk van overtuiging, bijzonder van drie dingen. 150
3. Nooit te rusten in overtuigingen, voordat ze eindigen in bekeering. 153
Twee dingen bijzonder troosteloos op het doodbed 154